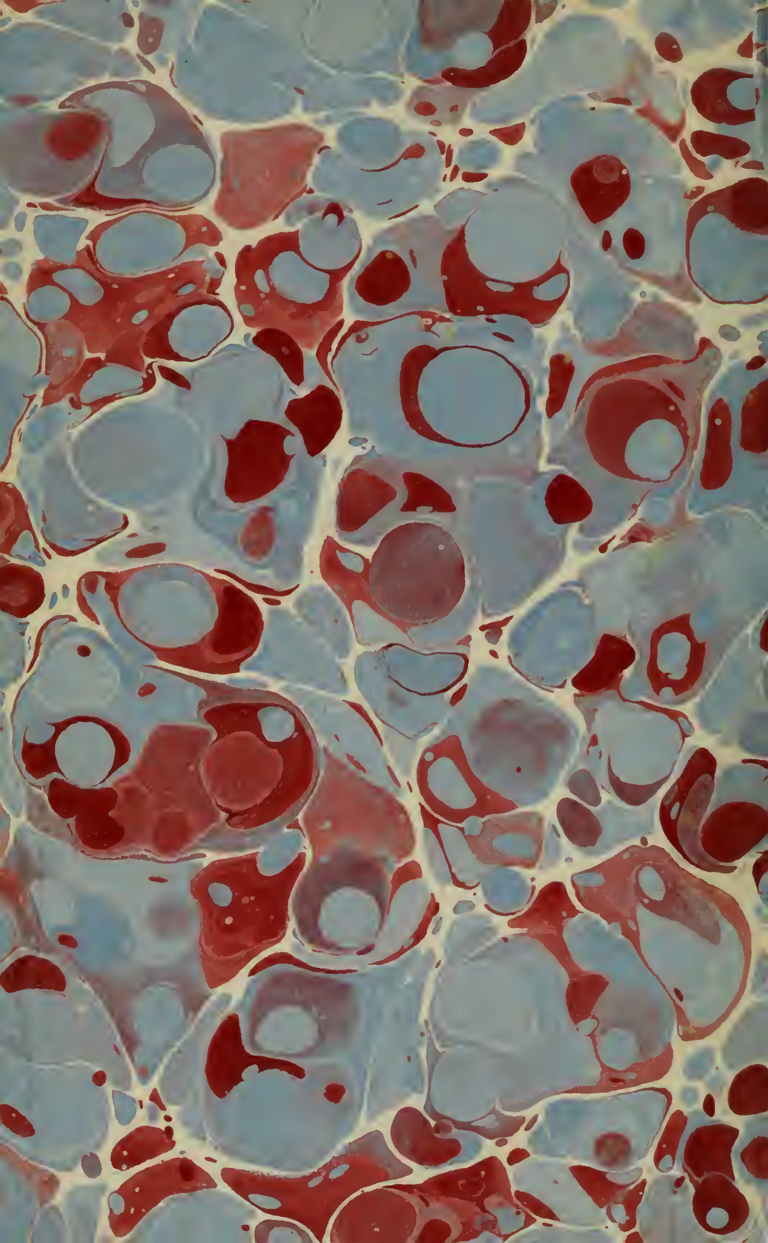
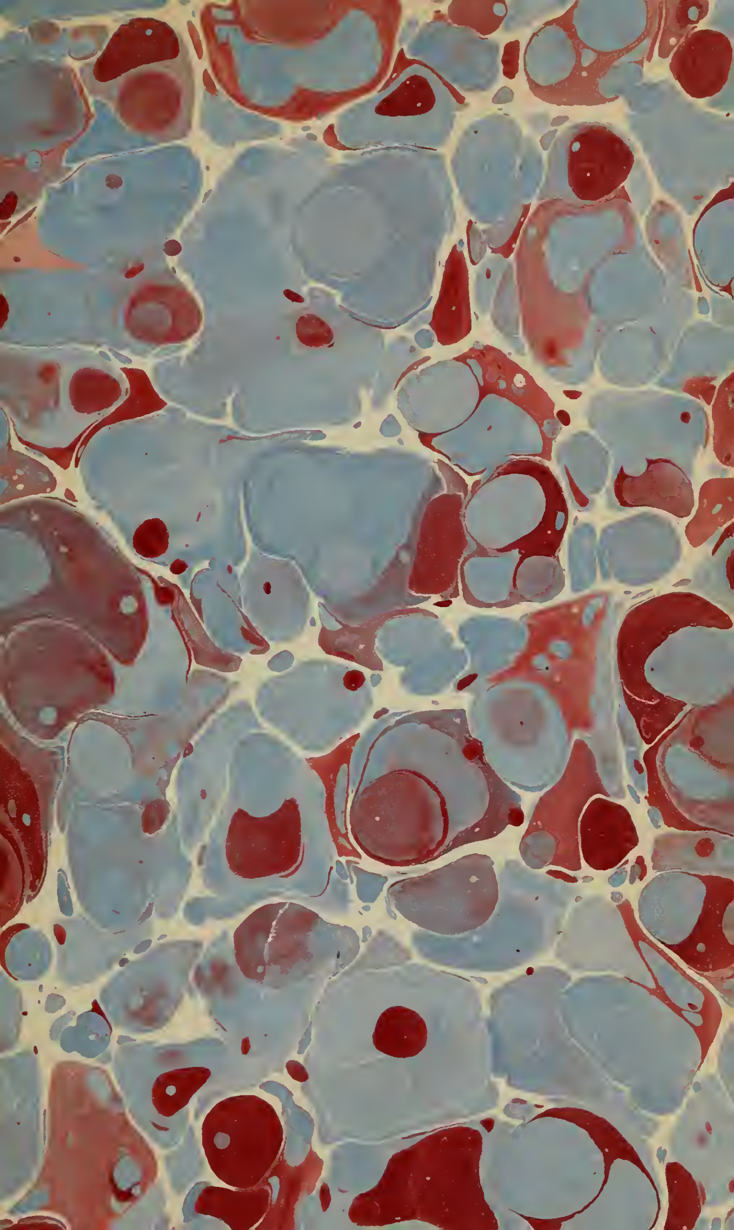

3 1761 07568975 2

669.

P. F. RIST

JONATHAN

P. F. RIST

JONATHAN

OG

ANDRE FORTÆLLINGER

Jonathan — Ungt Blod — En Barnefader
Kvartalsdrankeren — Kvægpest — Munken gaar i Enge

KJØBENHAVN
P. G. PHILIPSENS FORLAG
TRYKT HOS NIELSEN & LYDICHE
1894

LIBRARY
MAR 1 1 1976
UNIVERSITY OF TORONTO

JONATHAN.

FØRSTE DEL.

Saa langt tilbage som Jonathan Larsen kunde huske, havde han boet i Møntergade i et Hus, hvis Beliggenhed jeg ikke nærmere vil betegne, men det var et usselt og elendigt gammelt Hus. Fugtigheden og Snavset fra den snevre Gade trængte op ad den smalle Trappe, hvis Vinduer, der var tilslørede af Smuds og Spindelvæv, vendte ud til en elendig Brønd af en Gaard, hvor Skarndynger kun gav Plads for de stinkende Retirader. Fugtige og usunde Dunster trængte op ad denne Trappe, helt op til Kvisten, hvor Jonathan i mange, mange Aar boede med sin Moder. Gadens Luft sivede ind igennem det frønnede Tømmerværk, gennem Dørenes Sprækker og Væggenes tynde Skillerum. Sommerens hede Rendestens-Aande skallede Kalken af Murene og flængede Værelsernes simple Tapeter i Laser, Efteraarets raakolde Vinde blæste Sjap og Sjask, Slud og Søle

op ad Trapperne, satte Mærker overalt og malede Lofter og Vægge med gule Fugtighedspletter, Vinterens Sne fog op fra Gaden og ned fra Tagene, lagde sig højt i Tagrenderne og spærrede Husets forpestede Luft inde. Larmen fra de rullende Vogne dernede overdøvede Raabene med Fisk eller Frugt og fik de gamle Bjælker til at ryste; men naar Gadens Støj og Tummel sagtnede af, hørte man Døre blive slaaet op og i, — Graad og Barneskrig, skældende eller leende Kvindestemmer lød da lydt ud paa Trappen og kvaltes igen bag smækkende Døre. Først sent ud paa Aftenen blev det gamle Hus stille. Kun det gamle Tømmerværk knagede og gav sig, kun Musene gnavede ivrigt og forsigtigt, og nede fra Kælderen lød Skomagerens evige Banken paa det myge Læder dæmpet op paa Kvisten og trængte gennem alt det gamle Skramleri, som stod stablet ude paa Gangen, ind i de to smaa Rum, hvor Madam Larsen boede med sin Søn Jonathan.

Hun var en Skræk for Husets mange Børn, en underlig Gaade for de Voxne, og for Jonathan selv Genstand for en uforklarlig Rædsel. Hun var en lang, benet, noget foroverbøjet Skikkelse med

spidse Skuldre; men det var især hendes Ansigt, der gjorde Børn og Voxne bange, dette magre Ansigt med de lamme, forstenede og ubevægelige Træk som i en Voxmaske, døde som hos et grimt, smudsigt Lig, med den krumme Næse, de fremstaaende Kindben og de smalle Læber, som undertiden blottede nogle gule Tænder, der ligesom hang hende ud af Munden. Hendes smaa, utydelige Øjne flakkede altid uroligt og søgende omkring med hurtige, snappende, begærlige Blik, der ligesom greb fat i det, de traf paa. Var det underligt, at Husets mange vantrevne Unger, der altid laa og drev paa den smalle Trappe og i den lille, skidne Gaard, raabte: »Hexemadamme!« efter hende, naar hun viste sig?

Jonathans Fader havde været Drejersvend, og han var det eneste Lyspunkt i Drengens Liv. Drejersvenden gav sig imidlertid ikke meget af med sit Haandværk. Det var gaaet tilbage for ham, og han var bleven Flyttekarl ved Løsøreauktioner. Efterhaanden var han slaaet ind paa at være en Slags Kommissionær for Møbelopkøberne. Naar disse ikke selv kunde være tilstede ved Auktionerne, dels fordi der ofte blev afholdt flere paa samme Dag, dels fordi de vel-

havende og velnærede Auktionsdamer tidt fandt sig hævede over at møde paa de smaa og mindre lukrative Auktioner, hvor de kun havde fundet et enkelt Nummer værdigt til et Bud, benyttede de Lille Larsen som Mellemmand. Der hørte megen Snildhed, megen Konduite og megen Smidighed til for at behage de kræsne Damer, og for at undgaa deres Mishag, naar Konkurrencen imellem dem var varm, og Kampen om et Stykke Møbel stod hed og hidsig. Men den lille Larsen vidste, at sno sig og at bevare deres Tillid. Naar den tykke Madam Wolter med den svære Dobbelthage og de store Ringe paa de tykke Fingre havde givet ham Ordre til at byde paa den store, grønne Fløjls Lænestol paa en blandet Auktion i Tordenskjoldsgade, fordi hun selv skulde paa en Diplomatauktion i Amaliegade, vidste han at udføre dette, uden at vække Vrede hos Madam Nærum, af hvem han havde samme Befaling, ved at skaffe hende den grønne Sofa af samme Møblement til en uhørt billig Pris; og Madam Nærum var vanskelig at tilfredsstille, stiv og fornem som hun følte sig, da hun havde en Søn, der var theologisk Student. Den lille Larsen levede et Liv i Spænding og i en Risiko, der udmarvede hans lille spinkle Legeme,

men rask og adræt var han, altid paa Færde, altid parat, altid ved Haanden. Han lod de store, stærke Karle baxe med Møblerne, selv var han kun til Madammernes Disposition, og han udførte de fineste, diplomatiske Kunststykker for at bevare deres Gunst. Det var ham, som slog sin Del af det store Slag, som Marskandiserne engang i Samdrægtighed førte mod den fine Taxatrice, Fru Hansen, der med sine hvide Fingre, sin Silkekjole og sit Guldstads efterhaanden havde opirret Madammerne i den Grad, at de sammensvor sig med hinanden og lod Lille Larsen byde hende over paa hvert eneste Nummer i Katalogen. Fru Hansen fik ikke en eneste Antikvitet paa den i alle Kjøbenhavns Aviser omtalte store Auktion, hun fik ikke Lejlighed til at udføre en eneste af sine Kommissioner, tilfredsstillede ikke en eneste af sine Klienter, hendes Stilling blev rokket, og idet hun passerede de svære Madammers Rækker, forlod hun Auktionslokalet med en fordreven Dronnings hele Majestæt. Det havde kostet Madammerne en køn Skilling at slaa den fornemme Fjende, men Lille Larsen var Dagens Helt; den kolde Sved stod ham paa Panden, han skjalv i Knæene, men han tog sig sammen, da han hørte

den rare Madam Ulrik sige: »Gi'e Manden en Snaps«. Han havde den Dag købt for Tusinder, — selv havde han ikke en Øre i Lommen og havde ikke faaet Mad i Munden.

Thi Lille Larsen havde aldrig Penge. Naar Dagens Slid paa Auktionsstederne var sluttet, havde han Arbejde hjemme, som optog hans øvrige Tid. Til langt ud paa Natten stod han ude paa Trappegangen mellem det ophobede Skrammel eller sad inde i den lille Alkove mellem de to Værelser og reparerede gamle, defekte og ituslaaede Møbler, som han fik paa Auktionerne, fordi Ingen vilde byde paa dem; men undertiden betroede Marskandiserne ham ogsaa bedre Ting til Istandsættelse. Langt ud paa Natten limede, drejede, savede, bankede, polerede og finerede han paa de gamle Sager, der forlod Drejersvendens Trolddomsfingre blanke og fine, ligesom nye. Og dog havde Lille Larsen aldrig Penge, — thi hans Kone tog dem.

Han havde ligesom Sønnen og Trappens Unger en Frygt for denne Kone som for Døden selv. Den lille, raske Fyr, som paa Auktionerne var lutter Liv mellem Kammeraterne og ærbødig Frejdighed overfor Køberne, blev som forvandlet, naar han kom hjem. Han vidste, at naar han lukkede

Døren op, stod hun foran ham; han vidste det, og han gøs, idet han lagde Haanden paa Laasen. Han tøvede med at lukke den op, hans hele Person skrumpede sammen, hans blege Ansigt med det tynde, blonde Overskæg og Fipskæg blev endnu blegere; thi han vidste det: naar han drejede Laasen om, og Døren gled op, stod hun foran ham med dette underlige Blik, der sugede og greb, disse rædselsfulde Øjne, der var som tusind Øjne. Han saa de lange, gule Tænder, naar hun spurgte: »Hvormeget har Du?« Dvælede han saa et Øjeblik, og flakkede hans Blik omkring som en anskudt Fugl, indtil han slog det ned, da traf det hendes lange Fingre, der langsomt krummede sig, som for at gribe, snappe, — ligesom hendes frygtelige Øjne, — og saa opgav han Ævret, og han gav hende Alt. Han søgte næsten aldrig at beholde noget tilbage. Hun havde ham i sin Magt som Slangen en Fugl, Katten en Mus, han nærede en Angst som Vandrerens Angst i Skovens Nat, en hemmelighedsfuld, meningsløs, men ubetvingelig Angst.

Det vil for altid blive en Gaade, hvorledes den forhen saa kvikke Haandværker, den éngang

saa raske lille Soldat, den stadig saa flittige og paalidelige Arbejder var bleven gift med denne underlige Kvinde; det er en Gaade, der gemmer en Historie i sig, som det vel havde været værd at kende og at fortælle.

Madam Larsen levede forøvrigt stille og roligt og gjorde ikke Fortræd, hun sneg sig taus med et ondt Blik forbi Trappens uvorne Unger, som raabte efter hende; hun gik stille og stum deroppe og syslede, ligesaa flittig som Manden. Om Aftenen gik hun om for at kræve Mandens Fortjeneste og give Besked om de Kommissioner, han havde udført. Hun bragte altid Penge hjem, Jonathan saa hende tælle dem og hørte Faderen faa bittre Bebrejdelser, fordi han ikke tjente mere. Men det var især den knappe Levemaade, hun gav dem, der dengang vakte Bitterhed og Uvillie imod hende hos Drengen. 'Han var altid sulten. Trods alle de Levninger hun kogte sammen paa den lille Kakkelovn, var han altid lige sulten. Den Mad, hun lavede, smagte af Intet, lugtede af Intet; hun kom hjem med underlige Sager, som hun havde tigget sammen, stod saa bøjet over Ilden og blandede alskens Ting, for at det skulde fylde mere, satte

Retter for dem, som de sultne kastede sig over og spiste uden at blive mætte, medens hun selv sad og saa paa dem med slugne Øjne. Undertiden gav hun dem slet ingen Mad, og Lille Larsen listede sig saa til at købe Brød, som han stak til Drengen, der fra sine tidligste Aar var benmager og forsulten, og alt som han voxede, fik denne gustne, usunde Ansigtsfarve, som aldrig forlod ham.

Naar Madam Larsen ikke var i »Forretninger« om Aftenen, tilbragte hun denne i en gudelig Forsamling paa en Bagsal i Store Kongensgade. Da Drengen var lille, tog hun ham med, saa sparede hun om Vinteren at lægge i Kakkelovnen, og Lille Larsen maatte holde sig varm ved sit Arbejde ude paa Gangen. Jonathan havde senere kun en meget dunkel Erindring om disse hellige Forsamlinger, hvor der var mange Mennesker i et stort, halvmørkt Rum, hvor han var bange, og hvor han trykkede sig op ad Moderen af Frygt for den mørke Mand, som stod paa en Stol og truede ad ham med vrede og voldsomme Ord; som oftest faldt han dog hurtig i Søvn i den menneskelune Sal.

Fra sin tidligste Barndom huskede Jonathan

kun meget lidt. Han maatte næsten altid sidde hjemme paa Tagkammeret og kom sjældent ud. Om Morgenen, naar han vaagnede, var Faderen gaaet, og naar Moderen gik, lukkede hun Døren af og bandt Vinduerne til. Han kom ikke sammen med Husets andre Børn, han maatte ikke, men han vilde heller ikke selv, han var bange for dem, han havde hørt, at de raabte »Hex« efter Moderen. Naar denne en ganske sjælden Gang sendte ham i et Ærinde ind i Rullekælderen efter Pindebrænde eller Tørv, stod han længe deroppe og lurede efter, om der var Nogen paa Trappen, og naar han kom tilbage, fløj han op igen, som om en Vrimmel af smaa smudsige Djævle myldrede efter ham. Men Børnenes Raab efter hans Moder havde ogsaa gjort ham bange for hende. Var hun maaske virkelig en Hex? Han sad ofte og stirrede paa hende, naar hun stod ved Kakkelovnen og kogte Mad, hendes stivnede, benede Ansigt med den krumme Næse, som han havde arvet, og Haartjavserne, som faldt frem under Kappen, blev luerødt af Ilden. Var hun en Hex? Naar hun saa vendte sig om imod ham med Maden og opdagede hans stirrende Øjne, spurgte hun hvast: »Lurer han? ja jeg skal

lure ham!« Men saa havde han kun Sans for Maden, og det vidste han jo: hun slog ham aldrig. Der blev kun talt lidt mellem de tre, naar de var sammen; og der kom aldrig Nogen til dem. Det taalte hun ikke. Lille Larsen turde ikke engang kærtegne Drengen eller give sig meget af med ham: det tog Tiden fra Arbejdet, sagde hun. Kun medens de spiste, nikkede han undertiden til ham eller listede sig til ved et skjult Haandtryk eller ved et skælmsk Puf at gøre en Hentydning til deres Søndagsture. Thi to Ting havde Lille Larsen faaet sat igennem med Hensyn til Drengen, da han voxede til: at han kom i en god Skole, og at han gik en Tur med ham hver Søndag Formiddag.

Jonathan lignede Moderen, han var en lang, skrækkelig mager Dreng, da han kom i Skole. Den store krumme Næse og de forskræmte Øjne i det gule Ansigt, de tynde Lemmer i de altfor korte Klæder gjorde ham latterlig, og latterlig fandt man ham ogsaa i Skolen, da Faderen en Dag bragte ham derhen. Hans Skyhed og forvirrede Væsen gjorde ham til et let Offer for de andre Drenges ubarmhjærtige Drillerier, der pinte ham saameget mere, som han altid havde

været bange for Mennesker, selv for Folkene i Huset. Han rystede af Rædsel for Kammeraterne, som næsten alle var Børn af mere velstillede Folk, og som nu stimlede om ham som en Flok sultne Hyæner. Hans eneste Trøst var Faderen; men ogsaa denne svigtede ham; thi han havde ført en langsommelig Krig med Moderen for at faa ham i den gode Skole og havde tilsidst, ved at slaa et afgørende Slag, opnaaet det, imod at han tjente noget mere for at dække Omkostningerne. Lille Larsen var ingen Trøst for Drengen, naar denne klynkede over den Behandling, han fik i Skolen. Han gjorde sig haard og haabede, at det vilde blive bedre; han havde med Bekymring set, at Drengen blev mere og mere forknyttet og frygtsom ved at sidde saa meget alene i Hjemmet og han mente, at det var nødvendigt, at han kom ud mellem andre Børn. Men Lærerne syntes lige saa lidt som Kammeraterne om den frastødende Dreng med den smudsige Hud og det forsultne Ydre, og Skolen, som skulde have været hans Redning, blev hans Afsky. Han krøb endnu mere ind i sig selv; han sneg sig hjem og ind i den simple Stue derhjemme, i Ly for den onde Verdens Storme, som en Lænkehund kryber

ind i sit Hus for Regnen. Han søgte at bøde paa Ulykken ved at være flittig. Han lærte sine Lektier paa Fingrene, han kunde hurtig alle sine Bøger udenad, og da han ikke havde mere at læse, satte han sig til at regne.

Han havde denne underlige Sans for Tal, denne exakte Hukommelse for indviklede Kombinationer af Cifre, som indtil Genialitet kan findes hos Børn, der ellers ikke er fremragende i andre Retninger. Han lærte efterhaanden sig selv at overføre de mangfoldige Opgaver, som hans Regnebøger indeholdt, paa andre Forhold, at omsætte de smaa Værdier, som var angivne til Øvelse, til store, og det blev ham ligesaa let at regne med Titusinder som med Tiere. Han brød Brøkerne itu i endnu mindre Brøker, knuste dem i Atomer af Dele, og han regnede Facit ud som en Leg. Uden Anvisning og Hjælp gik han videre frem, og han fandt mærkelige Maader at regne de Opgaver paa, som han i Skolen endnu ikke havde lært at regne. Det var Drengens eneste særlige Anlæg. Han kunde sidde timevis — til Moderen tog Lyset fra ham — og bemale sin gamle Tavle. Han levede et Liv paa den. De

Lege og de spændende Triumfer, som hans Jævnaldrende udførte og tilkæmpede sig paa Gader og Stræder, paa Fælleder og Trapper, opnaaede han med sin Griffel. Triumfer som ikke gav noget Resultat udadtil, Triumfer for ham selv alene, som Ingen kendte.

Men i Skolen var han modløs, han turde ikke svare højt og tydeligt, og kun sjeldent skimtede det igennem, at han kunde sine Ting. Lærerne blev utaalmodige, de mødte aldrig et aabent Blik, Smil eller Svar, de betragtede ham med en vis Forlegenhed, forstod ham ikke, rystede paa Hovedet ad ham, undgik at give sig af med ham og endte med at forsømme ham. Regnelæreren, som, kort før Lille Larsen døde, blev opmærksom paa Drengens Regnetalent, betragtede ham forskrækket. »Han er gal — eller ogsaa er han et Vidunderbarn«, sagde han. Han var ingen af Delene; det var kun denne paafaldende, men rent ensidige Begavelse, der, ligesom en Spire i en Mistbænk, kan bryde frem hos Børn med et sygeligt Sjæleliv og hos hvem den rolige og normale Udvikling hæmmes eller fremtvinges unaturligt af ydre Forhold. Men ligesom Spiren i den kunstige Gødning og den exotiske Varme kun sygelig og

hvidlig kan drives frem til et vist Punkt, saaledes skød ogsaa Jonathans særlige Evne unaturligt frem, kuet af Forholdene kunde han ikke komme længere frem uden ydre Paavirkning. Han blev sløv og træt, han mistede al Interesse for Tingene omkring sig, han afmagredes, fik Hovedpine og blev betagen af en følelsesløs Ligegyldighed for Alt og Alle.

Saa gik de om Søndagen deres sædvanlige Spaseretur, Lille Larsen og hans Søn. Jonathan havde intet andet Tøj, end det han gik med om Hverdagen, kun engang imellem gav Faderen ham en ny Kasket eller om Vinteren et nyt strikket Mundklæde og var da mere stolt af det end Sønnen, der ikke havde Sans for sin Person og ikke Spor af den uskyldige Forfængelighed, som faar Børn til at juble over nye Sko eller et nyt Klædningsstykke. Lille Larsen var derimod forfængelig nok, han havde en brun Sommerfrakke, som han tog paa om Søndagen, og naar de var kommen Moderen ud af Synsvidde, stod han stille paa det nederste Trappetrin og forsøgte at sno sit tynde Skæg ud i et Par Spidser. Jonathan har senere fortalt meget om denne Fader,

som han elskede med en Kærlighed og en Respekt, som Lille Larsen ikke anede, at han var Genstand for, dels fordi det ikke faldt ham ind, at han kunde indgyde den Slags Følelser, dels fordi den tause, indesluttede Dreng aldrig lagde dem for Dagen. Forholdet imellem dem var da i Virkeligheden ogsaa det, at Drengen bøjede sig i indeklemt Tilbedelse for Faderen, der var den Eneste som nogensinde havde været kærlig imod ham, og Faderen havde paa sin Side baade Medlidenhed med Drengen, fordi han levede under saa fortrykte Forhold, og en ond Samvittighed, fordi han ikke kunde gøre ham Livet lykkeligere.

Saa gik de ind til Bager Albeck paa Lille Kjøbmagergade og købte tre Stykker Wienerbrød. Den lune, kraftige Duft af nybagt Brød i den smukke Butik, hvor de propre, røde og hvide Jomfruer solgte det lækre, friske Bagværk, der i brune Stabler laa ophobet paa Plader og paa Disk, var for Jonathan Dagens Glanspunkt. Saa gik Vejen i Almindelighed ud ad Nørrebro til Assistenskirkegaard. Hvorfor Vejen altid gik dérud, har Jonathan ikke kunnet forklare, rimeligvis har Lille Larsen nødig villet møde Bekendte og har

derfor undgaaet de andre Forstæder med de mange Beværtningssteder; men Jonathan havde ogsaa en dunkel Erindring om, at de tidligere ikke altid satte sig hen ved den lave Mur ved Rasmus Rask's bekendte Monument, men at de forhen havde siddet ved et andet Gravsted længere borte mellem de fattige Grave. Mon Lille Larsen havde En eller Anden derude, ved hvis Grav han havde Trang til at dvæle, — en Grav som maaske i Tidens Løb var bleven sløjfet og brugt til Andre?

Fra det Øjeblik de var kommen paa Gaden, paa hele Vejen ud til de Døde Have og hele Tiden, medens de sad derude eller gik om mellem Gravene, snakkede Lille Larsen uafbrudt til den tause Dreng, søgte at opmuntre ham ved alle mulige livlige Fortællinger, viste ham mærkelige Ting i Butiksvinduerne, pegede paa Folk, der gik forbi og kom med raske Spørgsmaal, der som oftest ikke fik Svar. Jonathan, som var sløvet og indtørret ved den ensformige, afsondrede Levevis i Hjemmets og Skolens mekaniske Trædemølle, som var bleven træg og trøv og ligegyldig i sin Bænkebidertilværelse, hørte næppe og forstod næppe Faderens mange Ord. Han tænkte paa Vejen derud kun paa de Stykker Bagværk i

det fine, hvide Papir, som Faderen bar, og kun naar der i Talens Løb fremkom noget, der berørte Mad og Drikke, lyttede han til.

Naar de kom ind paa Kirkegaarden, var Lille Larsen ganske taus, medens de gik hen til deres sædvanlige Plads, thi Højtideligheden derinde virkede strax paa ham; men det varede ikke længe.

Ved Foraarstide stod der en usynlig dampende Em af den fedtede Jord derinde, en frisk Muldjordslugt slog dem i Møde, og alle de nye, velnærede Spirer, som fede og saftige skød op overalt, gød en tæt frugtbar Aande ud over Gravene, der næsten blev for stærk og for krydret, naar Solen brændte paa Buxbomhækkene og paa de mange halvvisne Christtornkranse. Men naar de om Sommereren gik om i de smalle Gange og drak den søde, lunkne Duft fra Blomsterne, der glødede, luede og flammede mellem det mørke Grønne og de hvide Sten, længtes de næsten efter Kulden og Sneen. Al denne Pragt gav for megen Kirkegaardsstemning. Nej, Vinteren var deres gode Tid, saa havde de Pladsen mere alene for sig selv. Naar Vejene og Gangene derude laa i et blødt, smeltet Ælte, der formede Fødderne i sit sejge Ler, naar det faldne

Løv lugtede bittert, naar de nøgne Kviste og de tørre, altidgrønne Buske strittede stive ud i den taagede Luft, og især naar Sneen laa tykt og dækkende over Grave og Gange, hvidnede Alt, jævnede alle Tuer, glattede Smaahøjene ud, saa Kors og Tavler forsvandt, da var der Fred, og da saa der ud som i enhver anden Have.

Stedets Sørgmodighed gjorde Indtryk paa Lille Larsens stærke Fantasi, men ikke paa Jonathan. For ham var det intet Dødningerige, i hans Fantasi sneg ingen Spøgelser sig om mellem Gravene, og naar de i Tusmørket gik hjem, stod der ingen dinglende Benrade lurende bag de tætte Buskadser. Han satte sig rolig og uberørt ned ved Foden af Rasmus Rask's Monument og slugte det tarvelige Smørrebrød i en Fart for hurtigt at kunne tage fat paa det fine Hvedebrød. Lille Larsen havde en Flaske Brændevin i Lommen, hvormed han krydrede Maden, men han saa sig om, hver Gang han satte den for Munden. Han snakkede om de faa Mennesker, som gik forbi, og som ofte saa nysgerrige paa den lille Mand og den blege Dreng; han talte om »de Stakler«, som syslede derinde mellem deres Afdødes Grave, og naar han saa, at Drengen sad taus og udeltagende, sogte

han at opmuntre ham med morsomme Historier eller Æventyr. Han greb med Iver ethvert Spor af Liv i Drengens Ansigt og var henrykt, naar han kom med et Spørgsmaal.

»Hvem der egentlig ligger dér,« sagde han hurtig, da Jonathan engang pegede paa Stenstøtten med de mange underlige Skrifttegn. »Ja ser Du,« vedblev han betænkelig, idet han læste Navnet paa Urnen, »der ligger Rasmus Rask, det er et rigtig rask Navn, er'et. Det sku' Du hedde, saa ble' Du sgu en rigtig rask Fyr, Jøtten, hva? Ikke sandt? Har Du'et godt, min Dreng, hva? Er der no'et i Vejen? Naa, — ja hvem der ejentlig ligger dér, si'er Du, ja se — han var vel saaddan en Kineser ser Du, — det ka' jo enhver Indiot jo se paa Skriften, ja, og saa staar der: Sit — Fædre — ne — land — skylder — man — alt — — det er hørt! Naa ja, somme Tider skylder man jo osse Andre en Skillingspenge. Han er død, forstaar Du, derfor har de siddet Stenen over han. For han ku' vel inte leve her i desse Satans Vejr, nej — han var vant til Varmen forstaar Du? Ser Du, jæ æ ikke langt fra a' være temmelig vissen paa, a dæ æ den Kabyler, som de viste frem paa Alleenberg i min Barndom.

Ham saa jæ mange Gange. Det var et rigtig Livstykke var'et, saatten han ku' springe, dæ har Du aldrigen set Magen etter, lille Jotten, li'esom en Veverkat var han, og saa var han prikket og brodereret i Skindet li'esom et Gulvtæppe, og saa slugte han Sabler li'esom ham paa Bakken, da jæ var Dreng, men dæ var en Værtshusholder fra Larsbjørnsstræde, — nej denne her Kineser var fra Kina og han ku' vel inte taale det omflakkendes Liv i de nordlige Lande. Herregud! aa nu ligger han her, aa dæ var ka'ske inte kviddret for hans Vugge, at han sku' ligge paa Assisstensen — — dér kommer Murmester From henne; hva' Fa'en vil han paa Kerregaa'ren? Mønt har han ka' Du tro, han æ inte bange for a' spendere et Par Tusind paa et Maleri, naar det kniver. Sku' han ha' Konen liggendes her etsteds?«

»Sig mig engang«, spurgte Lille Larsen for at more Drengen og for at mætte sin egen Stolthed over Drengens Dygtighed i at regne, »naar nu Murmesteren køver for — la' vos si'e — 4000 paa Auktioner om Aaret — aa dæ gør han maveligen, ja mer end dæ, — saa maa han ha' svære Kapitaler, hva'beha'er? La' mig nu se, la' mig nu

sie' at dæ æ Renten a' — saatten til en 5 Procent?

»Det er 80,000,« sagde Drengen lidt efter.

»Ja æ dæ ikke Satans, aa dæ bare til Malerier — naadada, Gu'bevars, sikken Forretning!«

Saa stoppede Lille Larsen sin lille Pibe med de smalle rustbrune Fingre, der saa ud, som om de var gennemtrukne af Fernis lige til Benet, og da han havde tændt sin Pibe, satte han sig i stort Velvære ned ved Siden af Jonathan og fortalte ham Historier. Han fortalte den om Pigen uden Hænder, om Jernhesten og Fare, fare Krigsmand, men de lod til at more ham selv mere end Drengen. Denne havde grebet Tallet 80,000 og arbejdede videre med det, multiplicerede det op til en svimlende Sum og drog Renterne ud og kjøbte paany Malerier, 20, 55, $72^1/_4$, $30^3/_4$ Malerier om Aaret, — hvormange bleve det? Og Renten? Og Kapitalen?

Men Lille Larsen fortalte: — — — — saa sad da de stakkels Krigsmænd i mørk Arrest paa indskrænket Kost, som man si'er, for de fik ikke andet at æde end Skruptusser og Snogefedt, og saa sku' de halshugges næste Dag paa Slaget elleve præcis. Men Dronningen bad for dem og

Hofdamerne og det hele Kommiplot. Men nej, gu' om Kongen ga' sig. Han grinte bare til hende, for hun var et ganske ungt Liv, saadan med Horhaar og Voxansigt, ganske dejlig. Men der hjalp ingen Krussemynter.

Saa var det om Aftningen et grusommeligt Vejr, med Lyn og Torden og med Hojvande og Stormflod, og det blæste saatten at hele Broen over det Vand, som la' rundt omkring Kongens Slot, li'esom nere ved Holmens Kerke, gik i Smadder, og man ku' hverken komme frem eller tilbages til Byen om Morningen. Kongen blev natulligvis knusendes gal i Skralden, og hanses Piger ku'tte komme over til Byen til Bageren og hente Brod. Men saa slog Klokken elleve og Kongen gik ud paa Altanen paa sit hoje hvide Slot, saa hvidt som et Kridt, saa sort som et Kul, og da det lille Dronningelam bad for de fangne Krigsmænd, saa ble' han arrig i Tupeen og raabte: »La' dem ri'e a' Helvede til, om de kan!« Og saa fik de deres Heste, men Gud Fader bevares saa maadelig og mavre de var, og de arme Riddere var baade sultne aa lasede aa slatknæede, men Stormen skreg, og Kongen skreg, og Dronningen græd, men saa raabte han oppe paa Al-

tanen: »Afsted med Jer!« raabte han, »over det sorte Vand, over den hvide Bro som Stormen har knust!« Saa satte de til, men Vandet det skummede og kogte, forstaar Du, det væltede og strømmede, forstaar Du, og Hestene ku' ikke springe — saa gren han rigtig sve'ent deroppe, den onde Tamp og vrælte: »Til Schafuttet med det Rak!« Men saa hug de i, de tappre Landsoldater, saa Gnisterne sprøjtede efter dem, og afsted satte de — alloh hop for gamle Danmark! — i strakt Firspring over paa den anden Side af det grimme Vand, men den allerbageste — og det var nu netop Dronningens egen Lillebror, men det vidste Kongen nu'nte no'et om — han kom kuns Halvvejen, forstaar Du, saa skvat han i med Hesten og det Hele og kom aldrigen mere op. Men Dronning Lækker besvam og Kong Brille var gram, og næste Dag sang Pigerne i Kokkeneret, — — Der kommer Murmesteren igjen, Jonathan, ka' Du pænt ta' Kasketten a' min Dreng.«

Og da den fine Mand var forbi, sang lille Larsen ganske vemodigt og sagte:

»Fare, fare Krigsmand,
Døden skal Du lide.
Den, der kommer allersidst,
Skal i den sorte Gryde.«

Jonathan havde ikke Evne til at følge Faderens hurtige Talen og Fortællen, den interesserede ham heller ikke. Kun naar der i Æventyrene forekom noget om Hexe, og det var meget ofte, foer han sammen og lyttede efter; thi saa kunde han ikke lade være at tænke paa Moderen derhjemme og paa den kvalme Stue, der lugtede af Lim og Fyrretræ, paa de skraa panelede Vægge, paa den lille Hestehaars Sofa, hvor han sov om Natten, paa Klapbordet, paa de hullede Stolesæder, hvoraf Blaaret stak ud, paa det smudsige Tapetpapir med det eneste Skilderi: Heltene af 2den April med Gravhøjen i Midten i en daarlig Ramme med knækket Glas, og paa Kakkelovnen, hvorved han vidste, at hun stod og lavede den underlige Mad. Turen hjemad var da ogsaa altid trist og kedelig. Jo mere de nærmede sig Møntergade, des tausere blev Lille Larsen, tilsidst sagde han ikke et Ord, og da de gik opad Trappen, stod han stille og aandede op ad Muren, for at Brændevinsduften kunde fortage sig. Han talte næsten aldrig om hende deroppe, og naar det skete, betegnede han hende kun med »hun«. Og hun modtog dem ikke med Spørgsmaal, fortalte dem ikke, hvad hun havde bestilt, — hun gav dem

Mad; men en Hund faar venligere Ord, naar dens Føde kastes til den, end dem hun mumlede, naar hun skubbede Fadet hen paa Bordet. Saa gik Lille Larsen ud paa Trappen og syslede med sine Stoleben og Bordben, medens han fløjtede ganske sagte, Jonathan tog sin Tavle, og Hexen gjorde i Stand efter Bordet, tog saa sin Bibel og satte sig til at læse højt for Jonathan, i Flæng af det nye og gamle Testamente. Det var den eneste Bog, hun taalte i Huset foruden Drengens Skolebøger, som hun mistænkte for kun at aande Ugudelighed og Vantro. Hun læste og læste, hun søgte og søgte i den hellige Bog: hun vilde vide, i hvad hun syndede, og hvilke af Herrens Bud hun ikke fulgte, — men aldrig kunde hun finde det.

Jonathan kunde næsten Biblen udenad, det var den eneste Bog, han fik at læse, og den interesserede ham ikke i Længden. Det gik hermed som med Spaseretureene, først langt senere gik det op for ham, at skønnere Læsning fandtes ikke, og at disse Ture med Faderen havde været Glanspunkterne i hans Liv. Da de ophørte, blev Savnet af dem bittert og tungt — først senere tumlede hans Tanker med dem, og saa først forstod han, hvilken Betydning de havde haft for ham.

Da Jonathan var 14 Aar gammel, døde Lille Larsen. Sønnen var den eneste, for hvem det havde været en Hemmelighed, at det mystiske Herredømme, som Konen udøvede over Manden, kom af, at denne engang havde været meget forfalden til Drik. Hun havde faaet ham skræmmet saaledes, at han aldrig mere drak sig fuld, men de Midler, hun havde brugt, havde været af en saadan Natur, at Rædslen for hende blev ham siddende i Blodet. De vidste Alle, undtagen Jonathan, at Lille Larsen holdt af at tage sig en Taar, naar han saa sit Snit dertil, de vidste det henne i Auktionslokalerne, og de vidste det hjemme i Huset, lige fra Drengene ude paa Trappen og ind til Husets fineste Beboere nede i Stueetagen. En Dag da Jonathan kom hjem fra Skole, var Faderen bleven bragt paa Hospitalet, hvor han døde nogle Dage efter. »Af Delirium« hviskede man til hinanden.

Det var første Gang i lange Tider, at Jonathan græd. Sorgen kom pludselig paa ham, som et Overfald bagfra, som et Knivstik i Ryggen, og Saaret, det voldte, lukkede sig ikke helt, der dannede sig en Skorpe derover, men det tærende

Savn af hans eneste Ven holdt det friskt, og atter og atter brød det op, voldte ham Smerte og blødte. Han levede længe for denne Sorg og for dette Savn, han plejede paa en selvpinende Maade det Saar, som var tilføjet ham, rugede over det; grublede over det om Dagen, drømte om det om Natten, vaagnede tidt og kaldte Faer! Faer!

Faderens Død havde mange Følger for ham. Moderen klagede og klynkede over, at de nu Intet havde at leve af, og hun benyttede sin Situation som fattig Enke til at gaa om til Lille Larsens Velyndere for at faa Hjælp. Det var ikke meget, hun opnaaede, thi man havde kun ringe Lyst til at hjælpe den uhyggelige Kone. Men hun var ikke raadvild.

Nogle Maaneder efter Faderens Død blev Jonathan, en Morgen da han kom i Skole, kaldt ned til Bestyreren. Han havde næsten aldrig talt med ham før, og den forskræmte Dreng stod skælvende foran den tykke, alvorlige Mand.

»Jeg hører, at Din Fader er død,« sagde han og saa ned paa Drengen, »har Din Moer ikke Raad til at betale Dine Skolepenge?«

Drengen svarede som sædvanlig ikke, og Be-

styreren stod nogen Tid og saa paa ham, maalte ham, følte et Øjeblik ligesom Medlidenhed med ham, men alt som han betragtede Drengens fremstaaende Øjne, hans store Næse, hans udspilede, røde Øren, de dybe Hulninger bagved dem ved Nakken og Halsen, som var ynkelig spinkel, blev han ligesom mere og mere irriteret; han rakte ham hurtig et Brev: »Du passer ikke, og Du har aldrig passet for denne Skole. Giv det til Din Moer. Du kan gaa hjem.« Saaledes blev Jonathan vist ud af Skolen, da der ikke mere blev betalt Skolepenge for ham. Men Sorgen for Faderen brød atter op i ham, og Saaret blødte.

Fænomener som Jonathan er ikke sjeldne, Læger og Lærere, især Almuelærere, vil kende dem, men i Almindelighed vil den Sløvhed som behersker dem i Barndommen, efterhaanden tabe sig, naar de kommer ud i Verden og kommer til at leve under andre Forhold. Dette kom Jonathan ikke til, eller rettere sagt, de Forhold, han kom til at leve under, udviklede end mere hans Særheder.

Han kom ikke mere i Skole, men da han skulde konfirmeres og gik til Præsten, gentog Livet fra Skolen sig. Hans »Præstekammerater«

havde deres Spas med ham, drillede, puffede, skubbede ham og gjorde ham til Grin for Pigerne. Derfor stod han altid paa Lur i en Gadedør til Klokken slog og skyndte sig saa ind i Kirken; naar saa Undervisningen var forbi, smuttede han strax ud og løb hjem til Montergade, saa hurtig han kunde paa sine magre Ben.

Imidlertid havde hans Moder vidst at finde sig en Levevej. Hun sluttede sig til den Flok af mærkelige Existenser, der ligesom graadige Hajfiske begærlige boltrer sig i de store Hovedstadsauktioners brede Kølvande. Hun holdt til med hele dette fattige og tvivlsomme Slæng, som altid møder paa Auktioner, som holder sig allerbagest i Salens Skygger, bag de velklædte Liebhavere og de dominerende professionelle Købere, — dette Slæng, som aldrig har Raad til at købe eller vover at gøre et Bud, men som erhverver sig Skramlet, Affaldet, de brøstfældige, defekte Møbler, de plettede, fjæsede og flossede Gang- og Sengklæder, de store Bunker værdiløst Makulatur, alt det Blandingsgods, som andre ikke gider byde paa eller lade slæbe hjem. Men imellem dette Skrammel søgte de og fandt undertiden Sager, som atter kunde repareres og oppudses, og det hændte, at

de en sjælden Gang gjorde et Fund i disse Kasser og Kurve og Pakker med »Adskilligt«: en overset Antikvitet, en upaaagtet, anløben og itubrukken Guld- eller Sølvgenstand eller lignende, som lønnede dem mange Timers taalmodige Venten og spændte Forhaabninger. Mellem disse Folk fandt Madam Larsen sit Tilhold; thi alle disse pjuskede og smudsige gamle Mænd, disse lurvede, og laskede Kvinder med hullede Kastesjaler og forkrøblede Hatte manglede altid Penge til deres »Forretning«, og den Slags Folk fik jo ikke Kredit ved Auktionsbordet. Madam Larsen blev lidt efter lidt deres Forsyn, til hende tyede de, naar det kneb, og hun hjalp dem — mod sikkert Pant og ublu Rente. Hun havde set, at næsten alle disse Mennesker ejede en eller anden Værdigenstand, som de hængte ved, som de klamrede sig til med en ufornuftig, halvfjollet Kærlighed, som de evindelig maatte sætte ud, men som de altid løste ind, selv om de skulde sulte derfor; de kæmpede tidt en energisk Kamp for at vedblive at være Ejer af et Par gamle Sølvskeer eller et Lommeuhr eller en Guldbrosche eller en Themaskine osv. osv., som maaske var nedarvede Ting, Minder fra bedre Dage, fra deres døde Forældre eller Børn,

eller Sager, som en indgroet Tro paa deres fabelagtige Værdi lod dem sætte Pris paa. Madam Larsen blev for disse Folk en Afloser af det strænge og knappe Laanekontor. Hun gav dem flere Penge, men hun tog ogsaa Renter, der var himmelskrigende hoje.

Lidt efter lidt fik hun mange Besog paa sin Kvist. I den Tid Jonathan gik til Præsten, begyndte hun denne Forretning. Naar han sad inde i Kammeret med sin Katekismus eller sine fantastiske Regnestykker, horte han Moderen snakke inde i det andet Kammer eller ude paa Gangen. Han horte hendes angbrystede Mumlen derude, og fremmede Kvindestemmer, der talte skændende højt, eller Mænd, der bad med korte, stammende Ord; saa hørte han hende med smaa, provende Slag pinke paa en Metalgenstand med de lange Negle; saa gik de Fremmede, og hun kom ind, gnidende og gnikkende paa de blanke Ting, hun havde i Haanden, og som hun gemte i Stuen.

Madam Larsen havde ogsaa sine Planer med Jonathan. Hun talte ikke derom, men hun overraskede ham med at give ham Papir og Penne, saa at han kunde ove sig i Skrivning; hun vilde have, at han skulde tage Undervisning i Regning,

hvilket han dog vidste at tigge sig fri for. Han behøvede det heller ikke. Om Aftenen maatte han regne for hende. Hun tog en hel Del Smaabøger frem og sad og bladede i dem, lidt efter lidt faldt det ene Spørgsmaal efter det andet til Drengen, som sad ved sin Tavle.

»Mathiesens Enke: 4 Kroner, hun gi'er 25 Øre om Maaneden; hvad er det for Procent?«

»75,« sagde Drengen lidt efter.

»Glarmesteren 2 Kroner og 50, han ska' gi'e det samme, hvad bli'r det?« Og Drengen svarede, og hun blev ved, men undertiden var Summerne større og Procenterne mindre, og hun læste dem op af trykte Bøger i Foderal, og Tallene lod hende stønne og sukke. »400 Kroner til 4 1/2 Procent det er saa lidt —?«

»Atten!« sagde Drengen.

Ja, ikke sandt, det er Ingenting, Ingenting, det er Snyderi —,« og hun grublede over sine Regnskaber og glemte at spørge, til hun opdagede Drengens sortrandede Øjne stirre paa sig.

»Hva' lurer han paa? Ja, jeg skal lure ham,« sagde hun bister og samlede Bøgerne sammen. Saa tog hun Biblen og læste for ham, indtil han

blev søvnig og krob i Seng; han hørte hende læse, til han faldt i Søvn. —

Saa blev han konfirmeret, og Dagen efter gik hun med ham til Skræddermester Renstrøm, hvor hun havde faaet Konfirmationstøj til Drengen, imod at denne skulde afbetale det med Arbejde.

Hr. Renstrøm, som var svensk af Fødsel, havde en Hosekræmmer-, eller som det nutildags hedder, en Herreekviperingsforretning. Han var en meget pyntet, fed Mand, hans store, stive Skjortebryst buede sig ned over den runde Mave og laa fladt op over det brede Bryst, et spraglet Slips med en stor Naal og skinnende Flipper omsluttede hans dobbelte, velragede Hage, de fede Læber havde altid et mæt og behageligt Smil, og hans smaa ivrige Øjne var graadige med overalt, sprang fra Person til Person og fra Krog til Krog. Forretningen var ligesaa pyntelig som hans Person. Diskene var skinnende Mahognitræ, de lyse Reoler bugnede under de svære, fast sammenrullede Tøjruller, og der var mange Rum tæt optagne af færdigsyede Frakker og Buxer, der flunkende nye og fine hang i Loftet, kun manglende Kroppe for at marchere ud i Verden som en pyntelig Hær.

Igennem et Par luftige, rummelige Lokaler førte Hr. Renstrøm Drengen ind paa Kontoret. Men dette Kontor var kun et forhenværende Køkken, som Kunderne ikke fik at se. Hidindtil havde Hr. Renstrøms hele Regnskab og Bogholderi kun bestaaet af en lille Bog, som han havde i Lommen, og den store lovbefalede Hovedbog, som han om Aftenen asede med i sit Ansigts Sved. Skrivning og Regning havde aldrig været Hr. Renstrøms Fag, og hans Paaholdenhed og Mistænksomhed tillod ham ikke at betro nogen Medhjælper sine Indtægter. Da Forretningen imidlertid gik rask frem, *maatte* han have Hjælp, — han kunde ikke holde ud at sidde hjemme om Aftenen og føre Bøger, skrive ind, føre ud, regne sammen, gøre op, — om Aftenen vilde han more sig, nyde Livet, Kjøbenhavnerlivet, Varietéerne. Da sendte et medlidende Forsyn ham Jonathan; den usle Dreng blev den velnærede Renstrøms Trøst. Hver Morgen kom Jonathan og gjorde Regnskaber op fra den foregaaende Dag ude i det lille kolde Køkken, der blev ham anvist til Kontor. Rummet var fuldt af Kasser og Halm, overfyldt af Pakker og Klæderuller; der flød overalt af Rester og Lister og Strimler og Prøvelapper, af nye Klædes

Stoffer og Tøjer til Foer, som udsendte en kvalm, svovlet Lugt; men paa Vadskebordet laa hans Bøger. Den store, fine Hovedbog med de blanke, glittede Blade var Jonathan en stor Glæde. Naar han havde hængt sin lille tynde Frakke hen i den rustne Skorsten, skyndte han sig strax hen til den svære Foliant, og naar han lukkede den op, lod han med en vis Vellyst sine mærkelig smukke Hænder glide hen over de kolde, blanke Sider. Han fik denne Bog kær, og uden at kaste et Blik ud af Vinduet ned i den tomme, betonlagte Gaard, hvor kun Retiradedøre engang imellem blev smeldet op og i, arbejdede han sig ind i Hr. Renstrøms indviklede Bogholderi og holdt det hele Regnskab i en mønsterværdig Orden. Naar han følte sig sulten, tog han en lille Pakke kummerligt Smørrebrød frem af Frakken, satte sig paa en Pakkasse og spiste, medens han stadig stirrede hen paa Bogen.

Hr. Renstrøm var henrykt over Drengen. Han gav ham et Par forskaarne Benklæder og en falmet Frakke, men da det lod til, at han stadig kun vilde lønne Drengen med Klædningsstykker, traadte Madam Larsen op og aftvang Hr. Renstrøm en nogenlunde god Betaling, som hun selv per-

sonlig afhentede hver Maaned. Men Jonathan tjente hende ikke nok, og da han havde god Tid, fandt hun snart et lignende Arbejde for ham. Denne Gang var det hos en Skomager i Adelgade. Det var en skikkelig lille Mand, og da der var varmt i hans Bagstue, og da hans Kone undertiden gav Drengen Noget at spise, kunde han have befundet sig vel ved at komme dér, men han fik i Almindelighed kun daarlig Ro til at holde Styr paa Skomagerens smudsige Regnskaber, naar det var Arbejdsdag. De tre Svende arbejdede jo rigtignok kun de tre af Ugens Dage, men de Dage blev han ogsaa drillet og tirret paa alle Maader af de lystige Fyre. Hans underlige Personlighed, hans latterlige, magre Ansigt med den krumme Næse og hans tynde, dinglende Lemmer gav dem Stof til utallige Narrestreger til Morskab for Mesterens Kone og Børn, som, naar Svendene ikke var tilstede, endnu ubarmhjærtigere havde ham til Bedste. Nej, saa var dog Skrædderens Køkken bedre, selv om der ofte ved Vintertid var saa koldt, at hans Fingre sved af Kulde, og det blanke Papir i Bogen var som en Isflade at skrive paa. Her var han dog alene og fri for Mennesker.

Men den bedste Plads fik dog Jonathan en Del Aar efter. Det var atter Madam Larsen, som, uden at han behøvede at opgive sit Arbejde de andre Steder, fik ham anbragt i det Auktionslokale, hvor Faderen som oftest havde arbejdet. Her blev han sat ind i en Krog, som ved en spansk Væg var afdelt fra den store Auktionssal, og som dannede et lille lukket Rum for sig, et halvmørkt Hul, hvor Gassen maatte brænde hele Dagen. Men dette lille Hul, hvor han nu tilbragte en stor Del af sit Liv, blev ham kært. Kulden fra den store Sal listede sig ind over Gulvet og isnede hans Fødder, det evigt brændende Gasblus over hans Hoved hedede hans Hjerne, den ilde Lugt og det gamle Støv fra Møbler og Sengklæder gjorde Luften trang at aande derinde, men Arbejdet optog hans Tid og hans Tanke. Der var ikke Afvexling eller Forandring eller Spænding i dette Arbejde, men alt, hvad der var i ham af Tanker og Liv, blev lagt i Beslag af disse underlig indviklede og vanskelige Regnskaber, som Forretningen førte med sig.

Havde han været som andre Mennesker, og havde han levet under almindelige Forhold, vilde han maaske have udført sit Arbejde ligesaa punkt-

ligt og nøjagtigt, men selve Livet, — Hvilen og Nydelsen — vilde vel da have været hans Maal, for ham blev nu Arbejdet Maalet, denne Tumlen med Talrækker, Sammenlægninger af Summer, som transporterede fra Side til Side, voxede og voxede, var for ham Resultat, Afslutning, Maal — og saa forfra igen. Han mærkede ikke til sine iskolde Fødder, han følte ikke sit tynde Blod stige op i Hjernen, hvor det sydede under Gassens tørre Flamme. —

Saaledes levede Jonathan Larsen i mange, mange Aar. Han havde ingen Trang, ingen Lyst til at leve anderledes, han havde ingen Ønsker, ingen Lyster, ingen Nysgerrighed, intet andet Begær, end den rene materielle Fornemmelse af Trang til Mad, naar han var sulten, til Varme naar han frøs, og selv disse Fornemmelser var aldrig hæftige hos ham. Han arbejdede instinktmæssigt, ligegyldigt som et Dyr. Han var som et Træ, der er stynet og stævnet for stærkt, det trives og voxer ikke, men det gaar heller ikke ud, — eller som et Dyr, der er født i Bur, og i Fangenskabet ikke udvikler sig, men mister sine særegne Egenskaber og bliver deformeret, sløvt og sygeligt.

Aar svandt hen uden at Jonathan mærkede

synderligt mere dertil, end at det blev Nat og det blev Dag. Han saa ikke Solen, som gjorde mørkt og gjorde lyst, han havde ingen Tanker og ingen Drømme om det store Land, som denne Sol lyste over, de vide, grønne Marker, de store, brune Skove og det udstrakte Hav, som den farvede i uendelige Farvetoner, eller om at der færdedes Mennesker, hvis Sjæle levede i deres Hjerners og Hjærters ligesaa uendelige Tanker og Følelser. Han vidste ligesaa lidt om de store Begivenheder, der rystede den store Verden, som han kendte de smaa Hændelser, der undertiden forefaldt i den lille Kreds, i hvilken han aandede og levede. Han mærkede ikke, at Safterne gærede i hans Legeme, saa at dette rakte og strakte sig, han havde ikke Sans for at Lemmerne voxede ud af hans Tøj, at hans gule Ansigt blev mere og mere benet og skarpt, at Næsen krummede sig, og at det tynde Skæg groede paa hans Hage;

næsten sporløst for ham selv gled han fra Dreng over til at blive Yngling, og fra Ynglingealderen voxede han sløvt og tungt over til at blive Mand.

Stadig uforandret, ensformigt, enstonet gik Livet hen. Om Morgenen sneg han sig sky ned

ad Trapperne og ud paa Gaderne, listede sig langs med Husrækkerne, saa tæt, at Murene satte Mærker paa hans Ærmer — og uden at se, hvad der skete omkring ham. Intet Menneske fik ham til at standse, aldrig lokkede Butikkerne ham til at stoppe op for at se, et Raab paa Gaden bragte ham hurtigere afsted, og traf et Opløb ham paa hans Vej, gav han sig til at løbe, instinktmæssigt, ikke saa meget af Frygt for en truende Fare, som fordi han havde Sky for Mennesker, ligesom Dyret i Skoven uvilkaarlig flygter for de fredeligste Børn, der ikke kan skade det. Og saa gik Dagen fra Skrædderens Pakrum til Skomagerens lumre Stue og til Auktionssalens skumle Krog. —

Der hører Varme og Luft, Næring og Fugtighed til for at Dyr og Planter kan udvikle sig normalt, mangler én af disse Ting, kan der hos det levende Dyr indtræde en dødlignende Tilstand: en Frø eller en Snegl kan i Aaringer ligge i Dvale og dog ikke være død. Saaledes gik det Jonathan i aandelig Henseende, han manglede de Betingelser, der for ham hørte til at l e v e Livet, og derfor l e v e d e han det heller ikke, men laa i Dvale, stiv og kold, næsten uden Hjærteslag.

Undertiden kunde han dog ligesom vaagne.

Ansigtet forblev lige sløvt og udtryksløst, men Tanker kunde da røre sig i ham, der ligesom efter en lang Søvn rakte og strakte sig, ligesom blev altfor store og mægtige, som om de ikke kunde rummes i hans Hjerne og de formede sig da i lutter ubehjælpsomme Tvivl og lutter Spørgsmaal. Men da han Ingen havde at spørge, pinte de ham, voxede, svulmede, pressede, saa at de smertede inde i hans Hoved. Hvad var Meningen med at han levede saadan? — — Og hvorlænge skulde han leve saadan? — Og naar han døde? Hvorfor havde han saa levet? — — Og Ondt og Godt? Hvad var Ondt og hvad var Godt? Gjorde han noget Ondt? Havde de Gode det bedre end de Onde? Han gjorde jo ikke noget Ondt — men andre Folk, de havde det dog bedre, — bedre Mad, — bedre Klæder? — — —

Naar han henad Aften kom hjem, efter hele Dagen kun at have levet af et Par nødtørftige Stykker Brød, kastede han sig med glubende Hungrighed over den Mad, som Moderen bød ham, eller som stod og sivede paa Kakkelovnen, naar hun ikke var hjemme. Saa satte han sig stille hen og ligesom sov eller drømte. Da kunde han fare op, der kom en Smule Lys i

hans matte Øjne og han, som næsten aldrig talte, over hvis Læber der, Dage igjennem, ikke kom en Lyd, kunde da med sin hæse, stakkede Stemme i afbrudte Ord stille Spørgsmaal, som gjorde Moderen bange. Og den gamle Kvinde, som med Alderen blev mere og mere hæslig, iagttog ham da med en Mistænksomhed og Paapasselighed, som i hendes lamme Ansigt kun gav sig Udtryk i hendes stikkende Blik. Han kunde da spørge om, hvad de andre Folk i Huset bestilte om Aftenen, og hvor de var henne? Hvad de mon lo ad dernede? Hvor gik de hen om Aftenen? I Theatret, i Tivoli, i Figaro? Han spurgte om disse Steder, som han maaske hændelsesvis havde læst om i et Blad eller paa et Gadehjørne, og han stillede Spørgsmaal, som var affødte af Skomagersvendenes Tale og Fortællinger, og som havde forvirret ham. Men hun afviste ham altid med det samme Svar om denne Verdens Forfængelighed og Syndighed, hun talte med truende Ord om det Onde, om Djævelen og alle hans Gerninger og om Livets Slethed, hun skældte med en af Harme dirrende Stemme, der sank ned til en hvislende Hvisken og hun brugte de helligste Ord forat slaa alle hans Tanker ned. Alle de

mest truende og brændende Ord fra de Helliges Samfund, hvortil hun hørte, øste hun ud over ham.

Men de gjorde intet Indtryk, han hørte hende næppe, han faldt sammen og listede sig saa ud i den lille Alkove, hvor Faderen i sin Tid havde haft sit Værksted, kastede sig paa Sengen og sov.

Huset i Møntergade var kun beboet af Smaafolk, der kunde lade sig nøje med et Par Værelser og et Køkken, men hver Maaned var der nogle af disse Smaafamilier, som flyttede bort med deres Skrammel og deres mange Børn, og andre der drog ind i den tomme Lejlighed med Skrammel og Børn, der saa aldeles ud som de andres. Kun Familien Larsen oppe paa Kvistværelserne hørte til Husets faste Beboere, og næst efter dem havde Familien Jensen i Stuen holdt længst ud. Denne Familie betegnedes ved to Dørplader, en lille med Navnet: »Adolph Jensen, Musiker«, og en stor med Navnet: »Therese Jensen født Hansen, Dameskrædderinde«; at denne Familie ogsaa havde mange Børn var tydeligt nok ved den Larm, der hyppigt

lod ud over Trappen af støjende Lege og Latter eller af høje Klask og langvarig Graad og Hylen.

Jensen havde været Spillemand ved en militær Afdeling i en Provinsby. Han var en svær og korthalset lille Mand med et rødt Ansigt og en sort Paryk, der var saa glat, at hans Hoved saa ud som om det var sortmalet og ferniseret; under den tykke og bløde Næse hang et løst, graasort Skæg, som bevægede sig, naar han talte. I sine unge Dage havde han ført et noget vidtløftigt Liv og i dybe Drag nydt den Morskab, som hans Stilling førte med sig, naar han assisterede ved al Danselystighed og Komediespil i Byen og dens nærmeste Omegn. Men denne Virksomhed fik — to — skæbnesvangre Følger for ham. Ved et stort Høstbal, hvorved Jensen, opildnet af Glæden og Punschen, blæste sin Kornet med saadan Iver, at hans Kinder svulmede og Øjnene næsten stod ham ud af Hovedet, endte Dansens harmoniske Lystighed med, at de dansende Herrer kom i Totterne paa hinanden, og der blev almindeligt Slagsmaal. Begejstret over Scenens Liv og Effekt satte Jensen Kornetten for Munden og blæste oppe fra Forhøjningen en vild Tusch udover de Kæmpende, men fik pludselig

»en saadan én paa Trompeten«, — som han senere udtrykte sig — at den røg ned i Halsen paa ham og slog et Par Fortænder ud. Dermed var hans militære Karriere afsluttet, da han ikke forstod at blæse uden Tænder. Han havde et Par Aar før giftet sig med Therese Hansen, som var Primadonna ved et lille omrejsende Skuespillerselskab, og som han nede fra Orkestret havde forelsket sig i. Hun følte sig dengang saa fast sluttet til Kunsten, at hun først efter lang Bejlen og et Barns Fødsel kunde bekvemme sig til at modtage Jensens Haand, men sit Kunstnerkald glemte hun ligesaa lidt som han. Efter at have mistet Tænderne drog han til Kjøbenhavn, hvor han levede af at afskrive Noder, give Undervisning i Musik og af at traktere Stortrommen i et Orkester. Men Fru Therese Jensen fandt en Virksomhed, som bidrog endnu mere til Familiens Underhold, da hun aabnede en Systue i Møntergade.

Therese havde — efter Jensens Sigende — været dejlig, »frisk og sund som en Hvedebolle«. Nu var hendes altid stærkt pudrede Ansigt noget falmet, og mange smaa Rynker trak sig sammen om den sammensnerpede lille Mund, hendes blonde Haar var fra den tidlige Morgen sat op i

en høj, kunstfærdig Frisure, der var gennemstukket af Pile og pyntet med farverige Sløjfer. I sin Egenskab af Dameskrædderinde mente hun desuden, at det var nødvendigt selv at være en levende Modejournal for Damerne i Montergade og det omliggende Kvarter, og hendes lille fortørrede Skikkelse var derfor altid iført et Toilette efter den nyeste Mode — kun var Stofferne af den tarveligste og billigste Art. Men Fru Jensen imponerede alligevel sine mer eller mindre tvivlsomme Damekunder med disse Bomulds- og Sirtsesrober, der var nedringede i en Spids baade fortil og bagtil og som var lagt i de mest komplicerede Pliséer og Folder. Hun bevægede sig den hele Dag med lange Kjoleslæb, som hun paa Theatermaner vidste at slynge fra sig med den ene Fod med den Elegance, som er egen for Hertuginder og Markiser, og hele denne Sirtseselegance fra Modetidender oplivedes af en kraftig Parfume. Denne Parfume trængte ind overalt. Den lugtede ud paa Gangen, bredte sig i den store, veloplyste Prøvestue, hvor hun tog imod Kunderne, hvor Borde og Stole var bedækkede af Papirsmønstre, Kjoleliv, Nederdele, Skørter og Ærmer i alle Former og Farver, hvor Gulvet flød

af Lapper og Tøjstumper, Traadender og Garnender; denne billige Aroma løftede sig fra hendes lille, spinkle Person, naar hun hældet over Bordet lod Saxen løbe brummende over Bordpladen igennem de billige, men næsten altid lyse Stoffer, og den flød ind til højre, hvor Jensen skrev Noder, blandede sig med Røgen af hans Pibe eller strøg ind igennem den aabne Dør til venstre, hvor Familien holdt Spisestue og Børnekammer, og prøvede dér forgæves at overvinde Duften af det vaade Børnetøj ved Kakkelovnen og Madlugten ude fra Køkkenet. Fru Jensen imponerede dog ikke alene ved hele sin Persons ydre Elegance, — Kunstens Ild brændte endnu i hendes Aarer, og alt, hvad hun havde tilegnet sig af den Tale, det Sprog, den Holdning og de Manerer, som gør Hertuginder saa uimodstaaelige, havde hun vidst at bevare. Hun talte endnu med spærret Mund og med bævende Tunge, hendes tynde Arme illustrerede med den mest talende Mimik alle de Udbrud af vild Begejstring, mild Bebrejdelse, rødmende Undseelse, tungsindig Opgivelse, uskrømtet Glæde, frejdig Jubel — kort sagt alle de Sjælsrørelser, som ved Maaltagning, Kjoleprøvning og Tilpasning maa give sig Luft hos det smukke Kon-

Dette smukke Køn beundrede hende, og hun var Modens Faktotum i de nærmeste Gader og Stræder. Jensen beundrede hende og de skændtes næsten aldrig, hendes fem Børn beundrede hende og lod sig kun med høje Raab og stærk Modstand spærre inde i Spisestuen med Tøsen. »Tøsen« var Familiens Pige, hun skiftede meget hyppigt, men kaldtes altid saaledes. Thi Fru Therese udstod store Lidelser med sine Piger, Lidelser, som hun udtrykte med Ord og en Mimik, der udmalede Tragediens mørkeste Kvaler. »Adolph!« raabte hun, »Line lægger mig i Graven. Befri mig for denne Kvinde, hvis Du ikke vil se mig død for Dine Fødder,« og hun rakte begge sine spæde Arme frem og viste med opadvendte Haandflader paa Pladsen foran hans grønne Morgensko. »Hun piner mig Nat og Dag, hendes Tilværelse er afskyelig, imorges slog hun Vandfadet i Stykker, og nu har hun været borte en Time for at hente en halv Pot Mælk!«

Og ak! — denne Line, som slog Vandfade i Stykker, var den, der først tændte en Gnist, en lille bitte, hurtig slukket Gnist af Elskov hos Jonathan.

Thi Line var en straalende Tjenestepige-

Skønhed; hendes Sundhed svulmede ud fra hendes runde, røde Kinder og truede med at sprænge alle Hægter i hendes Kjoleliv; der var altid lystige Sange og rappe Svar paa hendes Læber og glade, udfordrende Blink til alle Mandfolk i hendes Øjne. Hun slog med Nakken af sit Herskab og vidste altid at se sit Snit til at forsvinde fra sin Vask. Lirekasserne var hendes Sværmeri, at løbe Ærinder var hendes Specialitet, at tralle alle mulige Knejpeviser hendes Talent, at kokettere med Alle og Alt, ligefra Vandposten til Katten, hendes Livs Opgave.

Naar Jonathan kom hjem og listede sig op ad den mørke Trappe, skyndte han sig frygtsomt forbi Stueetagen; thi naar Døren stod aaben, kunde han se underlige Kvindeskikkelser inde i det hvide Lys, Børnene kunde ligge ude paa Gangen og nappe efter ham, Fruen selv kunde vise sig i sin Pragt, eller han kunde møde Hr. Jensen, hvis »Goddag Hr. Larsen« han maatte besvare med en kejtet Hilsen, inden han skyndte sig op ad Trappen. Senere hen paa Aftenen hørte han tidt Sang og Bægerklang dernede fra, hvilket bragte hans Moder til at udstøde Forbandelser over de Ugudelige; men han lyttede dog uvilkaarlig efter og han

kunde ikke gøre for, at han, naar han tænkte paa bedre stillede, lykkelige Mennesker, altid i Tanken dvælede ved Familien i Stueetagen.

Saa mødte han en Dag Line i Gadedøren. Han havde mødt hende før, og hun havde sagt Goddag til ham med et bredt Smil; men den Dag kom hun trallende imod ham, standsede pludselig foran ham i Døren og rakte sin Haand, om hvilken der hang en løs Forbinding, ud imod ham, idet hun smilende sagde: »Aa, ka' De ikke binde mig dettehersens, jæ har skaaren mig paa Køkkenkniven?« Han kunde ikke smutte uden om, han gjorde et kejtet Forsøg paa at binde Tørklædet om hendes Haand, men da det ikke gik, lo hun lystigt og sagde: »Aa de Mandfolk, de Mandfolk!« og sprang forbi ham og ned paa Gaden. Jonathan blev staaende og saa efter hende og gik saa opad Trappen endnu mere forlegen end ellers. De næste Dage tænkte han paa hende, da han kom hjem, ja en Dag blev han endogsaa staaende paa Trappen, tøvende, ventende et Øjeblik. Saa mødte han hende igen. »Godaften Hr. Larsen!« sagde hun smilende og blev staaende. Han standsede ogsaa, men da han intet sagde, nikkede hun og med et »Godnat Hr. Larsen!«

sprang hun afsted. I et Nu sydede en Strøm af flammende Blod op igennem ham, saa det susede ham for Ørene, han vaklede, greb for sig ligesom for at fange og fastholde noget, der flagrede ham forbi, saa tumlede han videre. Den Nat drømte han om andet end Tal inde i den lille, mørke Alkove. De første Dage derefter følte han en sugende Længsel efter atter at se den unge Pige, og han faldt i uklare Tanker over Hovedbogen henne hos Renstrøm. Da han saa en Dag hørte hende komme ud paa Trappen, blev han staaende i den halvmørke Gadedør. »Uf!« skreg hun og lod, som om hun blev forskrækket. Han blev svimmel ved at se det røde Ansigt og den svulmende Barm, han vidste ikke, hvad han vilde og rakte Haanden ud imod hende. — »Uf! hvor De dog er grinagtig Hr. Larsen!« fniste hun. — Han trak hurtig Haanden til sig, — dér var atter den Haan og Spot, den han evig og altid mødte! og han løb forbi hende opad Trappen, medens Line stod og saa efter den underlige Skikkelse, som hun havde forsøgt at gøre Løjer med. Jonathan led meget de paafølgende Dage og Nætter; — saa saa han hende en Aften staa og smiske med Bagersvendene inde i Porten ved

Siden af, og saa hændte der ham noget, der spredte hans Tanker og bidrog til, at den svage Blussen af Ungdommens Ild døde hen og kvaltes.

Madam Larsen blev syg. Jonathan saa hende i Almindelighed kun om Aftenen; de var i Løbet af Dagen kun sjældent hjemme paa samme Tid, og hun kom først sent hjem fra sine mange hemmelighedsfulde Forretninger. En saadan Aften, da han sad ene ved den lille Petroleumslampe og havde fortabt sig i vage og taagede Drømme om Pigen dernede i Stuen, hørte han Moderen komme. Døren blev slaaet op med større Støj end ellers, han saa op og rejste sig forfærdet i hele sin lange, ranglede Højde. Madam Larsen saa skrækkelig ud. »Er Du syg,« raabte han, »er Du kørt over?«

Hendes Øjne stod stirrende og stive i det lamme Ansigt, Haaret laa i graalige Tjavser ned over Panden, Munden stod aaben, og hun vaklede hen imod Sengen. Hun greb Vandkanden, satte den for Munden og drak i lange Drag, saa strøg hun Haaret fra Panden, saa frem for sig og — gav sig til at le, højt, lydeligt, skrækkeligt. Han havde aldrig hørt hende le, han troede, at hun var bleven gal eller fuld, veg langsomt

tilbage, og han blev endnu mere rædselslagen, da hun saa rakte Armene frem imod ham og talte, — talte ligesom i en kærlig, rørende Tone, der vakte ubestemte, forsvundne Minder hos ham.

»Lille, — Lille,« klynkede hun, »kom nu Lille, nu skal han ha' det godt Lille, — aa ja, nu skal han ha' det godt — vil Du ha' Mad? Dejlig Mad, — naa saa kom da Lille! — Troer han ogsaa jeg er en Hex, hva'? Ha ha ha — skal jeg hexe Penge frem, mange Penge, mange, mange Penge?« Men saa fik hun pludselig rigtig Øje paa ham, hun stirrede ham i Ansigtet, blev med et Ryk helt alvorlig og tog sig sammen, strøg Haaret fra Panden og rejste sig.

»Hva'er'et«, spurgte hun. »Hva' er der i Vejen, — sa'e jeg Noget?« Saa lo hun igen, vildt og triumferende, men afbrød igen sin Latter, for blot at fortsætte den lavere, ganske sagte, saa at den endte i en Fnisen, hun ikke kunde betvinge. Hun søgte tydelig nok at beherske sig og at lade som Intet, men det lykkedes hende ikke, og hendes besynderlige Væsen forøgede den hemmelige Frygt, som han altid havde næret for hende. Han hørte hende stadig smaale, da hun begyndte at pusle omkring som sædvanlig, og da

han var kommen i Seng, lød den forfærdelige Latter atter højere ind til ham. Var hun bleven gal?

Et Par Dage efter havde hun atter sit gamle tause og indesluttede Væsen, men der var dog foregaaet en Forandring med hende. Jonathan fik en kort Tid bedre Mad, ja hun købte endog nogle nye Sengklæder til dem, som hun viste ham med den samme Triumf i sin Latter som hin Aften, men lidt efter lidt fortog det sig, hun blev gerrig som før, ja maaske endnu mere. Hun skændte, fordi han tjente for lidt, og de mange grove Stemmer, som talte med hende ude i Alkoven blev mere bedende og bønfaldende end før. Men Jonathan gled videre ind i sit sædvanlige udviskede Liv, som ved sin mekaniske Ensformighed hurtig udslettede alle Indtryk, alle Sindsbevægelser og Begivenheder.

Da Jonathan en Dag mødte Hr. Jensen i Gadedøren, smilte denne gemytlig til ham. »Goddag Hr. Larsen«, sagde han og tilføjede, idet han skælmsk puffede til ham og lukkede det ene Øje: »Skælm!« Jonathan saa bedende paa ham, han vilde vel ogsaa gøre Nar af ham. »Naa, De Skælm — hun ku' nok heller ikke la' Dem i

Fred, hva'beha'er? Ja nu er hun væk. Godmorgen Larsen«, og han truede ad ham med sin tykke Pegefinger.

Line var borte, men i Stedet for hende saa Jonathan en Morgen en lille kvindelig Skikkelse udenfor Stueetagens Dør. Det var et opløbent Pigebarn med et fregnet Ansigt og et uredt, tørt Haar. Jonathan standsede forbauset paa Trappen: Pigen stod og truede ad den lukkede Dør, strakte Tungen langt ud og rakte Næse, ja, da hun tog Tungen ind igen, sagde hun halvhøjt og med indædt Harme: »Skrub a' din Mær!« Da Jonathan rørte sig, fløj hun bort. Det var Familien Jensens nye Tjenestepige.

Efter de Sorger, som de mange Piger foraarsagede den sarte Fru Jensen, havde hendes Mand ikke vidst andet at gøre, end at antage en afdød Slægtnings fattige Datter som Pige. Hende kunde de da vel magte, og det var jo en Velgerning de gjorde! Fru Jensen fortalte smukt og vidtløftigt om den Godhed, de viste den stakkels Pige, men hun skulde opdrages strængt, — det forstaar sig, og sædeligt — Gudbevares! Hun skulde lære noget: Husholdning, Modepynt og holdes borte fra Fristelser og Fornøjelser. Og Pigebarnet blev

da hver Morgen sat saadan i Trit, at hun den hele Dag snurrede rundt og var i Bevægelse, og først standsede sin Uro ud paa Aftenen i sin Seng, naar Børnene sov, og Hr. og Fru Jensen gik i Theatret eller paa Varietéer. Sat i Fart sprang hun fra Børnene til Maden, løb Ærinder, vaskede Trapper, var Model for Fruen, stadig med sit forpjuskede Væsen og med et tvært og muggent Udtryk i sit lille fregnede Ansigt. Hun blev kusket af Fruen, kommanderet af Manden, plaget af Børnene, svedet af Køkkenilden, gennemblødt ved Vaskerballerne og der samlede sig i hendes stakkels lille Hjærte et forbittret Had og en indeklemt Arrigskab, som hun ikke turde give Luft — før hun var alene. Hun »svarede ikke igen«, men naar Døren havde lukket sig efter Hr. og Fru Jensen, gav hun sig Luft i en flydende Ordstrøm og i slemme Skældsord; saa gav hun rappe Svar paa de Skænd, hun havde faaet i Dagens Løb, og hun afstraffede da alle dem, der havde været onde imod hende, med Spark og Puf og Slag og Kniben og Rusken — i Luften.

Et Par Gange opdagede hun Jonathans forskrækkede Øjne, — saa holdt hun op, strøg Haaret fra Øjnene og saa med ubeskrivelig Haan paa

ham med sine smukke Ojne, ja den grimme Tos havde smukke Ojne — ligesom Skruptudsen.

Aarene var gaaet, stort andet end det her fortalte var der ikke sket i Huset. Mange af Husets Beboere flyttede til og fra med deres mange Born og deres faa Mobler paa en lille Trækvogn, Andre dode og Kisten blev med stort Besvær bragt ned ad den snevre, smudsige Trappe, Andre giftede sig, kom pyntede springende ud af en Drosche og forsvandt oppe i de smaa Lejligheder paa »1 à 2 Værelser og fælles Kokken«. Huset blev uforandret, Jensens i Stuen og Larsens paa Kvisten var dets faste Beboere.

Jonathan levede i dette Hus, aandede dets Atmosfære, men kom kun i ringe Beroring med dets Beboere og Begivenheder. Tiden gik, og han mærkede det ikke. Hr. Renstrom solgte sin Forretning, da han havde tjent Penge nok, en anden Svensker overtog den, men maatte akkordere, og den fik en ny Herre. Da der blev gjort op, fulgte Jonathan med ved Forretningens Overdragelse ligesom det andet Inventarium. Skomageren i Adelgade dode; Konen skændtes med Svendene og kunde ikke undvære sin paalidelige

Regnskabsfører; saa giftede Mestersvenden sig med Datteren og overtog Butiken og — Jonathan. De fik mange Børn, der voxede og blev ligesaa store som Moderen havde været, da Jonathan begyndte at arbejde for hendes Fader. Pladsen i Auktionslokalet havde han ogsaa beholdt. Han havde engang til sin Forbauselse faaet 25 Kroner af Auktionsholderen: »En lille Ducør, fordi jeg ser, at De nu har arbejdet her i 15 Aar«, sagde han. Jonathan saa befippet paa Pengene og paa Manden, — hans Læber begyndte at dirre, han kom pludselig til at tænke paa sin Fader, og var lige ved at græde. Om Aftenen faldt Moderen over Pengene som en Grib over et Aadsel.

En enkelt Gang havde Jonathan i Erindringen om Faderen, der alt som Aarene gik udviskedes mere og mere, prøvet paa at gaa den gamle Søndagstur. Men han naaede ikke ud til Kirkegaarden. Alt var forandret, Vejen derud var en anden, andre Gader, andre Huse; og saa syntes han, at Folk vendte sig om efter ham. Hans umaadelige Længde, hans uhyggelig tynde Arme og Ben i Klæder, som ikke passede ham, som naaede til Anklerne og stumpede ved Haandled-

dene, men maaske mest hans Ansigt vakte ganske vist enkelte Forbigaaendes Opmærksomhed, de skottede til ham, ja det hændte, at man vendte sig efter ham, og at der var dem, der smilte og rystede paa Hovedet. Han lagde Mærke dertil, hans ømfindtlige Sind overdrev det, han syntes at høre halvhøje Bemærkninger om sig, han følte Folks Øjne paa sin Ryg, han blev revet ud af sin daglige, sløve Ro, og han vendte om, skræmt, sky, skamfuld — og løb hjem paa Kvisten. Det blev ham mere og mere pinligt at komme mellem Mennesker, han følte den samme Rædsel, som da han i sin Tid maatte til Session, hvor han maatte blotte sin Krop for mange spottende Blikke, hvilket havde gjort ham syg i flere Dage. Men det var nu mange Aar siden, Tiden var gaaet, han havde intet ventet af den, og den havde intet bragt ham.

— — —

Da Jonathan en Aftenstund kom hjem, stod Hr. Jensen paa Trappen og ventede paa ham.

»Gode Larsen,« sagde han, »vil De ikke komme lidt ind til os, jeg vilde gerne tale lidt

med Dem?« Da Jonathan uden at svare gjorde en afværgende Bevægelse og vilde gaa videre, standsede den anden ham: »Nej, nej, stop nu lidt — Deres Moder er syg!«

Jonathan blev staaende, og Jensen fortalte ham, at hun om Eftermiddagen havde siddet paa Trappen, syg og elendig, hun kunde ikke tale og, — Jonathan vilde afsted op ad Trappen, men Jensen holdt paa ham, — saa var hun bleven bragt op, Lægen var bleven hentet, nu ligger hun deroppe, — — Jonathan rev sig løs og sprang op ad Trapperne.

»Ja min gode Ven,« raabte Jensen efter ham, »nu har De ingen Moer mere.« —

Madam Larsen laa død i sin Seng. Midt paa Gulvet stod en Stage med en Stump Lys, der kastede underlige Skygger hen ad Vægge og Loft. Skyggen af Bordet mørknede den ene Væg, men Stolene kastede lange, sorte Edderkoppeben opad den anden Side, helt hen over Loftet, og Konens skarpe Profil med den krumme Næse tegnede sig skarpt paa det smudsiggraa Tapet. Lysets Flamme dirrede uophørligt og gav Edderkoppebenene og Næsens Skygge en skælvende Bevægelse.

Jonathan sad paa en Stol, ludende forover

med Albuerne paa Knæerne og Hænderne knugede sammen, oppe paa Loftet et Sted hang Skyggen af ham som en sammenrullet Klump.

Han sad sløv og hjælpeløs, ingen Tanker arbejdede i hans Hjerne, ingen Sorg sammenkrympede hans Hjærte, han var som den, der har faaet et dumpt Slag i Hovedet, og som er uden Besindelse. Saadan sad han længe. Han saa op omkring sig, stirrede paa Skyggerne som skælvende klavrede op ad Væggene og hen over Moderen i Sengen, — han søgte at samle sig, for at overgive sig til Sorgen og Bekymringen, men han følte sig kun uhyggelig stemt og som om der var et stort tomt Rum indeni ham.

Gadens Larm lød op til ham, en Vogn rullede langsomt forbi, og en raa Stemme raabte med Muslinger; der blev aabnet en Dør nede i Huset, og der lød Barneskrig og Stemmer, som atter forsvandt, da Døren blev lukket, — Stilheden og Ensomheden blev tungere og tungere. Han sank atter hen, men saa hørte han Trin, — der var nogen, som nærmede sig Døren, nogen, der hviskede derude, og saa blev der banket. Jonathan saa hen paa Døren og turde ikke røre sig, men da det atter bankede, rejste han sig; han tænkte

at det maaske kun var en af Moderens Kunder, — men da Døren aabnede sig, var det Hr. og Fru Jensen.

Det var Nysgerrigheden, der drev dem op til Jonathan. Der havde jo altid gaaet sære Rygter i Huset om Hexemadammen og hendes Søn paa Kvisten, der blev hvisket om dem og peget efter dem; netop det rolige, næsten lydløse Liv, de levede, fik Sladderen til at trives, men Frygten for Konens Stenansigt holdt de Nyfigne borte. Nu var der Intet, der holdt dem tilbage, Fru Jensen kunde ikke modstaa, og Manden fulgte med i Haab om at kunne opleve noget mærkeligt deroppe. Men da de stod i Døren Ansigt til Ansigt med den fattige Stue, den hemmelighedsfulde Uhygge og Jonathans sammensunkne Hjælpeløshed, blev de forlegne.

»Vi vilde blot«, stammede Hr. Jensen med dæmpet Stemme, »spørge Dem — hjælpe Dem, go'e Larsen. — Vil De komme ned til os, hm, her er saa — kom nu bare. Vær nu ikke forknyt, Mand!« og han tog ham under Armen for at drage ham med sig. Jonathan var som et villieløst Barn.

»Hm«, sagde Jensen, »var det ikke bedst, —

Therese ku' Du ikke hjælpe lidt her?« — Han og Therese begyndte at hviske med hinanden. Hun vilde ikke blive alene deroppe og gøre i Stand og ordne om Liget, saaledes som Manden foreslog hende; han vilde have »Fyren« med sig ned, da han havde ondt af ham; men Fru Therese vilde med, hun var bange. »Jeg skal sende Dig Lovisse herop — det er jo kuns kristen Pligt«, endte Jensen med at sige, og tog Jonathan under Armen. »Naa kom nu go'e Larsen, frisk Mod, den Vej ska' vi jo allesammen — — — Naa, kom nu med ind. Her er dejlig varmt. De kan jo ikke sidde deroppe alene hele Aftningen, Mand. Lovisse! gi' mig Ungen og stik strax op med Dig paa Kvisten. Se der er Børnene, Larsen, sig Goddag Fie og Nalle, og Du med Susse, ka' Du sige »Da' Mand«, saadan, hahaha. Ja hun her har ikke meget aa ska' ha' sagt. Vi har saamænd haft tre til, men de er gaaen væk a' Difteritisk og Krampeslag. Naa sæt Dem nu ned. Vær nu inte forknyt go'e Ven, men hold Ho'det oppe.«

Jonathan satte sig og saa sig sløvt omkring, hans Blik slæbte sig langsomt om i det lyse Værelse, der var opfyldt af Sytøj; det gled hen over

den store Symaskine, Modejournalerne paa Væggene, standsede frygtsomt ved det ene Prøvestativ, der bar en Nederdel af en Kjole, saa at det saa ud som en fin Dame uden Overkrop, — og sank mat ned mod Gulvet.

»Naa, nix verknoten, unge Mand, — hvor gammel er De i Grunden? Ikke et graat Haar endnu, hva? Og Stilling, — ja De skal jo være i en god Stilling ikke sandt? Hvad tjener De nu saadan om Ugen?«

Jonathan mumlede noget om, at hans Moder altid havde hentet hans Løn.

»Det var Satan! Ja hun var nok strix, den Gamle. Ja jeg mener — naa, nu er hun jo henfaren, den Sjæl, naa ja, en Moer det er jo alligevel dog en Moer. Men hvad Begravelsen angaar, go'e Larsen, hvorledes staar det sig med Mønten? Har De lagt lidt op? Var De i Ligkassen Larsen? — Ja for det siger jeg Dem go'e Ven, jeg kan min Salighed ikke hjælpe Dem. Gu' om jeg kan. Man har svært nok med at faa sine Egne i Jorden. Hva' si'er De?«

»Vi levede jo meget stille og alene,« begyndte Jonathan med tykt Mæle, »vi — jeg kender ikke til, om hun er i Ligkassen, og jeg véd ikke, hvad

det er. Vi saa jo ikke hinanden — Forretningerne, — Kontoret —«. Hans Stemme døde hen, som om han ikke vidste mere at sige.

»Ja, da maa De s'gu dog vide noget om De selv har lagt Noget hen?« spurgte Jensen og kløede sig i Hovedet. Men da Jonathan ikke svarede, strøg han sig med den tykke Pegefinger mellem Flippen og den fede Hals, og begyndte at tale om Kiste og Præst og Gravsted, men afbrød pludselig sig selv ved at sige: »Der er Nogen, der kalder!« og i samme Øjeblik kom Luise buldrende ned ad Trapperne og farende ind i Stuen.

»Jensen — kom op til Madammen og det strax!«

»Hva' er'et?«

Men oppe fra Kvisten lød Fru Thereses Stemme: Jensen! Jensen!

»Ta'e Ungen«, sagde han og sprang afsted, »der maa være Noget i Vejen!«

Da Jensen pustende og stønnende naaede op til Kvisten for anden Gang og aabnede Døren til den Dødes Værelse, blev han staaende maalløs af Forbauselse.

Hans Kone sad paa Gulvet i sin moderne og udfordrende Pragt. Lyset stod ved Siden af hende, hendes Ansigt var blegt og ophidset, og den kunstige Frisure var falden ned og hang hende ned over Pande og Nakke. Rundt omkring hende laa spredt en Del mindre Klædningsstykker, Strømper og Sengetøj, og i hendes Skød blinkede en stor Mængde Sølv- og Guldmønter mellem mange Pengesedler. Hendes Øjne lyste med en hidsig Glands, idet hun ivrig var i Færd med at rive en lille Pakke op, der var forsvarlig tilbunden og mange Gange omviklet med stærke Baand. Hun hørte ikke sin Mand komme, før denne udbrød: »Therese dog!«

Saa begyndte hun at tale, hurtigt, usammenhængende: »Her er mange Penge heroppe, Sengen er fuld, Strømperne er fulde, der er mange hundrede Kroner, Hovedpuden er fuld, der er mange Penge, — Alt hvad jeg rører ved, Alt hvad jeg føler paa,« og hun gramsede i sit Skød, krammede paa den lange pakkede Strømpe, hun havde i Haanden, og rystede en Byldt der laa paa Gulvet, saa den klingrede.

»Rør det ikke!« raabte Jensen, »hva' Saten er dog det for Noget, la' det ligge, la' det bare

ligge, — kom bare væk, — væk fra det!« Han trak i Konen for at faa hende til at rejse sig op, og Pengene trillede da ned ad hende og raslede rundt i Stuen. Først da hun var kommen paa Benene, lod hun til at komme til sig selv.

»Aa Gud, aa Gud!« stønnede hun og brast i en hysterisk Graad. Da hun var kommen sig lidt, tog Jensen Lyset og satte det op paa Bordet. Strax sank alle de sorte Skygger ned i Jorden, Ædderkoppebenene kravlede ivrigt ned ad Væggene og ud paa Gulvet, den døde Kones Fuglenæb forsvandt. Lyset skinnede ud over den tarvelige, uryddelige Stue, bredte sig over Konens blege Ansigt, over Sengen, over Pengene og Pjalterne og Pakkerne paa Gulvet.

Jensen og hans Kone trykkede sig uvilkaarligt op ad hinanden, deres Stemmer sank ned til en Hvisken, de var raadvilde og bange, ligesom Børn, over det Vidunderlige, der hændte dem.

Jensen tog sig først sammen. »Gaa ud paa Gangen og vent,« sagde han og skubbede hende ud ad Døren.

Da han stod alene i den halvmørke Stue, hvor de hvide Møntstykker lyste paa Gulvet, og han kunde høre sig selv stønnende trække Vejret,

følte han, at han var bange, — ikke for den Døde, — nej for Satan, han havde jo været med til den Slags Ting før, han havde set Døde før, — men det var lige som om der var en Anden end Døden i det lille Rum. Nej, nej, sagde han til sig selv, man er jo en ærlig Mand, og han begyndte med febrilsk Hast og Iver at samle alle Pengene op fra Gulvet, han puttede dem ned i Strømperne, og disse og de løse Sedler og Smaabøgerne og Opskrifterne, Alt hvad han kunde finde, stak han ned i en halvfuld Pose.

Pludselig opdagede han, at Liget derhenne i Sengen laa med halvaabne Øjne. Han foer sammen, — passede hun paa ham? Saa gik han rolig hen og lukkede den gamle Kones indfaldne Øjne og tog Lagenet for at brede det ud over hende, — men de tynde Øjenlaag gled atter op over de fremstaaende Øjne. Saa bukkede han sig og tog et Par Tokronestykker, lagde dem over hendes Øjne og tildækkede hende.

Kort efter havde han faaet Alt samlet sammen. Hvor skulde han gemme det? Nej Skufferne var lukket af, saa skubbede han Byldten ind under Sengen, idet han tænkte: lad hende selv beholde alt sit Skidt.

Da han kom ud paa Gangen, sad hans Kone derude imellem alt det gamle Skrammel. Der var kun Lys nede fra Gasblusset paa 3die Sal, og han saa hende ikke, før hun rørte ved ham.

»Aa jeg er saa daarlig,« klynkede hun og saa paa ham, men hun blev ligesom beroliget ved at se ham komme tomhændet ud af Stuen.

»Therese,« sagde Jensen, der nu var kommen helt til sig selv. »Det er en mærkelig Historie. Vi maa ha' Bud efter Politiet, jeg maa hen paa Stationen.« Hun foer sammen ved at høre om Politiet.

»Bare vi ikke kan komme i Ulejlighed.«

»I Ulejlighed? Vi? Aldrig i en Evighed, vi er ærlige Folk!«

Fru Jensen begyndte at græde. »Aa Gud, aa Gud, søde Adolph,« hulkede hun, »alle de mange Penge, — jeg blev rent tosset, jeg blev saa konfus, — jeg begyndte — Du maa ikke blive vred — mine Lommer — — — jeg har noget i mine Lommer — —«

»Hva' har Du!« raabte han brutalt og greb ned efter hendes Kjolelomme. Fru Therese var ved det første Syn af den fremstrømmende Rigdom, blevet helt betaget og havde begyndt at

fylde Lommerne, senere havde hun atter smidt Alt fra sig igen. Men ude paa den mørke Trappe havde hun følt, at der var blevet Penge tilbage i Lommen.

»Aa Jensen, Jensen!« stønnede hun skamfuld, da han tog dem — det var kun en tre, fire Kroner — og da han endnu engang gik ind til den døde Kone og lagde Pengene i Posen.

Denne Gang slukkede han Lyset, da han gik, og alle Skyggerne samlede sig i et uigennemtrængeligt Mørke om den døde Kone og hendes Penge.

Fru Thereses Svaghed havde styrket Jensens egen Selvfølelse, han følte sig stærk, overlegen, stolt. Der var en højtidelig Følelse over ham, han følte sig som en Helt, han vidste ikke selv hvorfor. Da de gik ned ad Trappen lagde han Nakken tilbage og holdt Hovedet frit og knejsende paa den korte, tykke Hals. Hvorfor i Grunden gaa til Politiet? Hvad ragede det Politiet? En gammel Kone var død — naa, hvad saa? Hun havde en fuldmyndig Søn, — hvad ragede det Politiet? Især da denne Søn havde en Ven, en erfaren Mand, der med Raad og Daad kunde støtte ham. Hvad Pokker kom den Sag Politiet ved!

Hans Kone var enig med ham, og da de var nede ved Døren, havde de taget deres Beslutning.

»Lovisse,« sagde han med en Blidhed, der gjorde hende helt forbauset, »tag Tøjet paa, min Tøs og stik hen til Onkel Valdemar, — hvad er Klokken? Naa, saa er han ikke hjemme, — spring saa hen paa Kaféen og sig til ham, at han maa komme strax — lige strax!«

Og stadig stolt, med en usædvanlig værdig og venlig smilende Mine gik Jensen hen til Jonathan, der stadig sad med Albuerne paa Bordet, stirrende frem for sig, omringet af Børnene og midt i en uordnet Hob af færdige og halvfærdige Dele af mange Slags Sytøj.

Slaget havde bedøvet ham; men det var ikke Sorgen, der satte hans plumrede Tanker i Bevægelse, det var Raadvildheden, det var Frygten for alt det, der nu maatte ske, Begravelsen og alt det, som Jensen havde talt om; det var Ængstelsen for, hvorledes han nu skulde ernære sig og leve; thi han havde ingen klar Bevidsthed om, at han selv rigeligt havde ernæret sig af sit Arbejde. Hvad skulde han gribe til? Hvor skulde han gaa hen? En dyb Følelse af Forladthed og Hjælpeløshed listede sig ind over ham; han mær-

kede ikke, at Bornene stod og saa paa ham, han havde ikke Sands for, at den ellers saa tvære og mugne Luise betragtede ham ufravendt med Taarer i Øjnene og et Par Gange listede sig til at klappe ham sagte og blidt paa Armen, ligesom for at tale til ham; han mærkede det ikke, og hun talte ikke.

Nu først, da Jensen talte til ham, saa han op. Han saa hans runde, røde Hoved og Smilet om hans tandløse Mund, og Fru Therese i sin røde Kjole, som ryddede alt Tøjet af Bordet, inden hun satte sig ved det, foran ham. Men han havde ikke Øre for, at Tonen i deres Tale var forvandlet; thi i deres Øjne var den før saa underlige, fattige Fyr nu en anden; han havde Penge! De vilde ikke bedrage ham eller snyde ham for dem, nej, men de vilde være med til at nyde godt af disse Penge, drage Nytte af dem og more sig med denne Fyr, som maaske var meget rig, og hvis Rigdomme de havde fundet. De gav sig venlig i Snak med ham, og det varede ikke længe, før de opdagede, at Jonathan ikke havde Anelse eller Ide om, at der var Penge deroppe. De skottede uvilkaarligt til hinanden. Var det den samme Tanke, der samtidig fløj igennem

deres Hoved? Men de talte dobbelt venligt til ham, og disse søde Ord lagde sig om hans Sind som en lindrende Salve, han havde ikke hørt mange slige Ord, derfor smeltede han og græd. Men det var en stønnende, pinefuld Graad, der forvred hans Ansigt og gjorde det endnu grimmere, end det var.

»Hvad skal der blive af mig? Aa Gud, aa Gud! Jeg er Ingenting til, jeg er Ingenting til!

»Naa naa naa, vær nu en Mand lille Larsen, trøstede Jensen.

»Vi forlader Dem jo ikke,« sagde Fru Therese, »vi er Deres Venner Hr. Larsen, vort tarvelige Hjem er Deres, Hr. Larsen — Husfæller bør jo høre sammen, — jeg skal være Dem en anden Mo — hm! — Søster vilde jeg sige, — ved vores Barm, Hr. Larsen, vil Trøsten findes.

Og deres Barme svulmede i god Bevidsthed, de nød deres Ærlighed og Medlidenhed, — samtidig med at de tænkte paa, hvorledes de til Løn derfor bedst kunde benytte sig af den stakkels Mand paa en ærlig Maade.

Imidlertid havde Luise faaet Slæberne af Fødderne og var med et Sjal over Skuldrene løbet

afsted efter Onkel Valdemar. Valdemar Lind var en Søn af Fru Jensens Tante, som havde været gift med en Toldembedsmand i Kolding. Han havde gaaet i den lærde Skole, var bleven Student, havde studeret videre og var nu juridisk Kandidat, samt Familiens Stolthed og Faktotum. Dette var intet Under; thi Onkel Valdemar beklædte Stillingen som Fuldmægtig hos en bekendt Sagfører og deltog med Iver i det offentlige og private, ja allerprivateste Kjøbenhavnerliv. Han var en høj og svær ung Mand med et hvidligt, forsviret Ansigt og et vissent, glat Haar og Fuldskæg, han var altid i godt Humør, forsoren og fornøjet, lige parat til at tage sig en glad Rus, spille en fin Lhombre og sætte sig ind i en indviklet Forretning.

Han var hver Aften en sikker Mand paa en vis lille Kafé, naar ikke Livets Glæder kaldte ham andetsteds hen; og Luise fulgte et rigtigt Instinkt, naar hun først søgte ham dér. Hun trak sit Sjal sammen, vædede Fingrene, strøg Tjavserne fra Panden, og efter dette Toilette traadte hun ind i den lille Knejpe. I den forreste Stue sad kun en ældre, højbarmet Dame med store Ørenringe, indsvøbt i et uldent Tørklæde og strikkede, medens

hun af og til nippede til en varm Drik i et stort Glas. Lænet til den lukkede Dør til det andet Værelse stod Opvarteren, en skævhovedet Dreng paa en sexten Aar, og pillede sig i Næsen, medens han lyttede til Sangen indenfor Døren. Det var en ivrig og energisk Kvartet af mere kraftige end rene Stemmer, der var i Færd med at synge:

Hallo hallo, hallo hallo
Vi sejle og vi ro-o-o.
Vi sejle og vi ro.

»Jeg vilde gerne tale med Hr. Lind,« sagde Luise.

»Haster det?«

»Ja vel haster det, og det gesvindt,« svarede hun tvært.

»Poul, gaa ind!« Hvilket Poul gjorde, idet Sangen strømmede jublende ud af den aabnede Dør. Man saa nogle Hænder vinke afværgende og tyssende paa Poul, der trak Døren i efter sig, men den blev strax igen aabnet, og han kom flyvende ud igen med et bestøvlet Ben efter sig.

»De er nok fjollede, de Fyre,« sagde Luise og gik hen til Døren, uden at bryde sig om Damen og Poul, der gned sig bag paa.

Man hørte Sangen stoppe op, Stemmer tale højt, men Luises skingrende Pigestemme overdøvede dem alle, og lidt efter kom hun sejrrig igen med Hr. Lind, der raabte tilbage: »Parole d'honneur, my lords and gentlemen, om en halv Time har I mig igen! Men Fædrelandets Vel og Ve gaar for Alt!«

»Hvad er der løs i Møntergade, min Kylling?« spurgte han Luise paa Vejen, »er min geniale Onkel bleven Kapelmester, er min tragiske Tante kaldt til Theatret for at spille Lady Macbeth eller til Hoffet for at forestaa Hendes Majestæts Toiletter? Har Ungerne ædt hinanden, eller hvad i al Verdens Navn er der i Vejen, siden I henter mig fra mine Venners ædle Skød?«

Men Luise kunde ikke give ham anden Oplysning end, at Konen paa Kvisten var død, og at hendes stakkels Søn havde siddet nede i Stuen og grædt paa Madam Hoffs graa Nederdel, som var bleven ganske krøllet. —

»Hvad er der i Vejen med Kællingen?« spurgte han, da han traadte ind til Jensens, og da der var blevet tysset paa ham, og Luise var sendt ud af Stuen, betroede Hr. og Fru Jensen ham hele Historien.

Valdemar Lind var maallos. I hans »vidtstrakte« Praxis var sligt aldrig hændet. »Saa er da virkelig den vildeste Roman bleven levende og har faaet Kød og Blod. Det er jo en ældgammel Avisløgn med Petit, som har faaet Ben at gaa paa i den virkelige Verden. Agtværdige Tante og hæderværdige Onkel er Eders Fantasi ikke løbet af med Jer. Hvormange Krus var der? Talte I dem?«

»Talte!« sagde Jensen indigneret, »Tror Du, vi rørte de fremmede Penge! Der var mange, der var Sparekassebøger, der var én, — jeg siger Dig, der var én paa over 3000 Kroner, saa sandt jeg sidder her — og der var flere af dem.«

»Og Sønnen — er han eneste Arving — og han er saadan en Slags Idiot — ikke sandt?«

»Paa ingen Maade! Ikke Spor! Han er en overmaade — det vil sige køn er han jo ikke, — men ser Du — Din og min Erfaring — —«

»Lad mig tale med Fyren,« sagde Valdemar. »Bare rolig Therese, lad os faa en Drip Varmt af et eller andet; dette hersens tager paa Kræfterne. Er han derinde?«

Og han gik ind i Jensens Stue til Jonathan. Den drevne Jurist saa snart, at denne var som et

Barn, uudviklet, forkuet, hjælpeløs. »Sagen« forbausede og interesserede ham i høj Grad. Han satte i værdige og bestemte Udtryk Jonathan ind i hans Situation, slog paa, at der var fundet Penge i hans Moders Seng og vidste efterhaanden at lokke knappe Svar ud af ham. Jonathan begyndte at finde Fodfæste og blev mere og mere aaben og tillidsfuld. Therese kom ind med en Bakke med rygende Toddyer, Valdemar fandt stort Behag i Situationen; han tog et Glas, stødte det mod et andet og sagde:

»Hr. Larsen, De er en fuldmyndig Mand, jeg beder Dem lægge Mærke til, at jeg siger, at De er en fuld-myn-dig Mand, og min geniale Tante og min agtværdige Onkel samt jeg, Undertegnede, bevidner Dem herved vor Deltagelse i Anledning af Deres Fru Moders dødelige Afgang. Skaal!«

Jonathan drak og hostede. Den varme Drik oplivede ham, og han tog endnu et stort Drag.

»Det her tilstedeværende Ægtepar,« vedblev Valdemar, »bevidner, at de i Deres Bopæl har fundet rede Penge og Værdipapirer, og har, for ikke paa en hjærteløs Maade at gribe ind i Deres ærede Sorg, tilkaldet mig, der i Følge min Stil-

ling er kendt med Livets vanskeligste Forhold. Min Herre, jeg stiller mine Erfaringer og mine Kundskaber til Deres Raadighed, hvis De vil beære mig med Deres ærede Tillid. Skaal!«

De drak atter, og Jonathan følte sig mere og mere beroliget, han forstod ganske vist ikke Meningen af hans Tale, men Linds urokkelige Alvor, Høflighed og højtidelige Ord vakte hans Tillid. Men da Sagføreren begyndte at tale om Begravelsen, om Anmeldelse for Skifteret, Arveafgift osv., blev han atter forknyt, og da han havde tømt sit Glas, sagde han: »Hr. Lind, vil De hjælpe mig, — jeg kan ikke, — forstaar De, men ja — hvis der ikke er Penge nok deroppe, saa skal jeg nok arbejde, og — —«

»Stol paa mig, ærede Medborger,« sagde Valdemar, der havde faaet Flasken for at lave sig et nyt Glas, »i Morgen den Dag skal jeg tage fat. Denne Aften ville vi hellige Glæ—Sorgen og« tilføjede han efter en stor Slurk af sit Glas, »og ikke tænke paa Andet, end det som godt og dydeligt er.«

Jonathan var imidlertid saa udmattet af den usædvanlige Sindsbevægelse og saa søvnig af den uvante stærke Drik, at Selskabet brød op, da Fru

Jensen tilbød ham at blive liggende paa Sofaen i Jensens Værelse. Da han kort efter strakte sig ud paa den lille Sofa og paa de Stole, hvormed den var forlænget, takkede han sin Gud for de gode Mennesker, han havde fundet; — saa var det som om han hørte sin Moder mumle højt af Biblen inde ved Siden af, og saa faldt han hen i en tung Søvn.

Men det var Jensens og Valdemar, som sad og mumlede og hviskede derinde. Da denne endelig tømte sit sidste Glas sagde han: »Ikke af Hensyn til det usle Mammon, som kan tilfalde mig ved denne Forretning, — jeg blæser af det Fnug! — men af den reneste psykologiske Interesse antager jeg mig herved hint Udskud af Menneskeheden til Myndling. Jeg skal gøre en Mand af ham endnu. Skaal!«

ANDEN DEL.

Nogle Aar efter de Begivenheder, som her er fortalt, traf jeg daglig Jonathan Larsen paa en Kafé. Hans besynderlige Ydre var mig strax paafaldende; jeg havde aldrig set et saa grimt og dog ikke ubehageligt Ansigt; hans overordentlig lange og spinkle Krop maatte altid vække Opmærksomhed, og hans forlegne, kejtede Væsen bidrog til den Opsigt, han uvilkaarlig gjorde. Han lod dog ikke til at bemærke det, men sad altid alene. Det besynderlige Menneske vakte min Interesse, jeg fandt Lejlighed til at vise ham nogle smaa Opmærksomheder, som han beskedent, maaske lidt mistænksomt, takkede for, og jeg kom ham ikke nærmere i lang Tid.

Hvorledes jeg senere blev hans Ven, har kun ringe Interesse, og det vil være nok at fortælle, at han en Aften blev fornærmet af nogle kaade, halvt berusede unge Mennesker, som søgte at

gøre Lojer med ham, og da de blev mere nærgaaende imod ham, saa han sig hjælpeløs omkring; jeg kom ham til Hjælp, og den Inderlighed, hvormed han takkede mig, da vi forlod Stedet og fulgtes ad, rørte mig dybt. Vi kendte fra nu af hinanden, talte venskabeligt med hinanden, og jeg havde Følelsen af, at han holdt af mig.

Ved en Hændelse erfarede jeg, at en af mine Bekendte, Sagførerfuldmægtig Lind, var hans Ven; men da jeg traf denne og spurgte ham ud, fortalte han mig nok en Del af Jonathan Larsens Liv og Levned, men talte iøvrigt om ham paa en mærkelig forbeholden, halv foragtelig, halv spøgende, ironiserende Maade.

Imidlertid blev Jonathan og jeg bedre og bedre Venner, lidt efter lidt blev han tillidsfuld, ja fortrolig overfor mig. Han levede meget ensomt, og han trængte aabenbart til at tale og til at meddele sig, hvilket jeg selvfølgelig gav ham al Anledning til.

En Aften, da vi sad sammen i den tomme Kafé, bad jeg ham saaledes om at fortælle mig noget om, hvad han havde oplevet.

»Hvad har jeg oplevet?« sagde han, »hvad

har jeg set? Jeg er jo et Barn, som er vaagnet, ikke sandt? Ikke andet? Jeg véd ingenting, og jeg faar aldrig noget at vide, vel? Tror De vel? Aa, at jeg kunde blive som alle andre ordentlige Mennesker! — Nej, nej, nej, det er jeg ikke; det er pænt af Dem at sige det, det er smukt og venligt, — næ, nej, jeg véd det bedre, og De véd det ogsaa. — Jo, De véd det! Se blot paa mit Ansigt! Jeg er saa grim at jeg skræmmer Børn, — ja Hundene har vendt sig fra mig paa Gaden, de har stukket Halen mellem Benene og rystet af Skræk, naar jeg har klappet dem. Aa Gud, aa Gud, hvor det er sorgeligt! Ja De ryster paa Hovedet, De er saa venlig imod mig, ja der er jo mange venlige Mennesker — men, er det ikke skrækkeligt: jeg kan ikke tro dem saadan rigtigt — ikke rigtigt. Hvorfor? Ja det er en lang Historie, en grumme lang Historie. Naa, jeg kan maaske fortælle Dem engang, hvorledes jeg er bleven som jeg er. — — — Jeg forfængelig! Aa, min Gud, ha, ha, ha! Jeg! Aa, Du kære, gode Gud: jeg, som jo er et Udskud, som Du har mærket med Din Haand! — — Ja, jeg vil sige Dem: ofte har jeg troet at Mennesker, unge svage Piger, frugtsommelige Kvinder

eller smaa spinkle Børn blev syge af at se mig. — Kender De Æventyret om de onde Øjne! Naa, ikke! — Ak, jeg har lidt meget. Hør engang: det var en Nat, at jeg drev omkring, saa fandt jeg ude paa Blegdamsvejen en syg Mand, ikke drukken, nej, syg og gammel; saa hjalp jeg ham op, tog ham under Armen og vilde hjælpe ham hjem. Han var fattig og nødlidende. Aa, jeg véd jo hvad det er at sulte og være fattig, lud-fattig, — naa, nu var jeg rig, ret velhavende, forstaar De, og sund, og jeg var saa glad ved at kunne hjælpe den stakkels gamle Mand; jeg blev varm og lykkelig ved at gaa med ham til hans Dør. Aa Gud, Gud! Saa tog jeg Penge op af min Lomme, da vi stod under Lygten, for at give ham dem, og jeg smilte af Lykke og Glæde, — saa, saa saa han op til mig, og han blev ganske bleg, sprang bort fra mig og rakte Hænderne frem imod mig: Vig bort Satan, raabte han, væk din grinende Djævel, raabte han, og han slog til min Haand, saa Pengene klingrede paa Stenene og saa løb han, løb bort fra mig i Frygt og Skræk, den gamle Mand, den gamle stakkels Mand. — — — Forfængelig! Aa Gud, i Himlen, er jeg forfængelig, jeg som ser saadan

ud! — Og jeg er dog et Menneskebarn som alle de andre.

Og dette Liv, er det saa bedre end det jeg levede for? Troer De det? Aa hvad, sig mig Deres Mening? Ja dengang var jeg sløv og afstumpet; jeg var som et sovende Dyr, ja som et sovende Dyr; jeg vidste af Intet, men ulykkelig! Nej, nej, det var jeg ikke, det kom først senere. Med Pengene, — ja med Pengene. Paa en Maade med Pengene. Det kom, da jeg lærte noget mere, da jeg begyndte at læse mange Bøger og blev ærgerrig. He! Jeg ærgerrig! — Ja Bøgerne, — da jeg først kom til Ro læste jeg meget. Det var Hr. Fritz, som fik mig til at læse. Kundskab er Magt, sagde Lind, ja han ogsaa. Ham kender De jo? Han har saa meget i Munden, han er meget letsindig og saadan — saadan spøgefuld og — vittig, ikke sandt? Han er vistnok en brav Mand, og ærlig er han. Tænk hvor han kunde have bedraget mig! Han maa være en ærlig Mand, ja vist; men det siger jeg: han har krænket mig dybt, aa saa dybt, saa dybt! mere end noget andet Menneske; han har voldet mig Sorg, megen Sorg og Bitterhed, ja, jeg har hadet ham, har jeg; — nu: Jeg kender ham ikke mere.

Men — nuvel — det var maaske min egen Skyld: hvor kunde jeg forlange — — Han er jo et Verdensbarn, ikke sandt? En Selskabsmand ikke sandt? Og hvad er jeg? Et Dyr, da han fandt mig. — Han var meget ædel imod mig, men senere, naa — jeg var latterlig; nu véd jeg det; men hvor det dog var ondt, og det har kostet Taarer, — ja undskyld, — bliv ikke vred, at jeg spørger, sig mig: kan De græde, hvad? Fælde Taarer? — —

Gud velsigne Dem, saa kan De, — ja saa maaske kan De forstaa mig. Jeg er saa glad over at have truffet Dem, De er et godt Menneske. De maa heller ikke tro andet end godt om mig. Vel? — Jeg er ikke gal; jeg er vel nok noget underlig, »excentrisk,« kalder man det jo. De kan høre, jeg har læst noget, ikke sandt? Excentrisk! Jeg er glad over alle de Ord og Begreber jeg lærer. Excentrisk. Jeg er rigtig fornøjet over det Ord. De synes maaske, at det er fjollet af mig, men se mig nu, som jeg er; — hvorledes skulde jeg blive som I Andre, jeg, som har levet saadan som jeg har levet, — som et Kryb i en Hule! De kan maaske ikke forstaa mig, men jeg er glad over, at De ogsaa, — ja, at De ogsaa

kan græde! Jeg tror, at det kun er gode Mennesker, som har Taarer. De er et godt Menneske, og jeg takker Dem, Gud velsigne Dem, kære Herre, for Deres Godhed mod et stakkels Menneske. Nej, nej, nej, jeg véd nok, at det ikke er af Nysgerrighed De spørger, — hvor kan én som jeg vække Nysgerrighed. De nærer Deltagelse for mig, ikke sandt? — Aa, De maa ikke blive vred, men er — sig mig: er det ikke sørgeligt altid at vække Deltagelse, og saa: med hvilken Ret, med hvilken Ret nærer De eller nogensomhelst Anden Deltagelse for mig? Jeg behøver den ikke, jeg trænger ikke til den, jeg afviser den, — ja jeg gør! Jeg er en velhavende Mand, og jeg er velklædt, jeg gør min Pligt, og jeg passer mig selv, og saa kommer man her og har Medlidenhed! — Er jeg syg? Er jeg fattig? — Hvad vil De mig? Jeg trænger ikke til Deres Medlidenhed, min Herre!«

Og med en kort, men hoflig Hilsen forlod han mig pludselig. Da jeg et Par Dage senere kom ind paa Kaféen, kom han mig i Møde strax, da jeg traadte ind. Han var øjensynlig i stor Forlegenhed, og han havde et spændt og spørgende Udtryk i Ansigtet ligesom af Forventning

om, hvorledes jeg vilde være imod ham. Da jeg strax venlig rakte ham Haanden, greb han den med begge Hænder, mumlede nogle Taksigelsesytringer og vilde absolut hjælpe mig af med min Hat og min Stok til Opvarterens store Forbauselse. Da jeg gik hen til et Bord, fulgte han efter mig som en Hund.

»Er De meget vred paa mig?« spurgte han. »Jeg beder Dem om Forladelse; hører De: jeg beder Dem om Forladelse. Maa jeg sætte mig hos Dem. Jeg opførte mig som en Tølper, som en Skurk, jo — jo, — sig ingen Ting, jeg opførte mig saadan. — — De har vist Dem imod mig fuld af Hensyn, af Venlighed og Elskværdighed, og hvorledes gengælder jeg det? Jeg vilde ikke eje Deres Medlidenhed, sagde jeg. Ligesom om ikke vi Mennesker, ja alle — alle, trænger til Medlidenhed. Og jeg mest, jeg mest. Jeg har vist en Almisse bort, — jo det var en Almisse, men den var given af et godt Hjærte, og den Slags skal man tage imod med Tak, — ikke den, man smider til os i Snavset, — men den som gives med en ren Haand og med et rent Hjærte. —

Jeg har været saa bedrøvet i disse Dage, og nu, da jeg atter ser Dem, da De smiler saa vel-

signet til mig, nu — — Hør, jeg har en Bøn til Dem, De maa ikke sige nej. De maa ikke synes jeg er paatrængende, men ikke sandt? De har jo Medlidenhed med en stakkels ensom Mand, — jo jeg vil have, jeg maa have Deres Medynk, ja det skal være min Straf. Vil De gøre mig en stor Glæde? Vil De komme hjem til mig en Dag? Ikke i Dag, men en anden Dag? De maa ikke sige Tak, nej nej, det er mig som takker Dem, af mit ganske inderlige Hjærte siger jeg Tak.«

Han rejste sig og gik i en stor Bue hen til sit Bord, hvor han drak sin The. Da jeg kort efter vilde gaa, stod han op, og han sagde: »Maa jeg ledsage Dem? Blot et Ord endnu.«

Da vi kom lidt ned ad Vejen sagde han: »Jeg lever, som De véd, ganske, ganske alene. Jeg holder meget af Mennesker, men jeg tror dem ikke. Før har jeg hadet dem, nu har jeg en Trang, som ikke bliver stillet, efter at elske dem, en Tørst efter Venskab, som aldrig læskes. Jeg hedder Jonathan, ja og jeg længes efter Venskab, forstaar De mig; nej — ha ha ha — ikke være min David, aa Gud nej nej, hvem er vel jeg? Men alvorlig talt, jeg byder Dem mit Venskab,

vil De love mig ikke at svigte mig, vil De? — Tak, Gud velsigne Dem!«

Han trykkede min Haand og vilde gaa, men standsede saa og sagde: »De har hørt om min Moer, — De véd at hun altid sad og læste i Biblen, naa ja, jeg har jo selv kunnet den udenad, — men hvad tror De hun søgte efter? Hun søgte efter det, hun syndede imod, — men — tænk Dem! Hun fandt det ikke, »hun var som hun burde være«, sagde hun. Og jeg — hvad har den Bog ikke været for mig? Ak ja, hvormeget ikke? Kan De saa huske, da David og Jonathan stod ved Stenen, da Saul havde undsagt David, og de kyssede hinanden, den ene den anden, og græd, den ene med den anden, men David græd mest, men saa sagde Jonathan til ham: Hvad vi begge have svoret i Herrens Navn og sagt, derom skal Herren være Vidne! Og kan De saa huske, hvad David sagde, da Jonathan var dræbt paa Gilboa Bjerg? Han sagde: at hans Venskab havde været ham kærere end Kvinders Kærlighed — ja end Kvinders Kærlighed.«

Den besynderlige Mand trykkede mig hjærteligt i Haanden og tilføjede: »Vil De saa komme hjem til mig i Morgen som min Gæst? Ja, det er jo

anmassende af mig, men De gør mig jo nok den Glæde, ikke sandt? Vil De?« Og han lagde Hovedet paa Siden som et Barn og saa bedende paa mig. —

Han boede i to mørke Værelser paa Nørrebro. De var godt, men ubekvemt møblerede, og den Ubehjælpsomhed, som kom frem hos ham selv, viste sig overalt i hans Bolig. Der stod Vin og Kager paa Bordet, og han var optaget af Glæde over mit Besøg og fuld af Opmærksomhed.

Hen paa Aftenen gav han sig til at fortælle.

Hans Tale var som en knittrende Ild, undertiden luede den op, sprudede Gnister og slog Funker og Knald, saa flammede den rolig videre og var saa ved at dø hen, laa og glødede uden Lys og Lyd, som om den sørgmodig vilde gaa ud, men ikke kunde gaa ud. Men naar jeg med et Ord pustede til, tog Ilden atter Fart og brændte. Han talte som en Mand, hvis Indre var oprevet og flænget, og det baade pinte ham saaledes at flænse i sit Hjærtes dybe Vunder og ulægte Skrammer, og lindrede ham ved sin Tale at lukke op og lade god og frisk Luft strømme ind over de hede forgemte Saar. Et Par Gange lod en ynksom Hulken igennem hans Ord, men

undertiden ogsaa et Slags kejtet Skælmeri, som næsten gav hans Ansigt et kønt Udtryk, — og dog — nej han var for grim.

Han sad hængende forover med Albuerne paa Knæerne og Hænderne i hinanden; en enkelt Gang rakte han Haanden ud imod mig, naar han spurgte; eller han rejste sig op og strøg sig over Ansigtet; et Par Gange, naar han blev bevæget, holdt han begge sine smukke, hvide Hænder for Ansigtet og tav længe, en enkelt Gang pinligt længe. Han fortalte om sin Barndom og om sine Forældre, men derom vidste jeg næsten lige saa meget som han selv.

»Da hun saa var død, saa var jeg ganske alene. — Ja, jeg var jo ikke alene, forstaar De, jeg var jo hos Jensens. — Hør engang: hos en Familie, en Enkefrue, — jeg skal nok fortælle Dem om den Familie — havde de en lille Fugl i et Bur ligesom hos de fleste Familier, men hvem lægger Mærke til saadan en Fugl? Det er en Vane at have den, den faar sit Vand og sin Æde, den hopper fra Pind til Pind, — naa, saadan en Fugl i et Bur, havde jeg været oppe paa Kvisten hele mit Liv; men nu var jeg kommen bort, sluppen ud af Buret, og jeg sad dér hos Jensens lige som

fløjet ind til fremmede Mennesker. Og de var gode og rare imod mig, som man vel altid er mod saadan en stakkels, grim, forpjusket Fugl, som kommer flyvende. Ikke sandt?

»Aa jeg husker det saa tydeligt den første Aften, da hun var død, — naa, jeg holdt jo ikke af hende. Nej, sandt skal være sandt, jeg holdt ikke af min egen Moer, — var det min Skyld? Hvad havde jeg gjort? Jeg har læst senere saameget om den Følelse: barnlig Kærlighed og alt saadan noget, som jeg slet ikke kender noget til. Jeg er ærlig, og nej, jeg holdt ikke af hende, og dog sad jeg den Aften og græd. Hr. Jensen trøstede mig, han klappede mig, saadan som et godt Menneske klapper en gammel Hest, og Fru Jensen, ja hvad var hun ikke? Hun er en meget ophøjet Dame. — Ikke? Hvorfor ikke? Jeg synes, at hun vistnok er overordentlig begavet, hun har vist stort Talent, — ja jeg forstaar mig jo ikke derpaa, og Lind gjorde jo rigtignok altid Nar af hende; men han var jo altid saa fuld af Spøg og Løjer; han kaldte hende »en Skrue«, en Skrue uden Ende. Ja, De ler, — det er maaske ogsaa morsomt? Naa, saa De mener ogsaa, at hun heller ikke er

saa-dan-videre-sær-lig-be-gavet. Hm! hm! — Naa ja, mod mig var hun meget god og venlig.

Men saa næste Dag, da Lind kom og talte med mig og fortalte mig om alle de mange Penge, de havde fundet deroppe; — tror De, at det gjorde mig vaagen eller levende, eller at jeg saa strax blev et helt andet Menneske end før? Nej, nej, nej, paa ingen Maade. Vi gik op sammen, han og jeg, paa Kvisten, hvor jeg havde levet hele mit Liv med hende, som nu laa under Lagenet inde paa min Seng. De havde flyttet hende for at undersøge Kammeret. I Begyndelsen snakkede han meget, men saa, alt som vi fandt Penge og Papirer allevegne, i Madrasserne, i Skabet, saa blev han tausere og tausere. Da vi saa kom ned i Stuen, og vi var alene, tog han mig i Haanden, og saa var det han sagde: Hr. Larsen, sagde han, vel er jeg endnu en ung Mand, men jeg har megen Erfaring, og vil De betro mig Deres Sager, skal jeg forvalte dem saa ærligt, som om De var min egen Broer, og saa taler vi ikke derom til Andre. Saa takkede jeg ham, ja og det skylder jeg ham at sige nu, da han ikke er min Ven mere: Hr. Lind er en hæderlig Mand. Ja, det er han! Sig mig: — nu jeg ken-

der Verden véd jeg det, — sig mig: hvor let kunde han ikke have bedraget mig, — mig, som var et Barn, som var en Spurv i hans Haand? Har jeg ikke Ret? Men han gjorde det ikke.

Dér sad han hos mig hele Dagen og talte og skrev op og regnede sammen. Ja, ja — han forstod at sætte mig i Arbejde og blev forbauset over alt det, jeg kunde regne.

Men kære Kasper Hauser, sagde han, De er jo et Vidunderbarn, og saa lo han med sin glade Latter. Og sandelig, jeg blev ivrig, og jeg glemte rent min Moders Død, og at det var mine Penge, jeg regnede med. Og der var mange, mange Penge. Han var meget stille den Dag; af Forundring, tror jeg. Jeg hørte ham sige til Jensens: det er en mærkelig Historie, den maa ikke omtales, den maa ikke i Aviserne, for saa vil han derinde aldrig faa Ro eller Fred. Det var mig, han mente. Saa om Aftenen, da hele Lejligheden deroppe var undersøgt igen, blev vi færdige med Arbejdet, og han tog Papiret og læste op og sagde: De er nu en holden Mand, Hr. Larsen, en holden Mand, som ikke behøver at arbejde. Se saa kom jeg til at ryste, og da han gav mig at drikke, skælvede Glasset i min Haand og slog

mod mine Tænder; thi nu, nu forst forstod jeg, at alle disse Penge var mine, — mine! Men det han havde sagt om, at jeg aldrig fik Fred eller Ro, lod i mine Orer, og jeg gav mig til at græde. Forstaar De, jeg var bange, — men han trostede mig og lovede mig, at han skulde hjælpe mig i alle Maader. Saa overgav jeg mig fuldstændig i hans Hænder. —

Men da han saa spurgte mig ud — om alting — om hvorledes den gamle Kone havde samlet alle de Penge — saa blev jeg jo ogsaa helt forbauset og forstyrret, jeg forstod det ikke! Havde hun da hexet sig Penge til! Naa — men jeg maatte fortælle ham alting. Ak — det faldt mig saa svært, jeg var jo ikke vant til at tale, nej min Tunge var som Bly i min Mund. Men han gav mig Drikke, som klarede min Hjærne, ja og saa huskede jeg saa meget, som jeg før havde glemt, Ting fra hele mit Liv, og jeg fortalte ham Alt. Om de mange Folk, som kom til hende og laante Penge, ja og den Gang hun var saa underlig glad eller gal eller syg —

Saa har hun vel vundet i Lotteriet! raabte Lind, og nogle Dage senere fik han det sikkert at vide: ja, hun havde vundet mange Penge i Lotteriet. —

Saa tog han mine Sager i sin Haand, han talte med mange af de Mennesker, som var kommen til hende. Ak ja, der laa jo saa mange Ting deroppe, saa mange Panter, Guld og Sølv og Klæder, som skulde indløses; men jeg forstod nu ogsaa det Hele og sagde: lad dem faa deres Ting uden Betaling, jeg trænger jo ikke. Han var fuld af Forundring og saa paa mig: Deres Moer vil vende sig i sin Grav, sagde han, Deres Moer var en —, men jeg afbrød ham: Hr. Lind, min Moer er død, Vorherre vil tilgive hende og være hende naadig. Og vi har aldrig talt om hende senere. Nej til Ingen har jeg talt, før nu til Dem.

Vil De høre mere? Mon De ikke bliver træt? Det er mig en Trøst at tale, som en Husvalelse at tale; jeg taler saa lidt ellers; forstaar De, — jeg kender Ingen. Tænk at jeg nu kan tale! . . Før — før jeg fandt mig selv — det var jo som en Helbredelse — ja De maa gerne le af mig, ja le kun, gør Nar af mig og spot! Det rører mig ikke mere, og mit Hjærte banker ikke mere hurtigt, — men før min Helbredelse, da: et Smil om en Læbe, et Blink i et Øje var nok: saa følte jeg mig forhaanet og udgrint, saa mærkede

jeg, at jeg ikke var som Andre og saa: — Aa Fortvivlelse! Men nu, — — vent lidt saa skal De høre:

Familien Jensen var alle saa venlige imod mig, Børnene kom til mig og lagde deres Haand paa mit Knæ, men smilte jeg, saa løb de forskrækkede og bange; og jeg selv var som et Barn dér i Huset. Jeg lejede et Værelse hos dem, og jeg spiste ved deres Bord. Jeg sagde mine Pladser op, ja det vil sige, Lind besørgede det, han gik til dem og sagde, at jeg kom ikke mere. Saa tog han mig med sig og lod mig klæde op, ikke hos Renstrøm, men hos en endnu finere Skrædder; saadanne Klæder havde jeg aldrig havt paa, — jeg mærkede det nok: de smilte af mig, da de tog Maal, jeg er jo saa lang og saa — saa — hvad kalder man det? — Men jeg gik til Skomager Olsen (hvor jeg havde holdt Regnskaberne i Orden i mange, mange Aar), og fik mit Skotøj, for Herregud, hvorfor skulde han ikke have den Fortjeneste? Og saa, desuden, se — mine Fødder er jo saa store, andre Steder vilde de have let af mig. — Naa, nu tror De nok, at jeg vaagnede op og blev et helt nyt

Menneske med de nye Klæder? Ikke sandt? Ak nej, det var ikke det.

Saa sagde de til mig, at jeg skulde ud imellem Folk, ud i Livet og lære Livet at kende, de sagde, at jeg jo var ung endnu, men at jeg ikke kendte Verden, — ak nej, det gjorde jeg jo ikke. Og Lind han sagde: Kære Kaspar Hauser, sagde han, De er jo ung endnu og har ikke levet. Hvad er det at leve? At leve er at synde! De skal leve og synde. De skal gaa ud i den vide Verden og leve og synde, men jeg gaar med!

Ja saadan talte han, og han fortalte saa muntert om mange, mange Ting, som jeg ogsaa selv senere har læst, ja om Kaspar Hauser, som han for Lojer kaldte mig, fordi jeg ogsaa var som det stakkels Menneske, som man havde fundet, og som havde levet under Jorden hele sit Liv; saa fortalte han mig om »Mester og Lærling« af Hostrup og sagde, at jeg ogsaa havde levet inde i en Troldhoj og mange andre lystige Ting. Han spogede altid og spillede Komedie for os, ja hele lange Scener, saa vi alle sad og lo om Aftenen i den store Stue. Ja, ogsaa de Andre, baade Hr. Jensen og Fru Jensen og alle, som kom til dem, sa de det samme til mig. Vær glad og fornojet,

sagde de, De er jo en ung Mand. Og saa tog de mig med i Tivoli og paa Fornøjelser, ligesom et Barn. Men jeg bad saa meget for mig — ikke fordi jeg altid maatte betale, og det kostede mange Penge, — aa nej, nej, jeg havde jo Penge og vilde jo gerne gengælde deres Venlighed, men — alligevel, jeg vilde saa nødig; thi — jeg var bange og ængstelig for de mange Mennesker. Jeg syntes i Begyndelsen, at Alle saa paa mig, — Allesammen. Ja, naar vi sad og hørte Musik — aa Gud ja, det var jo saa smukt, ganske vist — men saa — pludselig var det, som om alle de mange Mennesker saa hen paa mig; og jeg var lige ved at løbe min Vej. Ja, i Theatret syntes jeg dengang tidt, at de Alle — hele Publikum, ikke mere saa hen paa Scenen, men — hen paa mig, — pludselig — i Halvmørket stirrede, — og saa krympede jeg mig sammen og kom til at ryste. —

Hjemme hos Jensens kom der mange — Kvinder, de prøvede Tøj og spøgede og fjasede og var saa underlige. Jeg undgik dem, ja men jeg kunde ikke lade være at se paa dem. Hm! Det var jo ikke fine Damer, ja jeg — naa, jeg flygtede for dem, jeg turde ikke se paa dem — forstaar De!

Ja, naar jeg var sammen med Andre, syntes jeg altid, de talte om mig, og det gjorde de vel ogsaa, i Begyndelsen, forstaar De — ikke senere, da de havde vænnet sig til mig; thi — ja, jeg var saa grim og saa forlegen og saa fremmed for al Ting, — Herregud, jeg vidste jo ikke, hvorledes jeg skulde gaa og staa og spise og drikke, endsige tale. Ak du kære Gud i Himlen, jeg var som et lille Barn alene ude i Verden, — og se: alle de Mennesker jeg traf — ingen af dem kunde jeg rigtig forstaa. Heller ikke Lind, nej mindst ham.

Jeg forstod ham ikke, jeg forstod ikke Menneskene, der talte til mig. Altid syntes det mig, at han gjorde Nar af mig, men nej — naar jeg saa passede paa, var det ligesom han gjorde Nar af sig selv. Han talte ligesom i Spog, selv naar han talte alvorligt, — selv naar han talte om vigtige Ting: det var altid som om han gjorde Nar. Jeg blev mistænksom, jeg mistænkte dem Alle, og *det var det, der gjorde, at jeg saa hurtig blev vaagen og kom til mig selv,* ja, ja — jeg havde en Fornemmelse, som om jeg altid maatte passe paa, rigtig passe paa, om de virkelig mente det alvorligt, eller om de blot gjorde Nar. Under-

tiden blev jeg bange, — ikke for mine Penge, aa Gud nej! ikke saadan! Nej, jeg blev bange for, at jeg egentlig hellere maatte gemme mig igen og leve som før, ene og frygtsom, — og det vilde jeg saa nødig. Forstaar De: jeg var bange for, at jeg skulde blive bange. Og saa lyttede jeg og passede paa, hørte nøje efter, vejede deres Tales Lyd, prøvede den, overvejede den. Hvad mente han med den Bemærkning og hvad mente vel hun med det Smil — aa —

Men saa gik det mere og mere op for mig, det Hele. Jeg var paa min Post, jeg blev vaagen, lysvaagen, — forstaar De, — for at fatte og begribe. Hvert Ord der blev sagt, hver Trækning i Ansigterne passede jeg paa og greb og gemte og grublede over. Paa den Maade lærte jeg at huske. Ja se nu forstod jeg, at Fru Jensen altid behandlede mig med Medlidenhed som et Barn, men ikke som et af hendes egne, med Skænd og Slag — nej, men som en Stakkel. Det krænkede mig dybt. Jeg græd derover, jeg vilde ikke taale det. Jeg lovede mig selv ikke at taale det. Naa, og saa Manden, Jensen; — han sad og saa paa mig, ligesom i Forventning, han ventede noget af mig, enten noget at le af

eller noget som rørte ham; saa klinkede han med mig: Skaal! sagde han, op med Hovedet, hold Dem munter Kammerat! De er jo en ung Mand! ja, og jeg rettede mig op, ja, jeg var jo ung endnu. Og jeg drak med ham, og jeg lo med ham, og jeg grinte af hans morsomme Historier, som jeg ikke forstod. Og Lind! Ja han vidste altid at lede Latteren over paa sig, ved at gøre Løjer med sig selv, — og jeg — ak Gud forlade mig min Synd: jeg troede dog alligevel altid, at han morede sig over mig!

Jeg tog mig meget i Agt for at drikke, siden dengang — naa det har jeg ikke fortalt Dem.

Det var i en Forening paa en Kafé, hvor Lind tog mig med til sine Venner, som samledes der hver Aften, — det var en Aften, nogle Maaneder efter min Moders Død. — Jeg var nu velklædt, jeg havde indrettet mig, jeg havde købt disse Møbler, som De ser her. Han og jeg var færdige med at anbringe mine Penge paa en sikker Maade, og jeg havde bedt ham om at hjælpe mig i Fremtiden med mine Ting imod Betaling. Men han vilde ikke have Betaling. Hvad, sagde han, min egen Kaspar Hauser, som jeg selv har opfundet! Aldrig! raabte han. Men jeg bad, og

Jensens hjalp mig, og saa gik han ind derpaa, og vi skrev Kontrakt.

Saa var det, at han vilde fejre Aftenen, sagde han, og han førte mig hen til sine Venner, »de brølende Løver« kaldte han dem.

Ak ja, ogsaa jeg var glad, jeg var nu en holden Mand, naar jeg blot holdt Maade, naa, og hvilke Fornødenheder havde vel jeg? En som jeg?

Naa, jeg kom hen i denne Kreds af hans lystige Venner. De kendte mig ikke, men de trykkede mig i Haanden og vare høflige og venlige imod mig. Dog jeg forstod ikke deres Tale, de gjorde Nar af alle Ting, tror jeg. Det var som fremmed Sprog i mit Øre. Der blev drukket meget og sunget; saa følte jeg mig mere vel tilmode og Iversen, det var en ung Mand med et smukt langt Haar, sang saa dejligt, at jeg fik Taarer i Øjnene. Ja, ja, kære Herre, lykkelig og glad var jeg for første Gang i mit Liv, det var som en Varme rullede igennem mig, en Tryghed, en Sikkerhed — hvad kalder man det?

Saa holdt Lind en lang Tale, ja han udbragte min Skaal, og jeg passede paa: han gjorde ikke Nar, han talte helt alvorligt. Saa kom der Champagnevin. Aa jeg usle Orm, som havde levet af

Fattigdoms Kost mit hele Liv, jeg sad her i straalende Lys mellem velklædte Folk, som deres Lige, deres Ven; jeg drak den brusende Vin, og — da kom det. Da følte jeg Ungdommens Blod skumme i mine Aarer. Jeg blev stærk og dristig, modig og kæk, mit hele Legeme ligesom opløstes og blandede sig med de Andres, med Luften, med hele Verden, jeg ligesom forsvandt for mig selv, jeg følte mig ét med hele den skønne Verden, som jeg nu for første Gang saa. —

Hvad jeg sagde og gjorde, véd jeg vel ikke, og jeg var meget syg næste Dag. Naa ja, jeg fortrød det, mener De? Ja vel, jeg fortrød at jeg havde beruset mig; thi ve dem som ere vældige til at drikke Vin, men der staar jo ogsaa, at Vin som drikkes i Tide og til Nødtørftighed er Hjærtets Fryd og Sjælens Lystighed — saa Herregud! Og jeg var jo som en ung Dreng. — Jeg skulde nok vide at tage mig i Agt for Fremtiden.

Saaledes tænkte jeg dengang, men ak nej, senere, saa — De maa ikke tænke ondt om mig derfor, men jeg længtes efter de Venner, jeg havde fundet. Ikke strax. Ak nej, nej, jeg havde mange Skrupler, og saa vilde jeg helst

sidde ganske ene med mig selv eller med Børnene, men de var altid bange for mig, men saa snakkede jeg med Luise — naa det er sandt, hende kender De ikke. —

Aa det stakkels Barn, hvad har hun ikke været for mig, den arme, forvildede Pige! Naa, de andre holdt ikke af hende, hun fortjente det heller ikke, men Herregud, hun blev altid jaget og plaget, hun blev bitter og uartig, ja det tilstaar jeg, meget, meget uartig. Sikke Udtryk hun brugte mod Fru Jensen, som dog er — naa ja, maaske er hun ikke saa udmærket, — streng var hun, det er sandt; men Luise havde Uret, hun bandede hende, hun skældte og truede, — aa det gjorde mig saa ondt at høre. Og nu da jeg selv var vaagnet op til Livet! Nu da jeg selv var glad og ung og lystig, smertede og bedrøvede det mig dobbelt. Jeg talte med hende, skændte paa hende og sandelig — var det ikke mærkeligt? — jeg var den eneste, som hun vilde høre paa, hun havde jo altid levet i daarlige Forhold, hun var jo en ubetydelig Tjenestepige, men hun sad stille og saa paa mig, og naar jeg saa fortalte hende om min stakkels Barndoms Tid, ja saa græd hun.

Naar jeg nu tænker tilbage derpaa — paa mit

lille Værelse, og hun satte sig hos mig, og hun havde brugt smudsige og grove Ord og Trusler om dem og om den hele Verden, og været ustyrlig og sparket og spyttet — naar hun saa faldt til Ro, og jeg talte med hende — saa — det var, — jeg véd ikke — Timer som — ja — — — — naa, undskyld, jeg falder nok i Tanker, men, — naa videre, — vil De høre mere?

Jeg blev betaget, jeg blev smittet af det hele nye Liv med de unge glade Mennesker, de rev mig med, og jeg længtes den hele Dag efter at være sammen med dem. Men jeg gik ikke ud med dem paa de Steder, de talte om, og som jeg ikke kendte, og jeg hørte jo nok, at de talte i drøje Udtryk om usædelige Ting, men — jeg var jo som et Barn, et nysgerrigt Barn, jeg — som havde graa Stænk i mit Haar.

Saa var der imellem de andre, imellem Løverne, som de kaldte sig, en lille pukkelrygget Mand i en brun Frakke, som kom meget sjældent. Han hed Fritz, det var hans Efternavn. Han satte sig altid ved et lille Bord, lidt borte fra de Andre, men han morede sig med dem og talte med, naa, jeg forstod ham ikke, men naar han sagde Noget, tav de andre og lo Allesammen.

Han havde ganske smaa Øjne med et Blik — aa, jeg siger Dem, det Blik var som Synaale, og naar han lo! Ja hele hans Ansigt var som, ja som hvad? Som et sammenfaldet Hus, ja sammenfaldet, og i Uorden, alting imellem hinanden. Jeg var gruelig bange for den lille Mand, jeg havde saa ondt af ham, fordi han var vanskabt — naa, den Ene skal ikke have ondt af den Anden! Han sad ofte og saa paa mig hele Aftenen, ja og jeg krympede mig og vred mig, men han holdt mig fast, og jeg turde næppe røre mig eller tale. Naa, jeg sagde jo ikke meget, det kom først senere.

Maaske jeg fortæller i Uorden, der er ikke Sammenhæng i hvad jeg siger, vel? Men jeg prøver, at samle det Hele for Dem.

Naa — saa en Aften, vi sad sammen, — der var ikke mange, — men det husker jeg: Lind var der, og — lad mig nu se — og Bogholderen og Pluk-Hansen, og en medicinsk Student, som de kaldte »Skaftet« ja og en ganske ung Mand, som ikke hed andet end »Renovationsmanden,« fordi han vilde forbedre Verden og var saa alvorlig, og — ja deres virkelige Navne, jeg kendte ikke alle deres Navne. Vi var glade, og de

sang tyske Viser, og jeg var selv meget glad. Saa siger En til mig, »Jonathan, Sauls Søn,« for saadan kaldte de mig, »hvilken borgerlig Stilling mener De egentlig, at vor Ven Hr. Fritz indtager i Samfundet?« Jeg sad ellers saa stille for mig selv, men var den Aften kaad af Drik, og hvad gik der af mig, da jeg svarede, — ak ja den lille Pukkelryggede strakte sit Hoved frem imod mig, da jeg svarede: »Det kan man jo nok se, han er vel Uhrmager!« Saa lo de Allesammen, men han: aa Gud, han smilte blot, men hvilket Smil! Det var som et Suk af Smærte og Vaande og Bitterhed. Saa følte jeg min Ondskab, — ja og de Andre ogsaa, for da de havde let, blev der ganske stille. Jeg var ved at græde — thi jeg er jo ikke ond, tror De vel? Nej, jeg er ikke ond. Ak og jeg havde ikke Mod til at bede ham om Forladelse, — naa — saa drak jeg meget og saa, — næste Dag, da jeg var syg og sad hjemme, saa bankede det paa min Dør, og hvem kom ind?

Aa Gud, jeg troede, jeg skulde dø af Skam og Skændsel — det var Hr. Fritz.

Men da han saa min Bestyrtelse, sagde han: »Vær ikke bange gode Hr. Jonathan, det er kun

mig, Uhrmageren!« og saa saa han op paa mig med sine spidse Øjne. Saa satte han sig og talte længe med mig.

Han havde erfaret alting om mig. Jeg blev helt uhyggelig, for han kendte mig saa godt, ja ud og ind, han havde ligesom stirret lige igennem mig.

Han sagde, at han levede af at skrive i Aviserne og spurgte mig, om jeg læste dem. Nej, dem læste jeg jo kun sjældent.

Det var en Fejl, sagde han, jeg skulde læse mange Aviser og mange Bøger, ja han tog en Seddel op af sin Lomme og sagde, — ja saadan omtrent sagde han: »Hr. Larsen, De vil have Nytte af at kende lidt mere til Verden, men hvordan lærer man Verden at kende? Gennem Bøger og gennem Kvinder. Læs disse Bøger ganske roligt og ikke hurtigt, og saa — naar jeg kommer hjem, for jeg rejser bort et halvt Aars Tid, saa tales vi atter ved.« Han talte længe med mig, og jeg følte, at han kunde hjælpe mig bedre end alle de andre. »Vi To skal nok blive Venner, naar jeg kommer hjem,« sagde han. »Læs nu dygtigt og lev stille.«

Og da han gik, var jeg rent forknyt over, at at jeg strax skulde miste ham.

»Naa, naa, naa,« sagde han, »jeg maa jo afsted. Se,« sagde han, »Verden kender jeg jo nok, men jeg kender ikke Tiden, og — en Uhrmager maa jo kende Tiden,« og saa lo han og saa op til mig, men der var ikke andet end Venlighed i hans Øjne.

Et Par Dage efter sendte han mig en stor Pakke Bøger og skrev, at han var rejst til Paris.

Ak Gud i Himlen, hvorfor saa jeg ham aldrig mere? Han var som et Lys paa min Vej, ja som et Lys jeg kunde gaa efter — saa slukkedes det ogsaa, ja og jeg foer snart vild i Mørket. — —

Den første Bog, han havde skrevet op, ja det var Robinson Crusoes Liv og Hændelser. Skal jeg fortælle Dem Alt hvad jeg lærte af den Bog, som jeg slugte som et graadigt Dyr, som jeg læste Dag og Nat, og om igen; ja for Luise læste jeg noget af den; jeg har læst mange Bøger, — men Robinson! Aa!

Jeg læste Bøgerne i den Orden Hr. Fritz havde skrevet dem op. Det var lærerige Bøger. Alle mine Skolekundskaber fik ligesom Liv og blev friske, ja sandelig, ligesom blomstrede. Det

var mest historiske Bøger. Jeg forstod ham jo nok, det var mest Bøger for Ungdommen, men der var ogsaa Fortællinger og Romaner. Naa, jeg læste og læste, men det gik fortere, end han havde tænkt. Alt blev mere klart for mig. Jeg forstod mere og mere. Ogsaa Aviserne morede mig nu, ja, og Komedierne i Theatret. Jeg blev helt læsegal, jeg lejede og købte Bøger, læste hele Dagen igennem, ja tidt Nætterne med. Ak, hvilke Ting, hvilke Tider oplevede jeg ikke!

Jeg fik nu et andet Begreb om Tingene og om Verden; ja jeg levede et helt Liv i mit lille Værelse. Jeg saa — ligesom Robinson — paa Verden, som paa noget fjernt, som jeg Intet havde at bestille med, intet at vente mig af, jeg følte mig løftet op over den, og jeg kunde sige som Abraham: mellem Dig og mig er et svælgende Dyb befæstet. Og dog længtes og tørstede jeg efter at komme over dette Svælg. Og jeg kom derover, senere, da Kødets Lyst og Øjets Lyst og Livets Hoffærdighed tog mig og bar mig over.

Men jeg læste og studerede hele Efteraaret og Vinteren med, mange Maaneder; og naar Lind kom ind til mig, lo han af mig og sagde:

Ret saa min Søn Jonathan! Men gjorde han end Nar, han hjalp mig dog, og svarede paa mine mange Spørgsmaal, skaffede mig Bøger og støttede mig.

Da det blev Foraar og Sommer, gik jeg lange Ture paa Landet, og nu: ligesom Planterne spirede frem, voxede der ogsaa i mig mange ukendte Tanker og Fornemmelser; det var, som en ny Kraft tog mig; ja, som om frugtbare Safter gærede i mig og fik det tykke Blod til at flyde, til at rulle, til at skumme, ligesom dengang jeg havde drukket Champagnevin. Jeg gik langt ud paa Landet og kom træt tilbage, jeg sov som et Barn om Natten, og om Dagen saa drømte jeg og læste dejlige Bøger, ja ja — jeg var ung, jeg mærkede det! — Ak hvilken herlig Tid! Og denne Ungdom i mig lokkede mig, den kaldte og fløjtede paa mig, det var, som om Nogen raabte paa mig, og jeg stod og lyttede med bankende Hjerte, — ligesom i Skoven, naar man er ensom og tror at høre Stemmer. Det var Sommeren, som sang omkring mig, naa ja — og dengang læste jeg ogsaa Bøger, som hidsede og tændte, — — Saa skete det.

Ja hør nu som det gik. Det er Sandhed jeg

siger; jeg skjuler Intet, saa sandt Gud er over os, — jeg lægger mig aaben for Dem. De maa ogsaa gerne le af mig, ja jeg var jo latterlig, eller De maa græde — hvad angaar det mig nu, det rører mig ikke — jeg er jo nu en Anden, — det rører mig ikke. —

Saa var det en Aften. Det var en Søndag, tror jeg, nej det var ikke Søndag, der var ikke saa mange Folk i Skoven. Jeg var paa Vejen hjem, og jeg gik igennem Charlottenlund Skov ad den brede Vej fra Jærnbanen ned til Strandvejen. Jeg vilde gaa til Byen, for jeg havde saa godt af at gaa; i den sidste Tid havde jeg ikke kunnet sove om Natten, jeg havde ligget vaagen og — naa.

Saa ud for Stalden hørte jeg Larm og Syngen, og da jeg kom nærmere, saa jeg Lind og hans Venner; jeg vilde snige mig forbi, men de saa mig, ak jeg er jo saa høj og lang. De kom over mig som Filistrene over Samson, og de tog mig med. De var saa muntre og lystige og spottefulde allesammen, men Sandhed skal være Sandhed: de var berusede. — Naa, ja saa gik det mig som Samson: jeg vidste ikke, at Vorherre var veget fra mig, saa jeg fulgte dem, jeg havde jo i lang Tid ikke set dem, de havde jo altid været venlige imod mig, ja og saa desuden: jeg var

jo nu ogsaa en Anden, jeg følte mig nu sikker, jeg vidste jo nu meget mere; Mistanke og Tvivl var ikke saa stærk hos mig, jeg havde jo oplevet saa meget i den senere Tid, — ja ganske vist kun i Bøgerne, men jeg følte det, som om alt det, jeg havde læst, havde handlet om mig selv, som om det angik mig, og som jeg havde oplevet det.

Saa gik vi da op til den Lystighed, som kaldte paa os med Sang og Musik. Det var Kvinder, der sang. Sangerinder — ja De maa vel spørge, men hvad tænkte og hvad vidste jeg? Og medens de sang, skænkede de andre for mig, og jeg drak. Dér stod de da, disse Kvinder, med nøgne Skuldre og med mange Smil paa Læberne og i Øjnene. Jeg fulgte hvert et Ord, jeg forstod dem rigtignok ikke — men deres Legemer forstod jeg: det var dem, jeg havde hørt om, læst om, drømt om, jeg slugte dem, det brændte i mig som Ild, og jo mere jeg drak des mere; — — der var én af dem, hun var høj og stærk, hun var sort, og hendes Øjne havde et sært Blik, ikke saadan glødende som jeg havde læst om, nej det luede i lys Flamme, og hendes Arme var meget hvide, aa disse Arme! Hun kom ned til

os mellem Bordene. De andre spøgede med hende, men jeg! turde jeg tale med hende? Aa nej nej, jeg skjulte mig bag de andre, og jeg mærkede, at jeg blev rød og flau, men jeg drak hendes Dejlighed, jeg skyllede den i mig, som en tørstig Mand drikker Vand, — de Andre tog hende om Livet — aa Gud, jeg vidste ikke af mig selv at sige.

Saa begyndte et nyt Liv for mig. Hver Aften var jeg derude. Hele Dagen tænkte jeg paa hende. Hele Aftenen sad jeg derude. Jeg pyntede mig, jeg klædte mig fint, saa smukt jeg kunde, jeg forbandede og sørgede over min Grimhed, som dog var endnu værre, end jeg selv saa den. Jeg gav mange Penge til Klæder og til Frisører, ligesom de andre Unge, jeg var jo ogsaa ung — ja yngre, jeg følte det, jeg tænkte det. Se paa mig! Ja se paa mig — ja De smiler! — Ja nu véd jeg det: dengang lo de Alle af mig, de grinte af mig bag min Ryg, jeg blev en Spottens Genstand, en latterlig Fabel, et Uhyre! Der blev Jubel, naar jeg viste mig. Jeg fik mange unge Venner, de sprang mig i Møde, naar jeg kom. En Karrikatur! ja en Karrikatur! — nu véd jeg det, nu véd jeg det! — Jeg er glad ved at

kende det Ord og alle saadanne Ord, som udtrykker Meningen; jeg slaar dem altid op. Ikke sandt, helt uvidende er jeg jo ikke mere? En Karrikatur var jeg, jeg med min store Næse og mit fjollede Ansigt, med mine lange Lemmer og Krop og lys Dragt og rødt Slips og Naale og Ringe og Pomade. Jeg vilde være ung, og jeg var det jo ogsaa, — med de Andre, — jeg trakterede dem jo Allesammen, og vi lo og var glade, men højest lo jeg og gladest var jeg — og jo lystigere jeg var, des mere lo de Andre. Men hende, den store sorte Kvinde vilde jeg have, andet tænkte jeg ikke paa, hun var min eneste Tanke, mit eneste Begær.

Aa, at Lind ikke tog mig, reddede mig, pryglede mig, dræbte mig! Aa Gud nej, han hjalp til, han opmuntrede mig, ja og hende. At leve var at synde, havde han sagt, og jeg troede det, at være ung var at synde! Aa den Kvinde! den Kvinde! De Andre var jo alle unge og jeg — jeg mærkede Ungdommens Lyster i mig. — — Saa skulde jeg da besøge hende, jeg, som skælvede, naar jeg talte til hende, og som var lyksalig, naar jeg blot rørte hendes Arm; — saa skulde hun da tilhøre mig. Aa nej, nej,

nej — jeg kan ikke fortælle det — De maa ikke forlange — — Jeg var der — hos hende, en Aften, hun lo forst af mig, men senere — — ak hvilke Skældsord, — hun kastede mig paa Døren. — — Jeg var som knust, var jeg da ingen Mand! Hvad var det? Jeg forstod det ikke — og jeg listede mig hjem — luskede hjem som en Hund — væmmelig ved mig selv — elendig — virrende om og slap — uden Hvile.

Saadan fandt Lind mig næste Morgen. Men den Gang havde han ikke faaet mig rejst igen, hvis han ikke havde fortalt mig, at Hr. Fritz var død i Paris.

Kære Herre, det var slemme Dage for mig. Jeg skæmmede mig og tabte alt det Mod, jeg havde vundet. Men da Lind saa, hvor bedrøvet og ødelagt jeg var, blev han helt betænkelig.

»Gode Ven,« sagde han, »Gode lille Ven. Tag ikke saaledes paa Veje. Hvorfor skaber De Dem saadan. Vær fornuftig og tag den med Ro«. Og han trøstede mig paa sin underlige Maade og fortalte mig, at jeg jo dog alligevel var et lykkeligt Menneske, jeg havde jo Penge nok og Ungdom nok og gode Venner nok. Ja saadan sagde han ikke, han talte altid i Lignelser

og Parabler, ja næsten med Biblens Ord. Det lod besynderligt i hans Mund, og tidt — ja atter og atter vidste jeg ikke, om han talte Alvor eller Spog. Han kaldte sig min David, han talte paa Vers, paa Tysk og paa andre Sprog, som jeg ikke forstod. Naa og jeg? Jeg troede ham og bad ham ikke forlade mig, men blive ved at være min Ven, for jeg var jo dog saa ene; thi jeg tænkte; »bedre To end En; thi dersom de falde, kan den ene oprejse sin Stalbroder, men ve den, som er ene! Naar han falder er der ingen Anden til at oprejse ham!«

Men naar han gik fra mig, var jeg dog ikke trøstet. Ak nej, nej. Se, jeg vidste det jo: et godt Navn er bedre end en god Salve, og Dodens Dag er bedre end Ens Fodsels Dag; og jeg var bedrøvet og kuet indtil Doden.

Saa gav jeg mig til atter at læse, og naar jeg gik ud, skyede jeg at komme ind til Fru Jensen, hvor jeg saa de mange Damer, som hun syede for, komme og gaa. Der var altid saamegen Uro; men om Aftenen var de altid ude især i National og Cirkus og paa andre Forlystelsesanstalter. Og Pigen, Luise, var ene hjemme. Men hvad kunde hun være for mig? En Tjeneste-

pige, — ak nej, hende vilde jeg ikke give mig af med, — skønt jeg saa, hun led — ja jeg saa hun led — men hun var jo kun en uvidende Pige, og saa uordentlig og forpjusket, en Tjenestetøs!

Da jeg var saa forknyt, og da jeg ikke vilde gaa ud med dem, kom Jensens og talte med mig, men deres Ord var mig ingen Trøst. De var venlige — aa ja, jeg boede jo hos dem, jeg betalte jo, hvad de forlangte. Dengang forstod jeg ikke, at hun forlangte meget for meget.

Saa kom en Aften Lind ind til mig, og han sagde saadan: »Hør nu Jonathan, Sauls Søn, Kis Søn osv. — Ensomheden er Roden til Sorg og Kvide, Selskabelighed er Sjælens Næring. De er et sart Gemyt, de føler som en Yngling og ikke som en Mand. Jeg har taget fejl af Dem. De ædle brølende Løvers og Løvinders Selskab kan ikke tilfredsstille Dem, nej det er den gode Familie, det er det »fornemme» Selskab, som De vil finde Behag i, og jeg, kære Kaspar Hauser, skal føre Dem ind i disse ophøjede, men ikke altid interessante Kredse.«

Jeg husker saa godt hans Ord, for jeg hørte nøje efter, og jeg blev meget glad. Det var jo

netop det, jeg vilde, det var jo det, jeg havde ønsket, — mellem gode og fine, dannede Mennesker, Folk, ligesom den kære, stakkels Hr. Fritz, — dér maaske kunde jeg finde Ro og Fred. Jeg havde været i slet Selskab, nu saa jeg det; og nu lovede han at føre mig ind iblandt saadanne Mennesker, i et Familieliv. Ak jeg havde læst saameget derom, men jeg kendte det jo ikke.

Jeg spurgte ham om de Folk var som Hr. Fritz.

»Som Fritz, — ak nej,« sagde han, »saa pukkelrygget og saa klogt et Menneske træffer De aldrig«.

Ak du kære Gud i Himlen, det var maaske det sandeste af al den meget Snak, som han talte.

»I Morgen kommer jeg og henter Dem,« sagde han, »saa gør Dem fin og gaa med.« »Ja,« sagde jeg, »jeg gaar med.« —

Da Luise om Aftenen kom ind for at rede min Seng, hviskede hun: »Hr. Larsen!« Aa hun havde en saa mærkelig stille Stemme, naar hun talte til mig; ofte stod hun lige forinden med forvredent Ansigt og truede ad den lukkede Dør og skældte ud med en hæs og arrig Røst. Naa — og den Aften hviskede hun; »Hr. Larsen! Tag Dem i Agt — De har noget

isinde med Dem derinde. Jeg véd ikke, hvad det er, — men tag Dem bare i Agt.«

Og hun saa paa mig gennem Haartjavserne, saa jeg maatte smile. Og dog — jeg blev bange — og mistænksom. Men nej, dertil var jo ingen Grund. —

Lind kom og førte mig med sig. Først mønstrede han min Paaklædning, han havde saa meget at udsætte paa mig, og saa tabte jeg Lysten til at gaa, — men han bad mig ikke at være dum. Han havde faaet Tilladelse til at bringe mig med til en Familie, hvor han kom meget, men da jeg hørte, at det kun var Damer, blev jeg atter bange og vilde ikke med, men han trængte paa. Naa — saa fulgte jeg ham. Men paa Trappen — han havde hele Vejen talt og snakket — ak hvor var han dog klog og forstandig, — men paa Trappen — det var paa Købmagergade; nu gaar jeg aldrig dér forbi, jeg kan ikke lide det, — paa Trappen stod jeg stille og spurgte om, hvorledes han havde omtalt mig til Familien. Saa blev han meget vred og skældte mig ud og sagde, at jeg var en stolt og opblæst Nar.

Aa Gud i Himlen — jeg stolt! Jeg! Hvad

var vel jeg; det var jo netop det, der pinte mig og sved mig i Sjælen, at jeg var for ydmyg; — opblæst og stolt! Jeg!

»Kom nu«, raabte han, »og vær ordentlig, opfor Dem som en Mand og ikke som en Skoledreng. Jeg har kun sagt deroppe, hvad sandt er, at De er en af mine Venner, som har levet meget alene, andet har jeg ikke sagt, kom nu bare, og skab Dem ikke.«

Han var stræng imod mig; men jeg fortjente det; ja i Sandhed«.

Det var et hyggeligt Hjem, jeg kom ind i, dog, jeg havde jo set saa lidt. Det var smaa Værelser, de var meget mørke. Ikke den Aften, men senere, saa jeg, at der ikke var velhavende, at Møblerne var gamle, ja nogle af Stolene var itu; Benene faldt af én dem, naar man tog den bort fra Væggen. Men der var Skærme paa Lamperne, og den Aften saa jeg ikke, at der var forfaldent. Fruen var en meget svær og stor Dame; jeg blev strax bange for hende, og det blev jeg ved at være, saalænge jeg kendte dem. Naar hun smilte — aa, det var skrækkeligt: hendes Tænder bevægede sig op og ned, naar hun smilte. Men hendes Døttre — de var dej-

lige, og hvor de var klædte alle tre! Ja se: det var fine Damer, det saa jeg strax: ingen Pragt og Glans, men fint, aa saa fint. Saa satte vi os ned og talte. Ja det var jo dem, der talte. Jeg vidste ikke, hvor jeg skulde gøre af mig selv. De var ikke klædte med saadan — med Farver og Kulorer eller saadan — med Baand og Smykker, nej de var tarvelige, men aa — saa: — hvad skal man kalde det, saa — —. Ja smagfuldt! Ja netop: aa saa smagfuldt og saa tarveligt. Der var saa lunt, og de var saa artige og stille, — især den gamle Frue, — naa saa gammel var hun jo heller ikke. — hun lod mig sætte mig i en Lænestol ved Kakkelovnen, men jeg var saa genert, og Lænestolen manglede et Hjul og vrikkede, naar jeg rørte mig. Hun fortalte om hendes Mand, som var død, og han havde været i en høj Stilling, og at hun havde kendt bedre Dage. Ja derom talte hun længe, og de andre, Lind og Døttrene, de spøgede og hviskede og lo henne ved Vinduet. Men jeg, hvad sagde jeg? Jeg var saa forlegen overfor den fine Dame, at jeg var ganske taus, og jeg kunde næppe samle alt, hvad hun sagde, ja jeg var ganske bedøvet og forvirret over al hendes megen Tale, som lød uafbrudt.

Og saa først da vi skulde ind og drikke The, saa jeg de unge Damer; thi i den Stue var der lyst. Den ene var høj og lys og lidt mager, men den lille var endnu lysere, og hvilket Smil havde hun ikke! Ja, hun lo den hele Tid; ja de var saa glade og lette, og Fruen var nu ogsaa mere fornøjet. Men de lo ikke af mig, nej, nej, — det følte jeg godt, de var saa hoflige og vilde gerne have mig til at le, naar Lind sagde morsomme Ting. Naa, saa gik vi igen ind i den mørke Stue, og saa kom Fruen ind, og jeg sad i Lænestolen, og hun talte til mig hele Aftenen og spurgte mig om min Stilling, ja hun gav mig mange gode Raad. Men jeg — jeg hørte saa lidt, for jeg lyttede til de Andre, som sad henne ved Vinduet og hviskede. Ak ja, Lind var jo saa fri og saa fin, jeg beundrede ham, og jeg blev lidt mismodig, men alligevel — jeg følte mig saa rolig og saa lykkelig, ja, jeg var saa glad, da de bad mig komme igen og være som hjemme, — det var en dejlig Aften, og den faldt over mig saa rolig og saa lun og saa kvægende. Jeg takkede Lind, da vi gik hjem, og bad ham tilgive mig.

Fra den Dag kom jeg tidt dér i Huset, ja jeg tilstaar: senere hver Dag. Jeg syntes, jeg

havde fundet et Asyl, jeg længtes hele Dagen efter at komme der. Men naar jeg kom, sad jeg næsten altid taus i Lænestolen, som altid vrikkede — og hørte paa de Andre.

Ja ganske vist, tidt var de ikke hjemme, ak ja — saa gik jeg som en Stakkel. Naa, de blev saa vant til mig, at de sagde: I Morgen er vi ikke hjemme!

Og det var mig en Velsignelse at høre dem spøge, og hun, den lille Lise, — hun var saa lystig og gjorde mange Løjer, men ikke med mig, aa Gud nej — men naar hun blot talte til mig, saa troskyldigt, blev jeg saa underlig, at jeg — aa Gud, og dog var de vistnok bange for mig, tror jeg. Gud velsigne dem! Men den gamle Frue var alle Tider venlig; ja jeg var meget alene med hende. Naar Pigebørnene var ude i Selskab, — saa sad vi og ventede paa dem; hun talte saa den hele Aften, og jeg spurgte om hendes Døttre, Amalie var Lærerinde, men Lise var allerede 20 Aar, det var næsten ikke til at tro — og saa, naar de kom hjem, — ja saa maatte jeg gaa.

De havde meget lidt at leve af, ak ja, den stakkels Dame klagede meget. Jo—o — hun

laante af mig, undertiden, kun lidt, hm! — kun én Gang mere. Naa, det var mellem hende og mig. Lind vidste det ikke. Det var mig jo en Skyldighed, — sad jeg ikke dér og havde det saa godt? Saa gav jeg dem Foræringer, naa ja, i al Beskedenhed, men i Theatret — nej dér vilde de ikke. Maatte jeg ikke være taknemlig, jeg, den fattige Dreng fra Kvisten: her sad jeg hos de fine Folk! Maatte jeg ikke være tilfreds og taknemlig!

Det var en dejlig Tid. Jeg tænkte paa dem hele Dagen — og jeg saa altid for mig den Lille, hendes hvide Tænder lyste for mig, og jeg hørte hendes Latter ringe som en Klokke, jeg drømte om hende om Natten, jeg saa hende som svævende for mig. — Gud velsigne den lille fine Jomfru! Tanken om hende rensede min Sjæl.

Og saa Amalie, hendes høje Skikkelse og det alvorlige Ansigt! Hun havde saadan et tøvende Blik, naar hun saa paa mig, ligesom om hun havde noget at spørge mig om, — naa, det havde hun jo ogsaa.

Fru Jensen spurgte mig dengang meget ud om den Familie, og om det var sandt, at Lind var forlovet med Frøken Amalie. Det syntes jeg

nu ikke om, det var ikke faldet mig ind. Han var jo en udmærket begavet Mand, men alligevel! — Bagefter, forstaar De, først bagefter kom jeg til at tænke paa, at de unge Damer i den sidste Tid næsten ikke talte til mig, men naar jeg talte, saa de paa mig, og de blev begge saa alvorlige; men Fruen var altid venlig imod mig. Jeg mærkede Intet, jeg var en Daare; — kunde jeg Dosmer ikke sige mig selv, — naa — saa maatte det jo komme, saa maatte det jo komme. — —

En Dag, det begyndte at blive Foraar, og jeg havde været i oldnordisk Museum; dér kom jeg ofte — ja jeg gik meget omkring i alle vore Samlinger; jeg kan dem udenad, mange af dem; — ja jeg fandt altid en saadan god Ro og Fred i de lyse, øde Sale, der ligesom stod og ventede paa mig med alle deres Kundskaber og Kostbarheder og mærkværdige Ting — ja dér gik jeg og følte mig glad. Jeg mærkede ogsaa nok, at der nu var faldet Ro over mig, og at jeg ikke mere var saa ubehjælpsom som før. Nej, jo mere jeg lærte, jo mindre tænkte jeg paa mig selv, og se, kære Herre, det kommer det jo an paa, ja: at tænke saa lidt som mulig paa sig selv. Tror De ikke?

— Men jeg kom den Dag hjem rigtig veltilmode, — saa sad Lind der hjemme og talte med Fru Jensen og ventede paa mig. Han snakkede om al Ting og ingen Ting, der skulde være Selskab hos Fru Holm — naa ja, jeg har ikke nævnt hendes Navn, — han havde Indbydelse til mig. »Hør«, sagde han og saa mig i Ansigtet, — hvad var det dog for Øjne, han saa paa mig med? »Hør«, sagde han, »De skulde gifte Dem, gode Jonathan!«

Der blev ganske stille et Øjeblik, men saa begyndte Fru Jensen at tale om Ægteskabets hellige Baand, jeg var jo dog en ung Mand og havde et langt Liv for mig og meget andet. Men jeg blev ganske underlig, der kom som en Angst i mig. Jeg gik ind i mit Værelse og vilde ikke spise og ikke tale med dem. Ak, nu havde jeg havt det saa godt og saa roligt, og nu bølgede det i mig, ligesom mange Vande blev slaaet sammen; — og dog, mens jeg sad stille og tænkte, steg mange Billeder frem for mig, lyse, smilende, ja jeg Taabe, jeg smilte selv, tror jeg; aldrig havde jeg tænkt noget saadant — aa nej, nej, jeg kan ikke sige alt, hvad jeg saadan tænkte dengang.

Jeg havde siddet længe, det var næsten blevet ganske mørkt, men Gaslygten derude paa Gaden lyste ind i Stuen til mig — saa bankede det paa min Dør. »Er det Lind?« spurgte jeg. »Nej, han er gaaet,« svarede Fru Jensen, »men her er to Damer.« Og saa: Gud i Himlen! Hvad var det saa? Det var dem. Lise, den lille Lise og Amalie! De kom ganske stille ind, og vi stod ogsaa ganske stille, alle fire.

Saa sagde Amalie til Fru Jensen: »Vi vil gerne tale med Hr. Larsen.« Og saa var vi tre alene i Stuen, men jeg kunde ikke faa et Ord frem. »Nej,« sagde Amalie, »tænd ikke Lys.« — Aa jeg husker hvert Ord, de aad sig ind i min Sjæl. »Nej tænd ikke Lys,« sagde hun og tog sin Søster i Haanden, »vi vil ikke se Dem blive vred. Vi vil bede Dem, Lise og jeg vil bede Dem, — vi er meget ulykkelige. Se, Moer — hun og De, ikke sandt, De tænker jo paa. — Aa, De maa ikke gøre det, De maa ikke gøre det — Lind har fortalt os det, — at De tænker paa — at De og Moer skal giftes med hinanden, og han siger, at al vor Nød saa vil være forbi. — —«

Jeg hørte ikke mere, det var som jeg fik et

Slag i mit grimme Ansigt, ja som et Slag, — og som et Forhæng blev revet bort, — men jeg stod som lammet, mens hun talte og hendes blide Ord summede om mig, og lille Lise græd.

»De maa ikke, Hr. Larsen, De maa ikke! I er jo gamle Mennesker begge to, og Moer er saa forpint — tro ikke ondt om hende. De er jo ogsaa en ældre, fornuftig Mand. — —«

Hvad hun sagde mere, véd jeg ikke, for jeg satte mig ned og holdt mine Hænder for mit Ansigt i Blu og Skam.

Hun talte længe, men hvad talte hun? Og jeg hørte lille Lise græde. Saa løftede jeg mit Hoved, og saa sagde jeg: »Jeg har aldrig havt en Tanke om det, De tror, men jeg lover ved den evige Gud, I skal aldrig mere se mig paa Eders Vej.«

Jeg tror nok, at de sagde mange og kærlige Ord til mig — jeg véd det ikke. Da jeg saa mig om, var jeg ene, — ja mere end nogensinde for. — — —

Ja, jeg véd det jo nok, min hele Historie er jo latterlig, ikke sandt? Den er komisk. Den er vel kun til at le af? Ja, jeg er jo kun en morsom Figur, ikke sandt? Jo, jo, det var en lystig Komedie, — men jeg selv —

Ak, kære Herre, for mig selv var det, som Fortvivlelsen aabnede sine Sluser for at drukne mig. Jeg gik formastelig irette med min Gud og bandede ham og raabte til ham i min Sjæls Vaande, som til min argeste Fjende. Jeg blev ligesom pludselig en gammel Mand. O Du Vorherre! Hvad har Du gjort imod mig. Hvor er min Ungdom? Du har bedraget mig og snydt mig, — Du har gjort mig gammel og har stjaalet min Ungdom, og jeg har ikke fornemmet det. Du har røvet fra mig, fra mig alene! Giv mig min Ungdom! Du har taget den, uden at jeg vidste det, nej, thi jeg vidste jo ikke, hvad Ungdom var! Gud! Gud! Giv, giv mig den Kraft, jeg aldrig har kendt, den Ungdoms Glæde, jeg aldrig har følt. Tag hvad jeg har, lad mig blive fattig som før, lad mig sulte paa Gaden, lad mig tigge i Snavset! Du har ikke Lov, nej, nej, Du har ikke Lov at tage det fra mig, som de andre leve af hele Livet igennem! Det armeste Menneske har jo dog Mindet, har jo kendt Ungdommens Sundhed og Fryd og Sejr, men jeg! — Hvad har jeg! Du har listet det fra mig, Vorherre! Jeg er jo kun et halvt Menneske, uden Begyndelse! — Giv mig det igen! Giv mig mine unge

Aar, lad mig leve dem om! Lad mig blive ung — — —

— — — Kære Herre, der skete intet Mirakel for min Skyld, ak nej, tvertimod, jeg blev i faa Dage endnu ældre. Naa ja, nu er jeg kommen mig igen. Ja saamænd. Jeg forsonede mig med min Gud, men med Menneskene, nej. — Nej, jeg saa nu skarpt, jeg saa mig selv som i et Spejl, ja som i et Spejl — og bagved mig saa jeg: de andre.

Hvad havde de havt i Sinde med mig? Jeg véd det ikke. Skulde jeg være et Middel, et Offer? Og Lind, han havde spillet under Dække, ja, han vilde have brugt mig, ikke sandt? Det er tydeligt nok, — jo—o, det er tydeligt nok, han havde Planer med mig. Ja, det var dog mine Penge det gjaldt, ikke sandt? Tror De ikke? Og hun, den gamle Dame, skulde have giftet sig med mine Penge, og han? Nej, jeg vil ikke tale derom. Hvad angaar det ogsaa Dem, — De maa være ked af at høre paa mig, ikke sandt? Men det letter, aa ja—ha, det gør saa godt at tale ud. — — —

Og hvad er der saa mere at sige? Jeg forlod Jensens, jeg flyttede bort fra Huset, jeg har ikke

set dem siden. Lind, — ja vi To fik gjort op. Han mente, at jeg var gal, naa ja, lad ham det! Han skældte, og han bandede, men jeg var ganske rolig. Nej, ung var jeg ikke — nu vel, men jeg var en voxen Mand. Han og jeg, vi fik gjort op, ja og Jensens — jeg gav dem Penge, og saa gik jeg, — jeg vendte mig ikke om og saa ikke tilbage. —

Siden har jeg boet her. De vil spørge, hvad jeg er, hvad jeg bestiller. Naa, jeg er ingen Ting, jeg læser meget og gaar meget omkring og ser paa Verden og Menneskene. Ja jeg bliver jo undertiden lidt træt, jeg føler mig jo ensom, men jeg er tilfreds nu. Jeg har prøvet paa at faa Arbejde, men det vil jeg ikke mere. Jeg kom paa et Kontor, men nej, de drillede mig, og jeg gik. Saa gik jeg for Understøttelsesforeningen om til de Fattige for at undersøge, men nej, de bedrog mig og snød mig, og tilmed havde de mig til Bedste.

Nej, nu lever jeg alene, jeg kender Ingen, og Ingen kender mig. Og dog — Børnene paa Gaderne, de kender mig, dem holder jeg af, og dem forstaar jeg, og se — de er ikke mere bange for mig, naar de har talt lidt med mig. Jeg holder

af dem, jeg har ondt af smaa Børn, ligesom — ja ligesom af Blomster. Menneskene træder dem ned — naa ja, hvorledes kan de andet? Kan man gaa over en Mark uden at træde paa Græsset og paa Blomsterne? og jeg vil dog saa nødig. Se det er min Fars Skyld, for — er det ikke mærkeligt? Nu da jeg blev alene, kom jeg først rigtig til at tænke paa ham. Han var jo kun en simpel lille Mand, men han holdt saa meget af mig, — ja nu gaar jeg igen ud paa Kirkegaarden om Søndagen og sætter mig dér, og saa — ja, er det ikke mærkeligt? — saa kan jeg huske alle Historier og Æventyr, som han fortalte der ude.«

Han vedblev at tale, der var ikke Træthed at spore hos ham. Han hidsede sig selv ved saaledes at lade sit Liv passere forbi sig, men da vi langt ud paa Morgenstunden skiltes fra hinanden — som gode Venner, tror jeg at kunne sige — var han rolig og let i Sindet, og han overvældede mig med sin ydmyge Tak. — Kort efter forlod jeg Byen i nogen Tid.

TREDIE DEL.

Der var stor Forvirring og Forstyrrelse hos Familien Jensen. Luise var løbet sin Vej.

Jensen gik op og ned ad Gulvet med Hat og Frakke paa, Stok og Noder havde han kastet paa Bordet mellem Bunker af Sytøj. Fru Jensen laa paa Sofaen og havde opgivet Alt. Alle Døre stod aabne, fra Køkkenet trængte en stærk Lugt af Kaal ind, og blandede sig med Prøvestuens Parfumeduft. Sengene i Sovekamret var uredte, Børnene var endnu ikke paaklædte, to af dem laa paa Gulvet inde i Jensens Værelse og byggede Huse ved Kulkassen, som de havde væltet, to andre vrælede ude paa Trappen, hvor Fru Jensen havde smidt dem ud; midt paa Gulvet laa Kost og Fejespaan.

Jensen havde fra den tidlige Morgen søgt Byen rundt og kom nu fra Orkesterprøve for at spise til Middag. Han fægtede med Armene, som om

han endnu behandlede sin Stortromme. Luise var ikke til at finde, Maden var ikke færdig, Huset ikke gjort rent, Børnene overladt til sig selv, Konen i Graad paa Kanapeen — og alt det for den forbandede Tøs! Han var frygtelig opbragt, da han hørte, at hun endnu ikke var kommen, hans runde røde Hoved strakte sig paa hans korte Hals som en Prop, der skulde springe af en Flaske, han skældte som en Matros.

Fru Jensen havde endogsaa opgivet en Del af sit tragiske Væsen under disse virkelig tragiske Forhold: hun var bange for, at Luise havde taget Livet af sig, men hun turde ikke udtale denne Frygt. Hun syntes selv, at hun havde en god Samvittighed, hun ansaa sig for en retfærdig Madmoder som alle andre, men — alligevel!

»Jeg maa hen paa Stationen,« raabte Jensen.

»Nej — aa nej — lad os vente. Hun kommer maaske.«

Nej, Jensen vilde tale med Politiet. Ogsaa han var bange for, at Pigebarnet havde gjort en Ulykke paa sig selv, men han sagde det heller ikke. Den tossede Tøs, som altid var utaknemlig og muggen trods alt det Gode, man havde gjort hende! Man havde taget hende til sig!

Man havde lært hende — man havde opdraget hende — jo Politiet, det var Politiet, som —

»Tal med Valdemar,« sagde Fru Jensen, »han er saa praktisk!« Jensen tog Kosten op fra Gulvet, fosede med et Spark Fejespaanen hen imod Væggen, gik ind og rev de sorte Unger bort fra Kulspanden: Vil I herud! raabte han; hentede de brølende Unger ude paa Trappen: Vil I herind! raabte han, gik ud i Køkkenet og saa ned i Gryden —

»Hent Valdemar!« klynkede Fru Jensen.

»Ja,« skreg han ude af sig selv, og tog sin Stok, »nu henter jeg ham, men naar jeg kommer igen, skal her Fanden ta' mig være Orden i Tingene!«

Da rejste Therese Jensen sig i værdig Majestæt og sagde:

»Jensen, Du forbauser mig!«

Men Jensen gik og slog Døren i efter sig med et Smæld.

Først langt om længe kom han tilbage med Lind, som jo i Almindelighed ikke var saa let at finde. Ogsaa han var temmelig bestyrtet. Jensen satte sig strax til at spise, og Therese, som havde

faaet Huset nogenlunde i Orden, gik til og fra og fortalte. Noget betaget af den stærke Madlugt satte Lind sig tæt ved Døren med Stokken mellem Benene og Hatten paa Stokken. Han var gnaven og ked af den hele Historie.

»Naa, nu op med Lektien, — hva' er'et saa?« og Fruen fortalte. Luise var i den senere Tid bleven værre. Hun havde svaret igen, hun havde været uforskammet, hun havde et Par Gange hentydet til Larsen, den Idiot!

Hvad hun havde sagt om ham?

Ja hvad hun havde sagt? Hun havde sagt, at det var flaut, at vi ikke fangede ham, at han gik nok vores Næse forbi og saadant noget, men hvad der var værre var, at hun i den sidste Tid var bleven borte i Timevis, naar hun blev sendt i Byen, ja flere Timer, et Par Gange var hun løbet fra al Ting og bleven borte til om Aftenen, ja da de vaskede i Fredags, løb hun sin Vej om Aftenen og kom først igen Kl. 11, — men saa fik hun rigtignok ogsaa sit Fedt — —

»Slog Du hende?«

»Slog!« raabte Fru Therese og saa paa Lind igennem Øjenbrynene, »slog! saa gid Jorden revne

under mine Fødder, hvis jeg besmittede mine Hænder med den Rendetøs!«

Da Fru Therese tav, blev der en Pause, man hørte kun Jensen slubre Maden i sig og Børnenes Støjen ude i Gadedøren. De tænkte alle tre paa, at Luise havde taget Livet af sig, men ingen af dem talte derom.

»Vi maa melde det til Politiet«, sagde Lind endelig.

Fru Jensen stønnede.

»Ja er det ikke det jeg siger?« spurgte Jensen og rejste sig, »lad os gaa hen til Assistenten«.

»Aa Gud — I vil gaa — men hvis hun nu kommer? Eller hvis hun nu ikke kommer? Hvad skal vi saa gøre?«

»Saadan En faar man altid fat paa, kom nu Valdemar.«

»Hm,« svarede denne efter en Pause og saa fra den ene til den anden, »vi maa vel ogsaa gaa ud til Druknehuset!«

Therese sank om i Sofaen og hviskede: »Tror Du, kan Du tænke det muligt? Aa Gud nej«, raabte hun skrigende: »I maa ikke gaa — I maa ikke gaa — jeg tør ikke være alene!«

Men Lind var gnaven: »Skab Dig ikke The-

rese,« sagde han kort og trak den tøvende Musiker med sig. —

Men Luise kom ikke tilbage, og der herskede stadig Forstyrrelse og Ængstelse i Familien Jensen.

Jonathan Larsen var bleven syg. Han laa og rystede af Feber og kunde ikke staa op.

Madam Olsen, en høj, knokkelstærk Kone, stod foran hans Seng og støttede sig til sin Kost.

»Dæ æ' bedst je henter Dokteren Hr. Lassen, — Hva'beha'er?«

Jonathan svarede ikke. »Dæ æ' saamænd allerbedst jæ stikker etter Dokteren, at De ka' komme paa Haaspitalet, Hr. Lassen, hvis dæ blie'r være. Hva'beha'er. Æ' dæ rent skidt med Ho'det? Dæ'æ' s'mænd Fluensen, der ta'er Dem Hr. Lassen, og saa sla'er den se jo nok paa Longerne.«

Jonathan svarede ikke, men laa og tænkte. — »Ja, De maa s'gu si'e no'et Hr. Lassen. — Saa henter jæ Dokteren. De ka' jo lægge her aa krepere for En. Gu' ka De saa.« Hun gik ind i den anden Stue, hvor hun saa sig lidt om, saa kom hun tilbage: »Maa je spor'e Hr. Lassen,

til hvem ska' je henvende mig angaaendes Møblerne?«

Men Jonathan hørte ikke og svarede ikke. Rengøringskonen tørrede Hænderne i Forklædet, tog sin Spand og gik. »Gu' bevare én, bare han ikke ligger aa faar Kuller,« mumlede hun, idet hun lukkede Døren og tog Nøglen med sig.

Jonathan laa og virrede med Hovedet uafbrudt.

Hospitalet ja, ja Hospitalet, dér var flere Folk, andre Folk, her er saa ene. Bedre at dø i sin egen Seng. Mon hun lukkede af? Der kunde jo Ingen komme ind. Uden gennem Loftet eller gennem Gulvet, men dér var jo ingen Døre, men de gik jo dog op og ned.

Hvad var det? Hvem skreg? Hvem skriger? — — — Naa mon, ja — mon? Ja der var noget han vilde spørge om; men der var jo Ingen at spørge, der var jo heller Ingen til at svare. Hvad var det saa egentlig han vilde vide? Hvad var det dog nu? Jo der var noget, bare han nu kunde vide det, bare der var Nogen han kunde spørge om, hvad det var, han vilde spørge om — —

Det er Vogne, der rumler, det er Flyttevogne. — Var der mon Blomster paa Ligkisten paa Lig-

vognen og en Mand indeni, eller var den tom? Kørte de med en tom Kiste? Naa—aa for at hente, a—a for at hente. Det var jo latterligt. — Paa Hospitalet maatte han vel, her er jo vel ensomt, men han maatte have en ren Skjorte paa først.

Madam Olsen! Madam Ol—sen! Naa han kunde jo selv, Gudskelov, der var da rent Tøj nok i Kommoden; og Sygekassen — Gud elsker en glad Giver, ja Kvitteringen laa i Skrivebordet.

Nej, nu vilde han tænke paa gamle Dage: paa Kvisten i Møntergade: Da jeg var en lille Dreng — nu skriger det igen! Er det Mellemdøren dernede? Mellemdøren, Mellemdøren. — Nu ringer det hos Høkeren. — Madam Olsen, De maa til Snedkerens, jeg har lovet ham Mad og — — Nu skriger den igen. — Nej? Jo — — Nej! Nu kommer det, — det var ikke saa højt, men næste Gang. — — — Naa, hvor bliver den af!

Dengang jeg var en lille En og — — der kom nok Nogen op af Trapperne. — — Er Der Nogen? — Hvem er det? — Bare jeg kunde raabe. Der er En, der piller ved Døren! Er der Nogen? — Nej, der er Ingen. Nu piber Mellemdøren igen. Lader os alle synge! »Børn smaa,

som Engle gaa, op ad Solens Straalestige« — — De vil blive unge og glade, unge og stærke, unge og lykkelige, unge og sunde, unge og — — unge. Naa ja ja! Aa ja ja! Skal det være, saa har jeg Du kære, store, mægtige Gud, — Du Fader vor, Du som er i Himlen — — — —

Paa en Hest, der flyver, op og ned, i Galop, op og ned — Mellemdøren, Mellemdøren, Mellemdøren, Mellemdøren — — Hvor den rumler, Vognen, ja nu kommer den, nu kommer den, mere og mere — aa mit Hoved, — saa, den kører videre — og videre og videre — langt borte, nu dør den hen — hen. — I Dag faar de jo ikke Mad, stakkels Madam Schultz, og Haandlangerens lille Sofus. — Madam Olsen!! Er De derinde, Madam Olsen? — Naa, jeg maa vente.

Dér skreg den! — »Dejlig er Jorden og prægtig er Guds Himmel«, — — Er der Nogen? Er der — Nogen!!! — — —

Jonathan faldt tilsidst udmattet i en døsende Søvn. Men han hørte dog opad Dagen Stemmer inde i den anden Stue, Stemmer der skændtes; han kendte én af dem, der lød over de andre, og han udbrød: »Fy dog Luise — vær nu god —

skæld ikke saadan ud.« — Og i Nattens Løb syntes han, at Luise sad ved hans Seng.

Næste Morgen vaagnede han atter ved at høre højrøstede Stemmer. Han blev hel vaagen. En Mand ude paa Gangen raabte: »Luk op for Pokker!« og Luises Stemme svarede inde i den anden Stue: »Her kommer Ingen ind, — raab ikke saa højt, han er syg.«

»Du skal øjeblikkelig komme med! Hører Du!« Der blev en Stund talt med sagte Stemmer ude paa Gangen, saa sagde Hr. Jensen i en bestemt Tone: »Jeg er Din naturlige Værge, hører Du Lovisse, Du maa lystre mig!«

»Jeg blæser Dem en lang Trompet Jensen,« svarede hun.

»Du har forladt Din Kondition i Utide!«

»Næ — jeg er stukken a' i Tide fra Dem og Madammen a'.«

En anden Stemme ude paa Gangen blandede sig i Samtalen gennem Døren med nogle overtalende Ord.

»Pas Dem selv, Hr. Lind, og skrup bare a'! Jeg kommer ikke tilbage, om De saa trak mig ved Haarene. Jeg bliver hos Larsen, forstaar De, han

er daarlig — og han har altid været god imod mig.« Der var ligesom lidt Graad i Stemmen.

Der blev atter talt og hvisket ude paa Gangen, men da det varede Luise for længe, sagde hun: »Kras nu bare a' med Jer og lad mig være i Fred!«

»Du vil komme til at fortryde det!« raabte Jensen.

»Saa—aa — naa saa det vil jeg? Ja saa kan jeg jo igen se til at søge Kondition hos Familien. Farvel og hils hjemme!«

Hun hørte dem gaa, og med passende Miner og Gebærder vedblev hun bag Døren en Tid lang at følge Lyden af deres Skridt, alt som de tabte sig nede paa Trappen. Da hun vendte sig om og saa ind i det andet Værelse, blev hun flammende rød i Hovedet: Jonathan sad oprejst i Sengen og saa paa hende. — Og saa kom det til en Forklaring. Hun havde sin bedste Kjole paa, var omhyggelig ren og pyntelig, det tørre Haar sad glat og stramt, og hun begyndte, aldeles mod Sædvane, med sagte Stemme undselig og stammende at fortælle; — men efterhaanden som hun talte, sank hun paa Knæ foran Sengen, skjulte

grædende Hovedet i Tæppet og blev atter ligesaa forpjusket, som hun plejede at være.

Siden Jonathan var flyttet, havde hun ikke havt Ro paa sig. Han var jo det eneste Menneske i hele Verden, som havde været god imod hende, og saa: — hvem skulde nu sorge for ham, gore rent hos ham, passe hans Toj og have Omsorg for ham. Han var jo hjælpelos. Hun havde altid gjort for ham, hvad hun kunde, — naa, han havde maaske aldrig lagt Mærke dertil, — men alligevel: han havde været den eneste, som nogensinde havde talt ordentlig til hende, han havde jo rigtignok tidt skændt paa hende og rettet paa hende, — og naar hun saa ikke fulgte hans Formaninger, men havde været uartig, saa havde hun dog bagefter fortrudt det for hans Skyld. Ja, han havde jo læst for hende og sogt at lære hende Noget — ja, og saa da han flyttede bort, saa havde hun savnet ham saa skrækkeligt og ikke vidst, hvad hun skulde gore.

Saa var hun gaaet ud i den Gade, hvor hun vidste han boede, og hun var ofte bleven staaende dernede, til han gik ud. Naar hun saa kom hjem, fik hun jo Skænd, men det brod hun sig ikke om, for hun brod sig kun om Skænd af den,

som hun holdt af, og hun hadede den Skabekrukke — ja om Forladelse, hun skulde nok være ordentlig, naar hun blot maatte blive hos ham og passe ham og tjene hos ham. Saa skulde hun nok blive et helt andet Menneske. — —

Da hun saa en Dag slet ikke saa ham, ja hun kendte jo hans Vaner, og vidste naar han gik ud, saa var hun bleven staaende dernede paa Gaden hele Aftenen til det blev sent; saa havde hun hørt af en Kone, det var Madam Olsen, at han var syg. Saa listede hun sig hjem og tog sit Tøj — ja og nu var hun her. Men Madam Olsen vilde ikke lade hende komme ind, og hun havde ogsaa været oppe at skændes baade med hende og Doktoren, for hun vilde ikke have ham paa Hospitalet, hun skulde nok passe ham; men Doktoren havde tilsidst været inde hos Hr. Larsen, og Hr. Larsen havde slet ikke mærket noget, og hun havde troet, at han var død. Saa havde Doktoren sagt, at han havde bedst af ikke at blive flyttet. — Ja nu var hun her, nu maatte hun blive hos ham, ikke sandt? Og passe ham og pleje ham og sørge for ham, aa hvad? maa jeg? Han maatte ikke jage hende bort, for hun kom alligevel tilbage igen. — — —

Og Jonathan lagde sin smukke Haand paa hendes Hoved. Han takkede hende og bad hende blive. Saa sank han tilbage igen i Sengen, idet han mumlede Noget ved sig selv, som hun ikke forstod: »alle de Andre har jeg set op til — kun hende har jeg —« Og hans Feber begyndte igen. Men der var ingen Spørgsmaal, som pinte ham mere, for hun var om ham med Svar, ingen Døre der skreg, for hun havde smurt dem med Olie, ingen Vogne der rumlede, thi hun fik lagt Bark paa Gaden, ingen Bekymringer, ingen Ængstelser, ingen Ønsker, ingen Sorger, ingen Smerter, thi hun var der, naar han slog Øjet op, Nat og Dag, Time efter Time, jog Ensomheden bort og bragte ham Lindring og Tryghed og Fred.

De, der gaar Morgentur i Frederiksberg Have vil, som oftest paa de ensomste Veje, kunne møde et Par Mennesker, en Mand og en Kvinde, som de uvilkaarlig vil lægge Mærke til; men især kan man møde dem om Aftenen øvre i

Søndermarken eller ude paa Roeskildevejen ad Damhussøen til. Han er en ualmindelig lang og ranglet Skikkelse, meget fint og sirligt klædt med en vis pyntelig Smag, der staar i Modsætning til hans Ansigts store Grimhed. Hans Ledsagerske har et ubetydeligt, lidt blegt Ansigt, der passer til hendes mørke Dragt. Som oftest taler han ivrigt til hende, medens hun gaar og ser ned i Jorden. Det ser ud, som han forklarer hende Noget, han er selv alvorlig optaget deraf, og han fægter og slaar ud med sin højre Haand; den venstre har han stukket ind under hendes Arm; han lægger ikke Mærke til, at hun engang imellem ser op til ham, og at der da kommer et Smil om hendes Mund og et Udtryk i hendes Øjne, der gør hendes Ansigt mærkeligt indtagende. Hun svarer ham sjældent og siger næsten Intet, men naar hun undertiden kommer med en kort Bemærkning, kan den kalde en Latter frem hos ham, en underlig Latter, der giver hans Ansigt et saa komisk Udtryk, at man ikke véd om man skal le af ham eller med ham.

Saa gaar de videre i Solens Glands der omstraaler dem, — man vender sig uvilkaarligt

efter det underlige Par, og da kan det være, at det næsten ser ud, som om det Lys der omgiver dem, ikke udgaar fra Solen, der sænker sig over de flade Marker, men straaler ud fra dem selv.

UNGT BLOD.

Øvelsen var forbi, og der skulde rykkes i Kvarter. Der var kun kort Vej til de forskellige Kantonnementer, og medens Kvarterbilletterne blev omdelte, samledes Bataillonens Officerer om nogle Flasker Vin, som man ikke havde faaet Tid til at drikke ved det store Hvil. De fleste laa trætte nede i den dybe, tørre Grøft, andre havde hyllet sig ind i de lange Kapper og holdt sig lidt i Bevægelse, da de, vaade af Sved, frygtede for at forkøle sig. Øvelsen blev ivrig drøftet.

»Jeg laa med min Deling fra Svebøllevejen ned til Mosen, da Fjenden kom«, fortalte en ung, blond Premierlieutenant med stor Iver, »og vi kunde ikke se ham for de høje Gærder ved Trudstrup, men da han først havde taget Højden ved Svebølle, troede jeg aldrig, jeg var kommen tilbage, — puh, hvor jeg er varm! — Under virke-

lige Forhold tror jeg heller ikke, vi var kommen over Broen, før den var bleven sprængt — ikke alle sammen. — Er der mere at drikke?« og han skyllede endnu et Par Glas i sig af den hede Vin, der blinkede i Glassene undselig, ligesom brændende Lys i Dagens Skær.

»De holdt Dem ogsaa for længe«, sagde en Anden.

»Holdt mig for længe«, svarede den Blonde og tørte sit vaade Ansigt, »nej det gjorde jeg virkelig ikke — de andre Delinger skulde jo først tilbage og i Stilling. Da vi kom til Broen skød de endnu med 5 og 700 Alens Visér.«

»Ja det gjorde vi«, sagde en tyk ældre Lieutenant, der stod og suttede paa sit Glas.

»Naa og — Tak, Skaal! — nej, hvor jeg er tørstig!«

»Hvor skal De bo?« spurgte den Tykke ham.

»Jeg? — Ja det véd jeg ikke; Vaabenmesteren mente, jeg var tæt ved Gaarden. Det skal gøre godt at komme i Kvarter. Puh! jeg tror næsten, jeg har faaet for megen Sherry«, sagde han leende. Men han tømte dog endnu et Glas eller to, inden der blev traadt til Gevær.

»Vi kan troppe af med det samme«, sagde

Kompagnichefen, idet han kravlede op af Grøften, da der blev kommanderet »Træd an!«

Lidt efter marcherede Kompagniet afsted i smaa Troppe og spredtes ud over Markerne i store og smaa Hold. En hel Deling trak under en Lieutenant over imod en lille Skov, som skjulte en Herregaard bag ved sig, Hobe paa en halv Snes Mand, paa fem og paa to drejede om ad Markvejene eller fulgte Gærderne. Kapitajnen red afsted til Præstegaarden, og kun en Korporal med sex, syv Mand stod tilbage paa den øde Vej og ventede paa den blonde Lieutenant.

»Skal De med mig?« spurgte han Korporalen.

»Javel, Hr Premierlieutenant.«

»Hvorhen da?«

»Vi skal over til Proprietær Jonassen til Emiliegaard«, sagde Korporalen, idet han læste Navnet paa Sedlen. »Det er dér ovre«, vedblev han, idet han pegede hen over Markerne paa nogle høje Popler, henved en Fjerdingvej borte.

»Naa ja, saa gaa De kun i Forvejen. De kan gaa med, Niels«, sagde han til sin Oppasser, »jeg kommer strax. Tøjet kommer med Bagagekarren.«

Lidt efter stod han helt alene. Han nynnede

halvhøjt, medens han forgæves søgte at faa Ild paa en Cigar. Snart knækkede Fyrstikken, snart gik den ud. Saa tog han sig alvorlig sammen for at faa den tændt; det gik; han dampede løs og sendte et Par store Skyer ud i den stille Luft, hvor de et Øjeblik stod stille, inden de opløste sig. Han kiggede efter Røgen, samlede saa Sablen op under Armen og gik ind over Marken efter den lille Trop.

Da han gik over den lille Grøft, snublede han og var lige ved at falde. »Halloj», sagde han højt, »du er nok bleven ligesom lidt fuld«, og han lo med en lille hyggelig, skælmsk Latter. Han havde tabt Cigaren, men han lod den ligge eller glemte den og gik videre.

»Det var dog et prægtigt Vejr«, tænkte han. Det syntes ham, at den høje, lysegraa Luft var saa køn, fin og blød som Sand, og langt ude lyste hvide, runde Skyer. Han følte sig saa glad og fornøjet, Vinen varmede og hidsede ham, havde taget ham fangen, og medens han skred hen over den gule Mark, hvis stive Stubbe med smaa Smæld slog imod eller knækkede under hans store Støvler, lo han hele Tiden ganske smaat.

Han stod stille og saa paa nogle bitte, røde Blomster nede imellem Ukrudtet. Hvor de var nydelige og smaa! — Se, dér var ogsaa en Forglemmigej! Det forekom ham, at han saa saa underlig klart, meget klarere end ellers og dog ligesom igennem et blankt, rent Glas. Det var dog mærkeligt, at han aldrig før havde set saa smaa, røde Blomster! Han saa ud over Egnen: flade Agre, Brakmarker og Stubmarker, enkelte Gaarde med store Kornhæs udenfor — overalt det samme Syn; men i Øjeblikket fyldtes han af Beundring over, hvor det dog var kønt alt sammen. Det tarvelige Landskab syntes ham helt forandret. Brakmarkens vissenbrune Farve stod skarpt imod den gyldne Stubjord, men gled paa den anden Side over, ligesom smeltede over i et nypløjet Jordstykkes fløjlsbløde, sortbrune Farvetoner. — »Det er Vinen«, tænkte han, »som har aabnet dine Øjne. — Ja det er s'gu kønt — saadan er det nok, en Maler ser paa Tingene«. Og han gik videre, grundende over, at Kunstnerne nok altid levede ligesom i en lille Rus.

Han stod stille ved en bred, dyb Grøft, inden han gik over den, og faldt hen i Betragtning af det meget Grønt, der vældede op af dens fugtige

Bund: stive, lange Græs, og Planter med blanke, saftige Blade vevlede sig ind imellem Ukrudt med tossede Blomster. Op ad Kanten kravlede Brombærranker med umodne Bær mellem afbladede Valmuehoveder og mange Urter, hvis Navne han ikke vidste, men som han kendte saa godt af Udseende. Til sidst faldt han under Betragtningen ligesom hen i Dvale, — men saa tog han sig pludselig sammen og sprang over paa den anden Side af Grøften til et gammelt, faldefærdigt, kullet Træ, som han favnede i Springet og beholdt i sin Favn.

»O, du gamle Træ, du gamle Træ«, sagde han og saa op og ned af det, »hvad er du for en gammel En?«

Det havde ingen Blade, kun nogle afkvistede Grene strittede ud til Siderne, forpiskede af Vejr og Vind. Og han blev betagen af Medlidenhed med den gamle, raadne Pil, som om det var en levende, gammel En, et fattigt, sygt Menneske eller et andet stakkels Væsen; han følte sig selv saa ung og varm, og havde ligesom Lyst til at gøre noget Godt, noget rigtig Godt for det, da det jo snart maatte falde og dø. Han var opfyldt af sentimentale, medlidende Tanker for Alle og Alt,

Levende og Dødt, Planter, Dyr og Mennesker. Han syntes, det ligesom var Synd at træde paa Jorden og maaske knuse de smaa røde Blomster eller de fine, spinkle Insekter, der kravlede imellem dem. Saa tog han sig atter sammen og sagde halvhojt:

»Jeg var nok alt for tørstig — jeg drak for hurtigt; ganske ædru er Undertegnede nok ikke.« — Men saa lo han og glemte alle sine Tanker.

Hvor var Gaarden bleven af? — Der laa den nede! Der var længere dertil, end han havde troet. Sine Folk kunde han ikke mere se. Saa gik han rask til uden at se til hojre eller til venstre, over en Græsmark, hvor der stod et Par gumlende Køer; men saa raslede det foran ham i Græsset, og idet han stod stille, saa han et Firben smutte bort under sine Fødder. — »Sikken et Liv her dog er alle Vegne«, tænkte han; det havde han aldrig før lagt Mærke til.

I den lydløse Eftermiddag hørte han nu en klingende, summende Tone uden Ende, og da han lyttede, udskilte den sig i mange, mange smaa Lyd rundt omkring fra; det smuttede i Urterne paa Marken, det sang og skreg fra Luften, fra Buskene derhenne, langt borte fra Gaardene: Græs-

hopper og Bier og Lærker og Krager og Mennesker og Hunde; han hørte og følte det levende Liv overalt omkring sig, han fornam sig smittet deraf, Blodet begyndte at rulle endnu raskere og varmere i ham, han syntes, at han ligesom mærkede hele Livets, hele Jordens store Pulsslag her ude i den fri Natur, ja han var selv som denne Puls: Livet slog i ham, brændte, blinkede, blussede i ham, og han følte sig betagen af en livsalig, lykkelig Følelse, som om han svævede i Luften. Han indaandede i raske Drag den stærke, lune Duft fra Jorden og Dyrene, og saa sprang han pludselig afsted efter sit ny Kvarter, idet han sang af fuld Hals, fuld af Længsel efter glade Mennesker, af Haab om unge Kvinder og Liv — Liv — Liv!

———

Han følte sig slemt skuffet. Proprietæren og hans Hustru var til Bryllup i Holbæk. Der var Ingen hjemme. Han havde spist alene i den øde Spisestue, og da den halvgamle Pige tog af Bordet, bekræftede hun hans Formodning, at Fami-

lien næppe kom hjem før ud paa Natten. Om der ellers ingen boede paa Gaarden?

»Nej, ingen andre end den gamle Frue.«

»Fruens Mor?«

Nej, det var ikke engang af Familien; hun var der kun saadan til Ophold, hun var saa gammel og underlig.

»Naa«, sagde han saa, »ja saa maa jeg vel skøtte mig selv.«

Det var bleven sent paa Eftermiddagen. Solen var kommen frem, og idet den lavede sig til at gaa ned, sendte den Lys og Klarhed ud over den smukke Have. De højstammede Roser midt paa Plænen bar endnu enkelte Blomster. Han havde tændt sig en Cigar og havde sat sig paa en Bænk udenfor Havedøren. Den lille Rus fra før ulmede endnu i ham, han havde Lyst til at more sig og glæde sig, og han lagde Planer om at laane en Hest eller en Vogn for at søge den nærmeste Kammerat.

Ovre paa den anden Side af Plænen dannede det høje Buskads ligesom en mørk Port som Indgang til en Allé eller Gang af Nøddetræer, og ud fra disse Træer kom en gammel Dame gaaende. Langsomt skred hun frem, støttende sig til en

Stok, helt foroverbøjet, de kridhvide Haar i Højde med de spinkle Skuldre. Hun saa sig ikke om og lagde ikke Mærke til den unge Mand, som rejste sig, da hun nærmede sig.

Da hun opdagede ham, stod hun stille, rakte Stokken frem for sig og saa paa ham med et sælsomt Spil af Sindsbevægelse i sit gamle Ansigt.

»Line! Line!« raabte hun med en høj Stemme; den var sprukken og sprød, der var ligesom et Skaar af Graad i Klangen.

»Kan jeg ikke hjælpe Dem, Frue?« spurgte den unge Mand og gik hende de sidste Par Skridt i Møde.

Hun blev strax ganske rolig og spurgte med samme rystende Stemme: »Er det den fremmede Officer?«

Han nikkede og nævnede sit Navn. Saa rakte hun Hænderne frem imod ham og betragtede ham, ikke hans Ansigt, men hans Uniform og Distinktioner. De smaa, magre Fingre famlede ved hans blanke Knapper og ved de røde Kanter paa Frakken, medens hun mumlede ganske sagte. Hendes Ansigt var vissent og ældet, men den fine, gustne Hud var glat og skær, som næsten altid hos Kvinder, der har været meget smukke.

Den unge Mand blev mere og mere forlegen. Han stod og saa ned paa de smaa travle Hænder, under hvis rynkede Hud de blaa Aarer laa stærke og ophøjede som Snore. Han vilde sige noget, men hun afbrød ham og sagde:

»Maa jeg — maa jeg støtte mig?«

Hun tog ham under Armen, og han vilde føre hende hen mod Huset, men hun sagde: »Jeg gaar Aftentur«, — og han fulgte hende.

Ved hans Arm gik hun saa taus omkring Plænen, og da han saa, at Taarerne løb ned ad de blege Kinder, vidste han heller Intet at sige. Saaledes gik de en Stund.

Endelig begyndte hun at ville tale, hun mimrede med Munden, som om Ordene ikke vilde komme, ikke kunde faa Lyd, men til sidst sagde hun: »Jeg har ogsaa haft en Dreng, nej to — — to Sonner. Ja, ja, ja, ja! Carl var kun 16 Aar, da han kom hjemme fra, paa Akademiet. Han var saa køn — og han var glad og stærk, altid. Det var et velsignet Barn. Den 24. April 1860 blev han Lieutenant. Ak ja, jeg husker godt den Dag, ja som i Dag, da han kom ned i Uniformen. — Saa skulde han afsted, og saa fik han Tøj og Ekvipering, Skjorter og Strømper. Vi havde travlt

i de Dage. Tolv Skjorter og sexten Par Sokker lagde vi ned, og — ja Kraver var der mange af, og tolv Lommetørklæder og — jeg kan ikke mere huske. — Saa rejste han til Rendsborg-Garnison, men saa kom han igen med Permission, og der var kun Graad, naar han gik, og Fryd, naar han kom — han var saa glad, min lille Dreng, min lille, kære Dreng.« — —

Hun stod stille og sagde disse Ord med grædende Taarer og i en Tone, som om hun kærtegnende vuggede i sine Arme og kælede for et Barn. Hun havde tabt sit Lommetørklæde, og da han rakte hende det, spurgte han sagte: »De har mistet Deres Søn, Frue?«

»Han faldt ved Mysunde«, svarede hun med sin tørre Stemme, der næsten lød haard imod de før saa bløde Ord. »Han var en af de første. Det var Lørdag Aften, — om Formiddagen havde jeg haft Brev, vi sad og drak The, Bolette var hos os, vi havde strøget hele Dagen. Jeg stod og skænkede, — saa ringede det derude, jeg hørte gamle Onkel Philips Stemme. Jeg saa ikke rigtig paa ham, da han kom ind, men da han nævnede mit Navn, skreg jeg højt, — jeg vidste det i samme Nu — det«, og hendes Stemme blev næsten uhør-

lig, »som jeg aldrig havde tænkt mig, aldrig havde troet kunde ske for mig.«

Som hun talte videre, fik Ordene mere Fasthed, og hun græd ikke mere:

»Saa slog de min anden Dreng ihjel paa Als. Ak ja, — altid havde han været saa underlig. Carl var saa glad og frisk, men Henrik var saa underlig, saa stille. Han vilde nu være Opfinder, Polytekniker, og han smeddede sine Hænder grove. — Var han lidt tilovers i Familien? Aa ja saamænd. — I Krigen var han Menigmand, han holdt mest af simple Folk. Gjorde jeg ham Uret, den gode Dreng? — Hvorfor vilde han heller aldrig sige Noget? Naa, naa, naa! — Carl var mit Hjærtes Barn. Det var en velsignet Dreng, altid lys og mild. Mangen Nat, mangen Nat har jeg ligget og tænkt, om jeg gjorde Forskel paa dem, — saa taler jeg med dem, saa spørger jeg dem; men Henrik er jo saa taus; han kom jo ogsaa saa tidlig hjemme fra; — og Carl og jeg, ja vi forstod hinanden saa godt og saa kært, vi legede med hinanden, jeg legede mere med ham end med Henrik. Nej, nej, en Moer gør ingen Forskel; en Moer glemmer hurtig den Smerte, hvormed hun har bragt sine Børn til Verden — det er sandt —

men hun glemmer aldrig Smerten over at have mistet dem. — De er borte fra mig begge to — — og dog sagde han saa glad: »Jeg kommer nok igen, lille Moer«, — men Henrik sagde ingen Ting, han græd, tror jeg nok. Nej, en Moer gør ingen Forskel, — men de var saa forskellige, og saa troede man det.« —

Line kom frem paa Trappen, og Pigens tvære Ansigt fik et svagt Skær af Forundring over sig, da hun saa den gamle staa og famle paa Lieutenantens Knapper, medens hun talte med ham.

»Vil Fruen ikke ind?« spurgte hun.

Men den gamle Dame vendte sig uvillig fra hende og begyndte at hviske til ham: »Hun er ikke rar, de er ikke rare, nogen af dem, de er kede af mig, skal jeg sige Dem«, og hun fortsatte i en forvirret Hvisken af afbrudte Sætninger: »Du skal vide, før boede jeg ved Stranden — nede ved Vandet. Men saa kom Blodet flydende — ja, ja, du tror det vel heller ikke? Ovre fra Kysten, derovre fra, kom det, om Aftenen. Dér boede jeg alene med min gamle Pige — hun er ogsaa borte — men vi læste Aviserne og Alt, hvad de skrev om Krigen, om vores egen og om Franskmændenes. — Vi læste, at det randt, — at

det randt i Strømme — at det randt som Spildevand, — uden Nytte, — at det størknede uden Spor. Men de tager fejl, det er ikke størknet, det flyder saamænd endnu, skal jeg sige Dig, ja det gør. Da jeg boede dernede ved Stranden, kom det rindende i røde Bølger, jeg saa det selv — og det flyder endnu — ja«, sagde hun haardt, »deres stærke, varme Blod — som en lille sagte Flod til min Dør, hvor jeg sad; men saa, men saa . . .«

Hun havde talt paa den ivrige kølige Maade som en Gamling, der gaar i Barndom; det var saare sørgeligt at høre paa, og den lille skøre Stemme lød mere og mere haard, efterhaanden som hun gled helt ud paa Vildelsens Vande:

»Ja saa maatte jeg rejse, saa maatte jeg rejse; for det steg, skal jeg sige Dig, og der kom Pletter paa al Ting, Alt, hvad vi rørte ved, og de Andre, Alt, hvad de rørte ved, — Alt, hvad de drak, Alt, hvad de — — — —«

»Frue«, sagde Line i en rolig Trone og tog hende ved Armen. Den Gamle tav pludselig.

»Ja Line, nu kommer jeg«, sagde hun saa. Hun stod lidt og samlede sig, saa lagde hun sit fine, sølvhvide Hoved ind imod de kolde, blanke

Knapper: »Godnat min Dreng — og hils din lille Moer fra mig.«

Den unge Mand stod alene tilbage og saa efter hende. Formiddagens Rus var borte, de unge urolige Bølger, som havde rullet i hans Blod, havde lagt sig. — —

Han satte sig paa en af de hvide Bænke udenfor Havestuedøren. Det begyndte at blive mørkt, men Mørket kom ikke »listende«, det »sænkede« sig ikke ned fra Himlen eller »steg« op af den kolde Jord, det kom ikke fra Øst eller fra Vest, ikke pludseligt, som naar man slukker et Lys, det kom inde fra alle de Ting, han sad og saa paa, og som lidt efter lidt mistede deres Farver. De grønne Blade nær ved ham mistede deres Grønhed og viskedes ud i sorte mudrede Farver, flød ud i hinanden, ligesom naar der spildes Vand paa en Tegning; og Nøddegangen og Buskene derovre blev en sort Væg, hvorpaa de højstammede Roser lyste som hvide Prikker og ikke mere røde og gule. Han mærkede først nu, at Fuglene havde kvidret og sunget; der var

blevet stille omkring ham, ja selv de enkelte Lyde, han hørte ovre fra Gaarden: en Post, der blev pumpet, Træskos Klappren, eller inde fra Huset: en Dør, der blev lukket, en fjern Stemme, alle disse Lyde havde ligesom mistet deres Farver, gik ligesom paa Kattepoter eller Hosesokker, dæmpede, uldne og bløde, som omkring en Sygs Leje.

Den gamle Frues Ord lød i hans Øre, han var betaget og bevæget, men hans Tanker sprang forvildede om, samlede sig ikke og han gjorde heller ikke Forsøg paa at samle dem; han var snarere forskrækket og havde en Følelse, som naar man fra den lyse Dag lukker en Dør op og ser ind i et stort, sort Rum, hvor man Intet kan skimte. Han havde mest Lyst til at smække denne Dør i og løbe sin Vej, og han blev ret glad, da han hørte Pigen inde i Stuen. Hun kom med en Lampe og dækkede Aftensbordet.

Om han vilde spise?

Ja han vilde spise og drikke og være glad og fornøjet, og ryge sig en Cigar og saa gaa i Seng, — i Morgen tidlig skulde han jo afsted igen. —

Han gjorde et Forsøg paa at spøge med den

halvgamle Pige og at faa hende til at le, men hun var stadig lige tvær og svarede ham næppe. Da hun kom ind og tog af Bordet, vilde hun lukke til Haven. »Aa nej, luk ikke,« bad han, »jeg vil gerne ryge ude i Haven.« — »Jamen, der var Ingen, der skulde sidde oppe efter Proprietærens.« — »Ja jeg skal nok lukke, naar jeg gaar ind«. — »Ogsaa Yderdørene«? — »Ja vel, ogsaa Yderdørene. Gaa De kun. Godnat!« — »Godnat!«

Han gik ind i sit Værelse, som laa ved Siden af Havestuen, og tog sine Cigarer.

Da han kom ud paa Havetrappen, var Maanen kommen op. Han kunde ikke se den, da den stod bag Huset, men der var maanelyst ud over den nys saa mørke Have. Træer og Buske var kommen frem igen, hver for sig, ganske sorte i det klare, skære Skin, og mange af Bladene drev af Dug og blinkede vaade og blanke. Han hentede sin Kappe og satte sig atter ud paa Bænken.

Han pustede Røgen fra sig. Ah! hvor han havde det rart! og hvor her var smukt! og hvor Livet var prægtigt — selv i Ensomheden. Men den gamle Frue! Ak ja, den stakkels gamle Dame. »Hilse min Moer« — aa, jeg har jo ingen Moer.

— Se, dér var nu en Moer, som græd over sine Drenge, og her var en Dreng, der havde mistet sin Moer. Hvor Verden dog var besynderlig, — naa, hvad kan det hjælpe; man maa jo gøre sin Pligt og ellers — Gjorde han sin Pligt? Kunde han gøre Regnskab for sin Gerning? For sin Sjæls Gerning? Var det nok at passe sin Tjeneste? Var det ikke tomt dette Liv, denne Tjeneste? — Aa Vrøvl! Det et jo Livets Gang, Livets Gang, Livets Gang, — han kunde jo hverken gøre til eller fra. Det Hele ramlede jo dog sammen engang, — hvad var hans Sorger og Glæder, og hendes, den Gamles, Sorger imod det — imod det at det Hele, at Alt engang gik ud, forsvandt! Og hvad saa? Naar hele Jorden og Maanen og Stjernerne, hele Universet forsvandt, forgik — og der saa var Intet — Intet. — Intet? Slet ingen Ting! Jamen »Ingenting,« det kan Mennesket ikke fatte. — Nej for Pokker, det kan Ingen gabe over! Intet i en uendelig Potens! Det er noget Sludder! Intet kan ikke existere. — — Naa hvad kan det nytte at tænke over alt det. — —

Naar hun nu var her — og kom fra Gangen derhenne ligesom den gamle Frue, men: høj, slank, lysende, hurtigt! — — Og det krusede

lyse Haar, dér bag om Nakken — aldrig saa jeg saa lyst et Haar — — — — — — — — —

Havde han sovet? — Han foer pludselig sammen. — Han hørte Vognrummel — hvad var Klokken? Der lød Stemmer inde i Huset. Det var Folkene, der kom hjem. De skændtes derinde, syntes han. Han hørte en brummende Mandsrøst og en klingende Kvindestemme, som sagde: »Ja det er jo det sædvanlige. Du tænker bare paa Dig selv. Saa? Synes Du? Ja nu gider jeg ikke mere — nu har vi vrøvlet om den Ting over en Mil. — Ja gaa Du bare, jeg er ikke søvnig.« — — »Lampen brænder«, hørte han hende pludselig sige inde i Havestuen, »og de har glemt at lukke!« og han saa en høj, fyldig Kvindeskikkelse komme frem paa Trappen i en lys Selskabsdragt, hun bredte begge Armene ud for at tage Dørene, men blev staaende et Øjeblik og saa ud.

Saa rejste han sig og hun foer sammen.

»Ja bliv ikke bange,« sagde han, »det er kun mig, som har siddet og nydt den smukke Aften.«

De vexlede en hel Del almindelige Talemaader, Beklagelser, Velkomstønsker, Forespørgsler og Svar, før de gled over i Samtale. Hun kom ned

til ham, og han stod med den ene Fod paa Trappen. Hun var meget smuk i Maanelysets Skygge, og der spillede Smil om hendes Mund. Han vilde bryde af med en høflig Bemærkning.

»Aa nej«, svarede hun, »vent nu lidt — jeg vil dog saa gerne kende vor Indkvartering. Nu skal De drikke et Glas Vin. Min Mand sover allerede paa sit grønne Øre, kender jeg ham ret!«

Hun sprang op ad Trappen.

Det var i Grunden kedeligt! tænkte han, idet han fulgte hende.

Hvor hun var smuk! Hun tændte et Par Lamper, hentede en Karaffe Vin, skænkede i Glassene, bad ham med vittige og venlige Ord at tage Plads. Hvor hun var dejlig! Han satte sig overfor hende, saa paa hende og hørte næsten ikke hvad hun sagde. Kjolens Livstykke, der sluttede sig tæt om den kraftige og dog fine Figur, var udskaaret foran og rejste sig op om Nakkens sorte Knude i en stiv Krave, som paa Billeder af Ridderdamer. Hendes Tænder blinkede bag den fyldige Mund, som talte og talte. Det var mest om Selskabet, som havde været kedeligt, ligesom hele Egnen der omkring, og om Kjøbenhavn, det dejlige Kjøbenhavn! hvor hun

var født, og som hun elskede. — De talte og lo, og Tiden gik. Der var varmt derinde, Døren til Haven var lukket. Han saa paa hende, fulgte hendes Blik og hendes Bevægelser, hendes Mund, naar den talte, og naar Læberne kyssede Glassets Rand, og Vinen vædede dem.

»Hvor vi har det dejligt,« sagde hun, »aa, man taler saa godt sammen, To alene, — ganske alene. Er det ikke morsomt! De andre sover, Ingen hører os. — Sig mig nu Noget — —«

»Hvad skal jeg sige?«

»Aa sig hvad De tænker. — Ikke sandt, det er grusomt uforsigtigt, at jeg her, — ganske alene — alene i Natten med en ung Officer, — ikke sandt? Eller maaske —«

»Maaske — hvilket?«

»Aa ikke noget. Maaske, hvis man saa os, og jeg — som — som — —«

»Som hvad?«

»Aa De er kedelig! Sig mig nu Noget! Sig mig dog noget — noget Smukt, noget Fint — noget jeg ikke hører hver Dag i denne idiotiske Udørk.«

Hans Hjerte bankede; — hun var rykket tæt hen til ham og lagde sine nøgne Arme frem

paa det mørke Bordtæppe, — hun saa paa ham med en Brand i Blikket, der fik ham til at slaa Øjnene ned, og han saa de runde, hvide Arme og Hænderne og Fingrene, som hurtigt og rastløst legede med Lysdugens Kniplinger, — da, med et Ryk, kom han pludselig til at tænke paa de stakkels smaa Hænder, under hvis tynde, rynkede Hud de blaalige Aarer laa spændte som Snore, medens de hjælpeløst famlede ved hans Knapper. —

»Her er varmt Frue, — jeg er træt Frue, — den lange Øvelse — og i Morgen, om et Par Timer, — undskyld mig Frue — jeg takker Dem, Deres Venlighed —«

»De har Ret — Klokken er mange,« svarede hun og blev siddende.

»Godnat,« sagde han, og inden han vidste det var han inde i sit Værelse.

Ikke længe efter var der Bal i Klubben i den nærliggende Købstad. Kantonnementstiden var forbi, Indkvarteringerne paa Egnen var borte.

Da Proprietær Jonassens smukke Frue skulde danse ud med Herredsfogdens Fuldmægtig, der konverserede hende ivrigt, spurgte han:

»Naa, og Indkvarteringen, Frue! — De havde vel ogsaa Indkvartering hos Dem?«

»Ja,« sagde hun, »et Fæ af en Lieutenant.«

EN BARNEFADER.

Der var Forhør, Krigsforhør, som det hedder. Inde i den øde Retssal med sin Skranke og de blanke, oliemalede, graablaa Vægge stod Auditøren med de tre Officerer ved det grønne Bord. Kapitajnen havde strax spurgt Auditøren om »det blev langt?« og denne havde hos Sekondlieutenanten vakt Interesse for Sagen ved at svare: »Haaber det ikke, kun en Alimentationssag.« »Ak ja!« sukkede Kapitajnen og satte sig for Enden af Bordet, idet han lagde Huen foran sig og gav sig til at gnide paa sit Sabelhæfte med Handsken. Men Sekondlieutenanten, som ikke ofte havde været Bisidder ved de mange og lange, kedsommelige Forhør, var fuld af Nysgerrighed lige overfor den forestaaende Sag, som lød saa pikant, og han var fuld af Iver, da han skulde hente »Komparenten« ind.

»97, Lars Larsen,« raabte han ud i Forstuen.

Lars Larsen havde nu været Rekrut i to Maaneder, og han var begyndt at vænne sig til det militære Liv. Landsbyen der hjemme stod for ham, som var den Tusender af Mile borte, og Vinterens Slid, ja selv Foraarspløjningens Stampen om i den fugtige Muld laa som Aar tilbage i hans Bevidsthed. Livet der hjemme: fra Loen og Marken til Madfadet, og fra Madfadet til Loen og Marken, og saa endelig den mugne Karlekammer-Seng om Aftenen efter et Par Timers Dvasken med en stumpet og sur Pibe, samt, naar det kom højt, en Smule Jav med Pigerne, der lugtede af Kostalden, var bleven byttet om med det propre, maskinmæssige Liv med alle de forbløffende Varianter af nye Ting, nye Lærdomme, Geværgreb og Skydning og Smaamarcher og Smaaløb og Pudsning og Vagttjeneste og — puh! han fik aldrig Tid til at kede sig. Lidt efter lidt var han vaagnet op i en hel ny Verden. Han havde ganske vist gaaet en Del igennem i Begyndelsen, men den krogede Ryg var mere ret, den ludende Nakke knejste højere end forhen, og i hans træge Hjærne fimrede mange nye Lærdomme om, vakt til Live ved Befalingsmændenes Foredrag og ved Omgangen med de mange Kammerater. Det

havde kostet meget at naa saa vidt. »Skuldergrebet« havde været værst. Han havde slaaet i Geværet uden Hensyn til de revnede Hænder. »Ret de Fingre ud!« havde Sergenten raabt og brølt, indtil Taalmodigheden havde bristet i et Fyrværkeri af Paakaldelser af alle onde og uhyggelige Magter, der vakte Lieutenantens Opmærksomhed. Og Sergenten havde forklaret Lieutenanten, at 97 ikke vilde strække de Fingre ud. Og 97 havde rakt sin krummede Arbejdsnæve frem og sagt: »de Fingre retter sig aldrig, Hr. Løjtnant, de har maattet ta'e i med fra Dreng«. Men fra den Dag blev det ikke forlangt, at han skulde strække Fingrene, der var trukne sammen af den gule, tykke Trælhud inde i den haarde Haand.

Den lille Kulsvier »passede sig selv« og syntes godt om at være Soldat; han havde hverken Fa'er eller Mo'er eller Hjemstand at længes efter. Det kneb svært med at komme ud af det med Lønningen, men skulde det saa være, havde han jo altid noget af sin Vinterløn i Behold; ja havde det ikke været, fordi han altid havde haft svært ved »at lære«, var han ikke bange for Underkorporalskolen, men det var kun smaat med hans Læsning og Skrivning — og regne! Nej, nej, det

var nok ikke for ham at tænke paa. Lars Larsens aandelige Evner stod ikke i Forhold til hans svære Arme og de brede Skulderblade, som synedes udenpaa Uniformsfrakken.

»Er det Rekrut Nr. 97, Lars Larsen?« spurgte Auditoren.

»Javel, Hr. Auditor.«

Hans Stam- og Straffeliste blev oplæst. Paa Forespørgsel om han havde været tiltalt eller straffet, før han kom i Tjenesten, svarede han nej. Om han havde været Vidne? Nej. Om han havde faaet Fattigunderstøttelse? Nej.

»Naa,« sagde Auditoren, »der er kommen et Brev fra Herredsfogden om, at Pigen Kirstine Marie Jensen har udlagt Dem som Fader til et Barn, som hun har født den 26de Marts dette Aar, og Forespørgsel om, hvorvidt De vil finde Dem i at betale til dette Barn?«

Lars Larsen svarede ikke.

»Altsaa, min gode Mand, hvor meget kan De betale til Barnet? Skal vi sige 7 Kroner om Maaneden? — Naa, ikke det, men 6 da, hva'?«

»Tre.«

»Naa, altsaa De mener ikke at kunne paatage

Dem at betale mere end 3 Kroner. Vel. Ja saa kan vi jo skrive det tilbage.«

Auditøren dyppede Pennen for at føre det til Protokols, Sekondlieutenanten saa skuffet ud fordi Sagen gik saa tort og glat, Kapitajnen polerede sit Sabelhæfte, og den tredie Officer mønstrede med et Kenderblik Nr. 97's Paaklædning og Pudsning.

»Altsaa,« sagde Auditøren og mumlede videre, medens han skrev: »fremstod Komparenten — — — erklærede — osv. osv«, indtil han med højere og vægtigere Stemme læste — »og vedgik at være Fader til det af Pigen Kirstine . . . . ,« men blev her afbrudt af Nr. 97 med et højt og bestemt »Næj!«

Auditøren vendte sig om imod ham og tog Næsebrillerne af: »Men for Pokker, De indrømmede jo, at De var Barnefaderen?«

»Næj, jæ sa'e, a' jæ var villig at betale,« — tilføjede han efter en lille Pause — »for dæ' ka' jo itt' hjælp' andet, naar hun har lagt mæ ud.«

»Men hvem er da Far til Barnet, min gode Mand? Hvem har hun staaet i Forhold til foruden Dem.«

»Der æ' Ole Jensen.«

»Fra samme By?«

»Ja vel, vi tjænt' sammen i hanses Fa'ers Goer mæ' Pigen, — og nu i Vinters har han købt en Goer i Vestersognet.«

»Kan De bevise det, De dér siger? Jeg mener, kan De føre Vidner paa det?«

»Næj, men jæ' tror 'et bestemt.«

»Ja, det er jo godt nok, at De tror det bestemt, men det kan jo ikke hjælpe. — — Jeg indser ikke, at der er Noget at gøre ved den Ting. — Har De mere at anmærke?«

»Næj.«

»Naa, saa skriver vi: — — indvilliger i at betale maanedlig 3 Kroner.« Auditoren skrev videre, og da han var færdig, oplæste han Protokollen. Da Lars Larsen ikke havde videre at anføre, skrev Bisidderne under, og Forhøret sluttedes.

Lars Larsen var ikke i godt Humør, da han gik fra Forhøret. Længe havde han gaaet og ventet, at der vilde komme Noget ud af den Historie med Stine. Hun havde et Par Gange slaaet paa, at hun vilde melde ham, naar Tiden kom, men han havde vist hende af med et Par spøgende Ord, for hun vidste jo godt, at det ikke var ham,

men Ole. Det havde hun jo selv sagt en anden Dag. Ole havde jo ogsaa bedre Raad end som han. Ole var Gaardmand, saa hun stod sig jo ogsaa bedre ved Ole. Men strax, da han var bleven tilsagt til Forhøret, havde han tænkt sig, at der var Ugler i Mosen, og da han nu stod overfor den nøgne Virkelighed, var han fuld af Harme og Græmmelse, og han indsaa, at der var Filureri med i Spillet. Hun var en skidt Tøs, var Stine, og Ole kunde finde paa al Ting for at slippe. — Lars Larsen var ikke Karl for at tænke længe eller meget over Livets Tildragelser, det laa ikke for ham at grunde og granske, han plejede at handle strax, han var beslutsom af sig — men her havde han strax set, at han var afmægtig: man havde overlistet ham, og det var hans Overbevisning, at Ole Jensen maatte have givet Stine Penge for at blive fri. Lars var i daarligt Humør, — men der var jo ikke Noget at gøre ved den Ting, tænkte han med et Suk, og Barnefaderen imod sin Overbevisning passede herefter igen sin Tjeneste saa godt som før, bidrog sit til med ihærdig Iver at slide paa Fælledens tynde Græs i Forsommerens Hede og satte sin Kraft ind paa

»at komme helt over Sadlen« inde i det dunkle Gymnastikhus.

En sex Ugers Tid efter fik han Brev fra Stine. Hun laa paa Hospitalet og var meget syg, hun vilde gerne tale med ham og havde derfor faaet En til at skrive efter ham.

Lars Larsen ventede til det blev Lørdag, og fik saa Orlov af Kapitajnen fra Eftermiddagen til Søndag Aften. Det kunde jo dog være, tænkte han, at Samvittigheden havde slaaet Stine, og at hun nu, da hun var saa meget syg, vilde sige ham Sandheden. Hel let i Sind kørte han afsted med Toget. Han havde ikke været hjemme, siden han var kommen i Trøjen, men han glædede sig dog ikke saa meget som de andre Karle, der havde Orlov; thi han havde jo ikke Slægtninge at ty til og vise sig for i Uniformen. Om Natten kunde han vel nok være hos gamle Anders Husmand eller en anden god Ven, for hjem paa Gaarden hos Ole Jensen vilde han ikke gaa. Han vilde ikke have noget med de Rævepelse at gøre, nej, — kunde han bare faa Stine til at bekende Sandheden i Vidners Nærværelse, saa skulde han nok bagefter gaa op og snakke med Manden,

om han end var nok saa semper[1]) og stor-snudet.

Han stod af ved Hillerød Station og gik uden om Byen ind over Markerne. Han havde en halv-anden Mil til Sygehuset. Det var en stille, kølig Sommereftermiddag. Han snusede med Velbehag den fugtige, krydrede Lugt fra Græsmarkerne til sig; og den kvalme Lugt fra Kasernen, som endnu hang ham i Klæderne, veg lidt efter lidt for Frisk-heden og Sundheden herude i den hjemlige Jord-bunds frugtbare Uddunstninger. Han kendte sig igen i disse Omgivelser, og dog syntes Alt ham saa nyt og kønt. Det var svært, saa Rugen var høj, det blev vist tidlig Høst. Ovre paa Enghave-gaarden pløjede de nu den store Brakmark, han kunde se, der var fire Par Heste i Gang, nej fem min Sandten! dèr kom jo et til op bag Bakken; — mon Hytte-Jens var kommen i Tjeneste derovre? Men han skulde til højre over Aaen, der var ikke Tid at tøve. Og dog kunde han ikke lade være at se sig omkring og staa stille og nyde den hjemlige Egn. Han undredes over, at alt var saa vidt fremme og var næsten forbau-

---

[1]) fornem, fin.

set over, at Naturen og Menneskene havde fortsat deres Værk, uden at han havde været med: Næj se, Ævlerne knyttes allerede, det var da mærkeligt! — han havde jo ikke set dem i Blomster i Aar. Saa gik han et godt Stykke langs med Skoven, men Markerne havde mest hans Interesse, og han vandrede snart over Aaen vesterpaa ad en lille Sti. Nu kendte han hver Plet, hver Sten, hvert Straa, syntes han. Ovre bag Bakken saa han Poplerne i Ole Jensens Have kigge op. Dér var Hylden, den gamle Hyld, mangen Gang havde han ligget paa Maven langs ud ad den tykke Stamme, som hældede ud over Aaen, og fisket efter Karudser. Det var den Gang, han var Vogterdreng paa Gaarden og foruden Koerne ogsaa havde den lille Nikoline at have Opsigt med; ja, nu var hun vel snart en voxen Tøs. — Herregud, tænkte han, her gaar jeg som et fremmed Menneske i min egen Fødeegn. Slid og Slæb har jeg haft her hjemme alle mine Dage og kun Sulteføde mangen Gang. Der er nok ikke mange, der bryder sig om dig alligevel. Du har ikke megen Velkomst at vente lille La's andet end bar' Vrovl og Sludder i denne Verden. — Han gik op paa en Høj og saa ud over de flade

Marker, der med frodig, lysegrøn Grøde i regelmæssige Skifter strakte sig over mod Gribskov og tabte sig nordpaa op imod Banken og Alsønderup Kirke; Engene laa mørkere med deres stride Græs og mange gule Blomster. De var begyndt at slaa Græs dernede, han kunde ingen Mennesker se, men hørte Lyden af en Le, der blev hvæsset, synge gennem Luften. Saa gik han ned til den gamle Husmand, som stod og huggede Ved.

»Go'dau Anders!«

»Dæ æ dou aldrig La's?«

»Vel æ 'et dæ.«

»Nu har jæ Satan riv' mæ aldrig set saa galt!«

»Er Do ene hjemm'?«

»Ja, de æ nøre aa pladdre Tørre. Maren var her ve' hal'gaaen Midde, — ska' Do itt' ha' nouet aa spis aa en bitte Dram?«

»Tak for dæ, Anders, men jæ' ka' itt' bie« — og han fortalte sit Ærinde: han vilde over paa Sygehuset samme Aften og tale med Stine.

»Ja dæ' æ' nok skidt mæ Stin', hun vil ikke arte[1]) sig, siden hun barsled'.«

Den Gamle lovede ham Nattelogis og fortalte

---

[1]) bedre sig.

ham Nyt fra Egnen og om sig selv. Han havde solgt den ene Ko, nu havde han kun den Rød-dragede og saa det gamle Fitte-Øg; han havde igen i Aar pløjet sin Lod op nede ved Havre-stykket, men det »æ' Satan riv' mæ bar' edelig Sand æ'et, — jou Maren var ellers svær rask, men bløv nouet tykøret[1]) med Aarene« — og han blev ved at snakke, uden at Lars hørte efter, han tænkte kun paa at komme afsted.

Sygehuset var en stor, rød Bygning, som nylig var tagen i Brug, og der laa endnu Stabler af Sten og overkalkede Brædder omkring dér hvor Haven skulde anlægges.

Lars traf strax Inspektøren, som han ikke kendte. Han lignede en Skolelærer og stod udenfor Huset i Morgensko og røg af en lang Pibe.

»Go'dau!« sagde Lars og tog til Huen.

»Goddag, goddag.«

»Jæ vilde saa mæjet gerne se at komm' te' aa tale mæ en Pi'e, som æ' her paa Haaspitalet.«

»Hvad er det for en lille Pige?«

»Dæ' æ' Stine Jensen fra Tuelstrup.«

---

[1]) døv.

»Hm! — Er det din Kærest'?« spurgte Inspektøren og saa stift paa ham.

»Næj.«

»Er det din Familie?«

»Næj.«

»Ja, for hun er død igaar, min gode Ven.«

»Dæ æ dov vel aldrig sandt?« sagde Lars forskrækket. Men det var sandt.

Han forhørte sig om de nærmere Omstændigheder og kom ogsaa til at tale med Gangkonen. Det var hende, som havde sendt ham Brevet, og han spurgte hende nu, om Stine ikke havde sagt nogen videre Besked til hende.

»Næj, næj, næj,« svarede den lille lavbenede Kone, der medens hun talte hvilede Strikketøjet paa sin tykke, runde Mave og lo ligesom en Hest, der griner: Nej, der var saamænd ingen Besked. Stine havde »immer væ't saa svingel og hovedtumlet og havde ikke Sans for nogen Ting,« og med det stive Grin i sit brune Ansigt gav hun Lars Pigens hele Sygehistorie, lige fra hun var bleven lagt ind, og til hun var »død og borte«.

Da han vilde gaa, kom han først i Tanker om Barnet. »Naa, saa Du er Far til Barnet,«

sagde Konen, »jeg troede saamænd, det var unge Ole Jensen. Ja, ja, han vidste det vel bedst selv«. Hun fortalte, at Barnet var nede paa Fattiggaarden i Tuelstrup og sagde tilsidst: »Ja, nu er Du jo ene om'et, det kan jo blive tungholdendes nok for Dig, men Du kan jo gaa nør og sige fra, saa beholder de det vel nok paa »Gaarden«, mens Du ligger inge i Tjenesten«.

Saa gik han, men han havde en Følelse af, at hun stod og lo efter ham.

Det var en stor Skuffelse for Lars Larsen. Han havde saa vist haabet at faa Klarhed i Tingene. Nu maatte han opgive det Haab at faa Barnets rette Fader frem. Havde Stine faaet Penge af Gaardmanden, saa havde Konen vel nok vidst at redde dem: »Hvad Fa'en grinte hun a', den Stumpegumpe!«

Det ringede til Solnedgang, da han kom hjem til Anders Husmand, og han sad længe og talte med de gamle, døve Folk. Men Maren vilde ikke have Unger i Huset til Paatynge, og Anders vilde ikke gaa i Løfte for ham paa Fattiggaarden, saa længe han var Soldat; — naar han kom hjem og fik Løn, var det en anden Sag,

saa kunde de tales ved: »Men Do sku' go' op til Ole Jensen, lille La's, aa snakke gammelt mæ' Manden!« »Næj,« svor Lars, »jæ vil itt' komm' som en Stakkel aa spille Fjols som deropp' po Haaspitalet!«

Næste Dag før Kirketid gik Lars til Fattiggaarden. Han mødte mange Bekendte, som skulde til Kirke, og han kom i Snak med dem om almindelige Ting. »Se ind til os!« var der flere, der sagde; thi paa Landet vil man gerne have fat i Soldaterne naar de kommer hjem, for at høre Nyt fra Byen. Oppe ved Kirkestien mødte han Konfirmanderne, dem gik han rask forbi med et: Godau! men imellem dem syntes han at kende Gaardmandens Nikoline. »Det var jo La's,« hørte han dem sige bagved sig. En af de kækkeste raabte: La's! men han gik hurtigere til. Det var dog vel næppe Nikoline, som havde raabt efter ham!

Fattighusbestyreren var en falleret Gaardmand fra Omegnen, som havde meget at sige i Sogneraadet, og han og Lars vare gode Bekendte.

Samtalen begyndte ogsaa i al Fredsommelighed. Forstanderen vilde jo nok beholde Barnet »et Ryk« endnu, men om Betalingen kunde de

ikke blive enige. Sognet kunde ikke tage Barnet for Alimentationsbidraget alene; nu da Stine var død, maatte Lars betale for hende med. »Men dæ' æ' dov tilstaaeligt[1]) Mand,« sagde Forstanderen, »aa vi faa aller i Evighed Has po den Tvistion[2]) — dæ' æ' dov bedder om[3]) a' sætt' Ungen i Plæje for en fire-fem Daler aa faa'en spolert.«

»Jæ ve' nok gi'e dine Ord Magt, Jens Petersen,« svarede Lars betænksomt, »hvis der var Redning for mæ, menne — —«

Men Jens Petersen blev til sidst ked af al den Snak.

»Jæ undres paa, Lars Larsen, a' vi itt' ka' enes om den Ting. Du plæjer van a' være en fremflugtig[4]) Karl, men Du æ' jo saa not[5]), at dæ' itt' æ' ligt nouet. Man ska' itt' sitte Laaret a' sin Ven, si'er jæ, men Sognerodet gi'er Doden aa Dævlen i Dæj aa Din Unge, som jo dov æ' dit Kød aa Blod, som hele Sognet ka' sie fra om, — Fattighjælp ka' Du faa, aa saa æ' den Histaarie forbi!«

---

[1]) rimeligt. [2]) Disput. [3]) end. [4]) ferm. [5]) nøjeregnende.

Men nu blev Lars vred for Alvor, han slog i Bordet og svor, at de vare nogle Tyvetampe alle til Hobe: »Ska' jæ' la' mæ' kue ka'ske? Jæ ejer[1]) itt' En en rød Skilling, aa saa ska' jæ' ta' Fattighjælp! »Næj,« bandte han, »æ' jæ' prakket Ungen paa Halsen, ska' jæ' Fanden hugge mæ' nok overfare[2]) at holde Livet i hender!«

»Saa ta' Tøsen aa skrup a' mæ' Dæ!«

»Kom mæ' hender!« raabte Lars og gik ud af Døren og ned i Porten; men Jens Petersen blev staaende i den aabne Dør: »Kesten,« raabte han, »la' Lars Larsen faa Stines Tøs paa en strax! — Vil Du betale Lars, eller vil Du kræves?«

Lars gik ind igen, da han var bleven mere rolig, tog Pungen frem og talte de Penge op, som der skyldtes for Barnets Ophold. Han talte dem to Gange, saa sagde han: »Der ska' itt' fejle for en Hægte!« og dermed forlod han Stuen uden at sige Farvel.

I Porten stod en gammel, rynken Morlille med Barnet.

»Ska' Do ha' Tøsen mæ' Dæ'?« spurgte hun forbauset.

---

[1]) skylder. [2]) sørge for.

»Ka' Do laane mæ et Tørklæ', jæ ska' skikke Dæj 'et igen?«

»Jøsses jov, dæ ka' jæ vel nok,« sagde hun og saa til Pungen, som han endnu havde i Haanden. »Ork saadan et naadigt[1]) Barn hun æ', dæ' ka' Do aldrig trou, — ka' Du se, hvor hun milder[2]) a' Dæ, aldrig æ' hun overstyrlig[3]) eller vræssen[4]) — —«

Men uden at se paa det, svøbte Lars Barnet ind i det gamle, graa Klæde, gav Konen en Drikkeskilling og vilde gaa uden at svare et Ord.

»Bi et lille Gran,« mimrede den Gamle, »ta' Do Flasken mæ, om Do har langt a' go.«

Lars tog Patteflasken og gik ud ad Porten. Det var det eneste, Stine havde efterladt sit Barn.

Da hans Vrede havde sat sig, følte han sig forknyt og ensom ligesom Dagen før. Han stod et Øjeblik raadvild stille og følte sig lige saa hjælpeløs som Barnet, han bar i Armen. Hvor skulde han dog gaa hen? De samme, fortvivlede Følelser, som saa hyppigt fremkalder Forbrydelser hos stakkels Mødre imod deres uægte Børn, sivede

---

[1]) godt, stille. [2]) smiler. [3]) ustyrlig. [4]) vrissen, gnaven.

langsomt gennem hans Sjæl. Ja, nu kunde han bedre forstaa, at de havde fundet et Barnelig under Isen i Mergelgraven i Vinters, og han tænkte paa den svenske Malkepige fra Bendstrup, som havde født i Dølgsmaal. — Han tørrede Sveden af Panden. Hvor skulde han dog gaa hen? Til gamle Anders Husmand? Nej, det kunde ikke hjælpe. Til Tuelstrup? Nej, Stine havde ingen Forældre eller Slægt dér, saavidt han vidste; men han kunde da ikke slæbe Ungen hjem med til Byen! Han stoppede strax ved den Tanke, og uden at dvæle længere tog han med lange Skridt Vejen til Hillerød Station: han vilde se at faa Tøsen anbragt hos sin Vaskekone hjemme i Garnisonen, til han fandt et bedre Sted. Nu gjaldt det blot om at komme afsted snarest muligt og ikke at træffe Folk fra Egnen eller Kammerater med Orlov. Han havde ikke Lyst til at blive til Grin, og han følte stærkt det latterlige ved Situationen.

Barnet, som havde haft Øjnene aabne, da han tog det, var strax faldet i Søvn igen, og han skridtede godt ud.

Det siges ofte, at Soldater har Anlæg til at

være Goldammer, men disse Anlæg har de som oftest erhvervet sig i Hjemmet, og Lars Larsen var heller ikke ukendt med at være Barnepige. Fra den Tid han var Vogterdreng, havde han samtidig maattet røgte Familiens smaa Børn, og han havde tidt haft baade den smaa Nikoline og den lille Patteunge i den lave Trævogn ude med sig i Marken. Det var ham derfor ikke saa uvant at gaa med Barnet i Favnen, han bar det med øvede Arme og behandlede det med Rutine, medens det stadigvæk sov.

Da han havde taget sin Beslutning, og da han næsten ikke mødte Folk, som nu efter Kirketid var hjemme at spise, blev hans Stemning lettere, og han var hel frejdig, da han ved Middagstid naaede Stationen.

Han slap ind i en Kupé, uden at nogen lagde Mærke til, at den graa Bylt var et Barn; men Hjærtet havde banket i Livet paa ham af Angest for, at det skulde vaagne og skrige i Ventesalen. Han var helt svedt, da han satte sig hen i et Hjørne af Baasen. Der var solvarmt derinde og lugtede af gammel Tobak og af Bænkenes Fernis, men der var ingen Folk; kun omme bag Skillevæggen hørte han muntre Stemmer, og da

Barnet vaagnede, da Toget gik, stak han behændig Flaskens Gummitud ind i dets lille, aabne Gab. Det drak, og saa sov det igen. Den Gamle havde Ret: det var et naadigt Barn. Men Lars Larsen havde ikke nogen Fornemmelse af Glæde og Ro over dets Medgørlighed: — det var jo ikke hans. Det var jo dog ligegodt altfor tosset, at han skulde have alt det Mas med et fremmed Barn — med Gaardmandens Unge! Han tænkte kun paa, hvorledes han skulde hævne sig paa den fordømte Karl og faa Ram paa ham, fordi han havde taget ham ved Næsen. —

Da han kom til den lille Garnisonsby, laa Gaderne solbeskinnede og folketomme, og det lykkedes ham uden Vanskelighed at komme ubemærket hen i det lille Stræde, hvor Vaskekonen boede.

Der er en stor Mængde Smaafamilier, som i Garnisonerne have deres Udkomme ved Soldaterne, især lever mangen fattig Kone af at vaske for dem. Hver Lørdag bringer de hende deres lille Byldt, og desuden staar hun dem bi paa mange Maader, gemmer deres civile Klæder, deres Penge, deres Fødevarer for dem og giver dem tidt Ophold i sin Stue i ledige Timer. Men Lars Lar-

sens ellers saa skikkelige, gamle Vaskerkone slog de udblodte Hænder sammen af Forfærdelse, da han kom med Barnet. Sligt var dog endnu aldrig bleven budt hende! Beholde det, kunde der ikke være Tale om, det erklærede hun strax, da hun havde hørt Historien, men hun var villig til at huse det Natten over.

Om Aftenen vidste Lars Larsens Kompagnikammerater allerede Besked med, at 97 havde bragt et Barn hjem med sig, om Morgenen fik Underkorporalerne det at vide, fra dem gik det til Underofficererne, og da Kapitajnen kom ud paa Exercerpladsen om Formiddagen, meldte Premierlieutenanten ham det.

Den lille Mand kloede sig bag Øret, han interesserede sig meget for sine Folk, han holdt af at kende hver enkelt Mand i Kompagniet, af at sætte sig ind i deres private Forhold og hjælpe dem i alle Tilfælde — men dette var dog noget højst besynderligt noget. Medens han talte med Premierlieutenanten, stod han og stirrede ud for sig, og hans Blik fløj hen over Kompagniet, som i smaa Troppe holdt Øvelser omkring ham.

Skulde han melde Sagen ind, tænkte han, og lade den gaa sin officielle Gang? Der maatte vel skrives om den Slags Ting! Men kunde 97 staa sig ved, at man greb ind i dette Forhold? Hvad kom det i Grunden Andre ved?

Pludselig standsede hans Øje ved gamle Sergent Schlösser, som paa sit holstenske Maal tumlede med sin Halvdeling, og han fik en Ide. Nr. 97 blev raabt frem til Kapitajnen og maatte aflægge Beretning om Sagen. Hidtil havde Lars Larsen vidst at afværge alle næsvise Spørgsmaal, men Kapitajnen maatte han give fuld Besked. Derpaa blev Sergent Schlösser kaldt frem; thi ikke uden Grund mente Kapitajnen, at den gamle Holstener maatte være en erfaren Mand i Alt, hvad der angik Smaabørn. Han havde nemlig en fem, sex Døttre, som strax, naar de blev voxne, kom ud at tjene; men ni Maaneder efter vendte de regelmæssig tilbage til den faderlige Arne i velsignede Omstændigheder, og gamle Schlösser havde derfor altid Huset fuldt af illegitime Børnebørn. Han havde netop for et Par Dage siden fortalt Kapitajnen om Malvinia, som han havde sendt over til Bedstemoderen i Rendsburg, for at det ikke ogsaa skulde gaa hende

galt; men saa havde der været en tysk »Musikker«, som ikke vilde gifte hende, men var rendt sin Vej til Preussen. Men Malvinia havde skrevet til Konigsberg og faaet ham dømt til at betale — 30 Thaler: »10 for Barnen, 10 til Unterholning og 10 for Sckammen,« sagde gamle Schlösser, — jo han havde Erfaring i de Dele, og i Løbet af Dagen skaffede han da ogsaa et Sted, hvor Barnet kunde være.

Henne hos Madam Nielsen, i et lille bitte Hus med to Vinduer og en smal Dør, med et Stykke Gaard foran, der var krydset af Rende stene og indhegnet af gamle Plankeværker, havde Barnet faaet Ophold.

Hver Eftermiddag gik Lars Larsen derhen. Betalte han, vilde han ogsaa have for Pengene, hvad der tilkom ham, og han saa Madam Nielsen paa Fingrene. Efterhaanden fandt han sig med Ro i at maatte af med Pengene, men det havde knebet haardt for ham, hvis den lille Kapitajn ikke havde stukket Lidt til ham.

Lidt efter lidt blegnede hans Harme, hans Nag og Bitterhed afdæmpedes og ligesom faldt hen i Dvale, ja han følte ligesom Fornøjelse,

naar han kom om Aftenen og tog Barnet paa sine Arme og saa efter, om det trivedes. Han morede sig mere og mere ved at sidde med det, og var glad, naar det laa paa hans Skød med det lille, melede Ansigt og lod de mudrede graablaa Øjne uden Blik rulle rundt i Hovedet. Naar det saa græd, stak han en af de krumme Arbejdsfingre ind imellem de smaa, valne Læber, og saa faldt det til Ro. I mange Timer kunde han saaledes sidde med Barnet paa en gammel, forsavet Huggeblok i Gaarden mellem gamle Bøtter og Baller og andet Skrammel, og det Aften efter Aften.

Naar han om Dagen under Tjenesten tænkte paa det, blev han baade blød om Hjertet og fornøjet; ja, tilsidst skyndte han sig om Eftermiddagen med at blive færdig med at pudse for at komme derhen. Han gav Madam Nielsen Alt, hvad han kunde undvære ud over Akkorden. Al sin Fritid, hele Søndagen, tilbragte han i den lille Gaard med Barnet i Favnen eller i Skødet eller vuggende det i en gammel Vugge, optaget af at det fik Mad og Mælk i rette Tid, naar det vaagnede, glad, naar det smilte og forknyt, naar det skreg. —

En Morgen tidlig, da Kompagniet skulde stille til Gymnastik, saa han en af Madam Nielsens smaa Drenge staa forpustet med Toflerne i Haanden ovre i en Krog af Kasernegaarden. — Han skulde sige Lars Larsen, at »Tosen« var syg, og spørge om han ikke kunde komme — der var sendt Bud efter Doktoren. Lars blev ude af sig selv. Med skælvende Læber bad han sig fri hos Sergenten, Benene rystede under ham, da han i Hast klædte sig om, og saa fløj han afsted, saa hurtig han kunde.

Da han løftede Klinken paa Døren og kom ind i Gaarden, stod Madam Nielsen og hang Tøj til Tørring. »Krampen har ta'et hende,« sagde hun og fortalte ham i faa Træk om Barnet: — »det varede kun en lille Kende, saa tog hun det sidste Pust, det lille Skidt.« —

Lars gik ind i Kammeret, hvor Barnet laa paa Sengen. Det lille Ansigt var ganske hvidt med et blaabrunt Skær om de indsunkne Øjne. Taarerne piblede ham ned over Næsen, uden at han mærkede det, og han stod længe og græd over Gaardmandens Barn. —

KVARTALSDRANKEREN.

Byen laa ved det friske, salte Hav, men hvad enten Kattegattets Storm eller Østersøens udholdende Blæst foer hen over den lille Havneby, hvad enten Østenvinden kold og skarp kom farende ovre fra Sverrigs Klipper og ind igennem de snevre Gader, eller den milde Vestenvind kom svævende hen over Sjællands Agre og Enge, og kærtegnende strøg hen over Byens røde Tage — der hvilede dog altid en Sky over den fattige By: en Brændevinsos rugede over den og lod sig ikke forjage. Det havde ikke altid været saadan. I gamle Dage havde Byen været rig. Skibene kom fra alle Lande, lagde bi, kastede Anker, betalte Told og provianterede. Besætningerne gik i Land.

De store, rige Proviantører og Købmænd sloges paa Næverne nede paa Skibsbroen om de fremmede Kapitajner. Men disse lo kun i Skæg-

get, valgte sig en Mand og fulgte med til hans fine Hus, blev satte til Hojbords, trakterede, feterede og morede paa alle Maader, medens Styrmænd og Mandskab besorgede Provianten om Bord, halvdrukne af det Traktement, som ogsaa de nød i Købmandens gæstfri Hus.

Men ogsaa denne lo i Skægget; thi det blev Rhederne, de fremmede Rhedere, som kom til at betale.

Saa gik det lystigt til med Baller og Middage og Skovture og Kanefarter. Skibene bragte Pengene til Byen og Byens Folk forstod at bruge dem.

Der var lutter Lystighed inde i alle Huse i den lille By, der lod Musik og Sang ud fra Skibsklarerernes store Gaarde ved Havnen; Skraal og Skaal og Glassenes Klirren knaldede ud fra Sogades skumle Kipper og nede fra de morke, krogede Gader lod Pigernes Hvin. Harmonikaen spillede op i hver andet Hus til Brol og Skrig og Slagsmaal, trampende Fodder og vældige Eder. Forst henad Morgenstunden kom de slæbende ned til Havnen med hinanden, alle de kraftige Somænd, doddrukne, udasede, forsoldede og forsvirede, slatne i Knæerne og uden Penge.

Men Byens Folk lagde sig til Ro og sov en

rolig Søvn. Købmanden talte dog først de tomme Champagneflasker og lukkede saa sit Pengeskab med et stille Smil. Værtshusholderne lagde den fulde Pengepung med de mange fremmede Mønter under Hovedpuden, og nede i Sidegaden sad Tøsene paa Sengekanten og talte Fortjenesten.

Det var de fremmede Rhedere, som betalte.

— Den Gang var Luften dog frisk endnu i Byen. Men saa blev Skibene borte fra den. De betalte ikke mere Told, lagde ikke bi, kastede ikke Anker og provianterede ikke mere: de sejlede lige forbi, nordpaa, sydpaa, efter Rhedernes Ordrer.

Købmændene rejste bort eller levede paa Stumperne af Forretningerne. Deres Sønner voxede op, men forstod ikke at bestille Noget, de havde kun faaet Blod paa Tanden og morede sig udenfor de nu saa stille Hjem. Mænd fra andre Byer kom til og tog de Forretninger der var.

Luften stod stille i Byen og lugtede. Solen stegte ned paa Broens frønnede Brædder, Vandet i den tomme Havn laa urørt hen og satte Mudder, regnbuefarvede Flager af raadden Tjære dækkede dets Flade. Rotterne løb om mellem Ste-

nene og skræmmedes ikke af Drengenes Leg eller af de spaserende Toldbetjente.

Der var intet Arbejde i Byen. Folk gik og drev i de tomme Gader med Hænderne i Buxelommerne, slog et Slag ned i Havnen, skændtes om den ballastede Bark, der gik forbi, var finsk eller hollandsk, om Fuldriggeren, der passerede, havde Sæd eller Kul. Arbejdsmændene faldt saa ned i en Værtshuskælder og slog sig sammen om »to og en halv«, medens de gamle Købmænd gik hjem og læste Kurslisten for et Syns Skyld, men de yngre drev op i Klubben og spillede Billard. Kvinderne, som før havde været saa travle og rappe, faldt helt sammen. De sad og kiggede ud igennem de blanke Reflexionsspejle og bagtalte hinanden, de havde ikke andet at bestille.

Paa den Tid var det, at den gamle, hæderlige, arbejdsomme Brændevinsbrænder henne i Algade begyndte at blive rig, stenrig. Lidt efter lidt lagde der sig en tyk Sky af Brændevinsdunst over Byen. Man blev den ikke strax vaer, men Fremmede, som blev nogen Tid i Byen, mærkede den snart. Og Værtshusene florerede og formerede sig i den og blev døbt med mange Navne som alle kære Børn; der var »Rottesaxen« og

»grønne Jæger« og »Pumpen« og »Torskeklubben« og »Rugmarken« og »Snasken« og mange mange flere.

Kun en Gang imellem kom der Liv i Befolkningen, naar et Dampskib kom ind for at losse Kul eller forny sin Beholdning. Alle de mange røde Ansigter nede ved Broen kom saa frem og kiggede ud over Søen, men der var ikke mere Slagsmaal om Kapitajnerne; thi disse havde nu deres bestemte Adresse. De leverede deres Ladning eller tog deres Kul, og saa dampede de bort igen, der var ikke noget at blive for i det »Hul«, Traktementernes Tid var forbi.

Men i Byen vakte det dog lidt Liv. Dampfløjten kaldte Skarer af stærke Mænd med røde eller blaalige Ansigter ud af Huller og Kipper; de var vældigt byggede over Skuldre og Ryg under de lasede Bluser, gik tungt i Brostenene og stank af Fusel. Det var Kuldragerne. Naar Dampskibene kom, blev deres fredelige Liv afbrudt, — der kom Fortjeneste. Saa maatte Dingle-Jens afbryde sit Foredrag inde i »Rugmarken« over »den Gejst, som var i den Olje,« som udgjorde Brænderiets Hemmelighed, den som »naar man trak den ud,« sagde han, »i en lang, fed Traad,

la' vos si'e saa langt som henne fra Kerken til ud til ro'e Port, forstoer I, — det er Kraften, ser I! saa bli'er Snapsen go', men er den inte fed nok, men brækker over, forstoer I, saa er Snapsen ikke en Dojt værd. Næ, gu' om den æ'. Se det véd han den Gamle, men de andre Rævepelse, lærer ham aldrig Kunsten aff« — og Dingle-Jens havde Ret, den Gamle kendte Kunsten.

Medens Dampskibet laa og peb, og stak Trosser ud og svajede og blev halet til Bolværk under Brøl fra Land og Raab fra Skib, stod Byens Folk og saa' paa det med dvaske Øjne. Det var en Wilson'er fra Hull, det sagde den smudsige, lysegrønne Farve, og medens Skibet blev fortøjet og Landgange stukket ud til dens Lønning, kom de stærke Mænd slæbende med svære Brædder og Bukke og Bore, andre kom med vældige Jernskovle og mange stærke Vidiekurve. Byens Folk fik at vide, at det var »Elisabeth«, der kom med Sæd fra Riga og gik til Havre, og saa drev de af, bandende det Held, som det engelske Hus i Byen altid havde. Kulsjouerne stillede op med øvet Ro og Rutine og midt imellem dem, med Hænderne i Buxelommerne, stod en høj, mager, senestærk Mand. Han

havde et tyndt Ansigt med ragede Kinder, dybe Furer fra Næsen ned til Mundvigerne, hvor en stor Svamp af smudsiggult Skæg begyndte og dækkede Hagen, et ægte Yankee-Ansigt. Det var Formanden for Kuldragerne, Jørgen Teglbrænder, og det er om ham, jeg vil fortælle.

Ligesom alle andre Folk i Byen, der havde deres Erhverv af Søen, tilbragte Jørgen Teglbrænder hele sin Dag nede ved Havnen og i Knejperne der omkring. Taus og tør og lang drev han om dernede, saa ud over Søen, spyttede langt ud fra de smalle Læber, i hvis nedgaaende Vige Tobakken satte sine Mærker.

Som Formand for Lauget var han en Mand af Betydning, og han forstod meget vel at hævde sin Plads og følte dens Vigtighed. Det var tidt en vanskelig Sag at lede og styre disse store, fordrukne Mennesker, at faa dem samlede i rette Øjeblik, naar Skibene kom, holde Orden i Arbejdet, og Fred, mens det stod paa. Var der En imellem dem, som drak mindre, og som ved at gaa paa Arbejde søgte at tjene en Smule til Familien, udenfor Lauget, maatte han have Lov dertil af Jørgen. Det var ham, der afskedigede dem, der ikke duede mere til det haarde Slid og

som antog nye Kæmper, for at erstatte de udslidte.

Jørgen var en urokkelig rolig Mand, og desuden drak han sig aldrig fuld før om Aftenen. Dette skyldte han sin store Overlegenhed.

Medens de Andre, Dagen igennem, var søvnige og dvaske, eller trættekære og skældende, eller lystige og larmende, sad Jørgen Teglbrænder paa Knejpen med sin Bajer eller gik rolig omkring paa Broen med Hænderne i de store Buxelommer, slog en ordknap Passiar af med Tolderne, med nogle af Byens Folk, eller talte i tør Forretningstone med Skibsproviantørerne om de anmeldte og ventede Dampskibe.

Hertil kom, at han i Klædedragt og Ydre var proper og pæn. Selv i de travleste Dage, naar han stod i det glimtende Kulstøv Timer igennem, var han ren og pudset, lige fra sine store blanke Støvlesnuder til de smaa bitte Ringe, som blinkede i hans brune Øren.

Men om Aftenen var Jørgen Teglbrænder fuld som alle de Andre, saa kom han tumlende hjem med en vældig Rus til sin Kone, hun, som havde sin Del i, at han var den Mand, han var.

Hun var en høj, mager Kone med et blegt,

noget træt og ligesom udvisket Ansigt. Hun havde Maden parat, naar han kom hjem i det propre Hus, der skinnede af Renhed, og hvor hun i den lyse Bomuldskjole, der sad stramt over det flade Bryst og gik glat ned om de smalle Hofter, tog imod ham med mange Ord, som han under Maaltidet besvarede paa sin knappe, tørre Maade. Thi det var Madammens Fejl, at hun snakkede for meget.

En god Kone var hun, proper og dygtig, taalmodig og fordringsløs, men tie stille kunde hun ikke.

Jørgen spiste sin Mad, svarede næppe paa hendes megen Tale om Naboer og Genboer, om Naboers Børn og Genboers Koner, og naar han havde spist, tændte han sin Pibe og gik.

Men naar han ud paa Aftenen kom hjem og med drønende Trin skred op ad den lille knagende Trappe, bærende højt og med oprejst Pande sin vældige Rus, var han mere oplagt til at imødegaa hendes Sladder.

Med Hatten ned i Nakken, skudt bort fra det lange, magre, glorøde Ansigt, traadte han haardt ind i Stuen. Han havde ikke et Blik for det lille Kammers Nethed, han saa ikke Lampen, som

pudset og klar brændte paa det ovale Bord, der var dækket af et hæklet Tæppe, han kastede ikke et Blik til Fotografierne af de to smaa, forlængst døde Børn, som hang over Chiffonieren, der var pyntet med Porcellænsfigurer: Hunde og bedende Engle, samt et stort Stykke Koral under Glas. Han gik lige hen til Sovekammerdøren, sparkede den op med et Skrald og raabte:

»Hold Kæft!«

Men netop det var Signalet for Konen til at begynde, og idet han gav sin indædte Harme over hendes ustandselige Sladder Luft, slap hun Dampen og overskyllede ham med koghede Strømme af Bebrejdelser over hans Drikkeri. Saa foregik der uhyggelige Scener i Jørgen Teglbrænders Hus. Konen var den lidende Part, men tie stille — nej! ikke før hun havde snakket ham ædru, svækket hans Modstand, og han træt og taus og stille sank hen i Søvnen.

Saadan gik Livet for dem. —

En Vinterdag, da Sundet, saa vidt Øjet kunde naa, var dækket af drivende Is, og Havnen var usædvanlig fuld af Skibe, som trætte af Kampen imod Storm og Sne var tyet ind i det stille Fri-

sted, kom en stor engelsk Damper sydfra med Stykgods, for at forny sin Beholdning af Kul.

Det var stille Vejr, og Sundet truede med at lægge til. Det hastede med at blive færdig og atter komme afsted, ud i det aabne Hav, hvor der var frit Rum for det store Jærndyr til at svømme hjem med sit kostbare Bytte.

Jørgen Teglbrænder havde lovet Konsulen, at Kullene skulde være om Bord i sex Timer mod Extrabetaling. Det var en Dagløn paa ikke mindre end ni Kroner at tjene pr. Mand; thi naar der endelig var nogen Fortjeneste for Kuldragerne, var denne ikke ringe. Til Gengæld maatte de jo saa i Almindelighed suge paa Lappen i mange Dage. I den forløbne Uge havde de dog haft fuldt op at gøre Dag og Nat. Nu var det Lordag, Lønningsdag, den engelske Damper kronede Værket og der blev »hængt i«, som det hedder.

Der var Tummel i Havnen, Travlhed og Liv. Damperen slap sin Damp med en hvæsende Brølen, Gangspillene larmede klirrende og hakkende for pludselig at stoppe op og saa atter at tage fat, Kullene ramlede ned i Kurvene, og de svære Karle løb med tunge Skridt hen over de sorte Bjælker fra Kulpladsen til Skibet med den ene

tunge Dragt efter den anden, som de saa dronende lod styrte ned i Skibets Last.

Da Tusmorket kom, og da Kirkeklokkerne ringede Solnedgang, stod Skibet atter til Sos.

Bedækkede med Kulstov, sorte og sværtede, saa det Hvide i Ojnene lyste i de svedige Ansigter, udasede af Ugens Slid, slappe i Lemmerne af Mangel paa Drik, — der havde ikke været Tid til at drikke, — samlede Kulsjouerne sig paa Knejpen, for at faa deres Løn, som Jorgen var henne paa Kontoret for at hente.

Det var gammel Skik i Lauget, at Lonningen blev udbetalt paa Værtshuset, en Uskik, som ledte til Svir og Drik, og som gik svært ud over den rigelige Fortjeneste. Men den, der ikke modte paa Værtshuset for at faa sin Lonning, men onskede at modtage sin Part paa selve Kontoret eller udenfor Værtshuset, maatte bode »2 Mark« til Lauget. Nej, saa hellere være med til at drikke de Par Skilling op med de Andre!

Nu sad de henne hos Værtshusholderen, »Mads i Moget«, kaldte de ham, fordi Huset laa imellem Kulpladserne, indenfor en aldrig udtorret, lille, sort Sump, dannet af Sne og Regn og Kulstov. Hver Mand folte sig, trods Trætheden,

svært oplagt. Det var store Penge, de skulde have, de følte allerede de kolde Kroner kilde dem i Næven, og de stærke Drikke brænde i Maven. I Morgen var det Søndag, Isen laa og skruede derude, der kunde ikke ventes flere Skibe igennem, Aftenen lovede svær Gemytlighed, og saa kunde jo Rusen soves ud i Dynerne i Morgen til langt ud paa Dagen.

Saa kom Jørgen Teglbrænder med Pengeposen, og hver Mand fik sit.

Længe blinkede Lysene ud fra den lille Rønne og spejlede sig i den sorte Vandpyt. Sang og Brøl lød ud over Havnen: — Kulsjoverne drak Champagne i Nat.

Ud paa Natten skimtedes af og til nogle Kvindeskikkelser, som stille nærmede sig Huset og søgte at kigge ind ad Vinduet under de nedrullede Gardiner; saa listede de af igen, hjem igen, langs det mørke Bolværk, hvor Skib laa ved Skib, og hvor Alt var ganske roligt og stille, — kun en svag Susen sang i Master og Takkel, de drivende Isflager skruede derude imod Brohovederne og Stranden, hist og her saas et rodligt Lygtelys, og ovre fra en lille Skude spillede Nattevagten paa en melankolsk Harmonika: »O,

farvel du kære gamle Danmark, — o farvel du mit Fædreneland.«

Jorgen Teglbrænder var skrækkelig fuld, da han den Nat kom hjem til sit lille pæne Hus. Hans Kone sad endnu ved Lampen og syede Vimpler, hun tjente en Smule ved den Beskæftigelse.

Da han kom ind i Stuen blev han staaende og lænede sig til Dørstolpen. Som sædvanlig havde han Hatten ned i Nakken, Ojnene var blodskudte, og han tyggede langsomt paa en fugtig Cigarstump.

»Hvad Fanden i hede Helvede sidder Du dér efter,« spurgte han, »er det for at gore Vrovl, — gore Vrøvl, hvad beha'er — som Du plejer vant?«

»Jeg passer mit Arbejde,« svarede hun.

»Passer Dit Arbejde, naa, saa Du passer Dit Arbejde! Skal det kanske være en Finte til Andre, at de ikke passer deres Arbejde, hvad beha'er?«

»Aa, I arbejder nok bedre med at tylle Bajere i Jer, naar I bare har tjent et Par Kroner.«

»Vi bruger vore ærlige Penge til hvad Satan vi vil, gor vi« — svarede Jorgen. I Aften vilde han ikke stikke op for Konen. »Vi slider i det, gor vi. Vi drikker Sjampagnevin, gor vi, naar vi

har slidt os more. Men hvad Fa'en gør I? *I?* I Fruentimmer! I braser lidt Mad sammen, gør I, sommetider maadelig nok, og saa maa vi æde, hvad I holder af, maa vi. Det er Fa'en til Arbejde! Pyt! Bare Du kan holde det ud -- saa fin Du er?«

»Aa, Du kan vel ogsaa nok holde ud at staa og kommandere de Andre. I Torsdags fik Svine-Johannes Fingeren maset. Du ta'er nok Dine ivare, Jørgen!«

»Hold Kæft«, brølte Jørgen, »og i Seng med Dig!«

»Jeg la'er mig ikke kommandere i Seng af en drukken Mand,« raabte hun og foer nu endelig rigtig op. Der begyndte et vildt Skænderi fra begge Sider, som mest bestod i, at han raabte hold Kæft, og hun svarede med en Mængde Ord.

»Ja stor skal Du være dernede mellem alle dine Sjouere,« raabte hun, »men her hjemme er ingen Sjouere at slaas med, forstaar Du. Jeg kender nok alle Jeres Streger dernede fra og har Du Raad til at spille Sjavs med Synke-Niels og trække Lotteri for Dine sølle Penge, saa værsgo' for mig, men det skulde blot Kommandøren vide, at Lars Hansen maa følge Dig hjem om Aft-

ningen, og at Du nægter en fattig Lus som Hamborg-Frederik at kore Sten for Vogmanden en Dag, da der ikke var mere Skib i Havnen end bag paa min Haand — — —«

»Det er Logn!« raabte Jørgen.

»— — saa hed det vist ikke »min go'e Jorgen« mere,« vedblev hun, »og naar Konsulen bare horte, at det var Dig, som vil ha'e Pengene betalt paa Værtshuset — —«

»Hold Kæft!« brolte Jorgen.

»— — — Hvad skal Pengene paa Værtshuset?« raabte hun og nærmede sig til ham, »hvad skal Pengene paa Værtshuset? — Lars Hansens Kone faar ikke en Hvitte til sig og Ungerne, de bunkesulter allesammen, fordi Du vil ha'e Pengene paa Værtshuset og svire dem op med Mændene. Hvad skal Pengene paa Værtshuset?« raabte hun og saa ham lige ind i Ansigtet, »hvad skal Pengene paa Værtshuset?« blev hun ved, idet hun tumlede for et Slag, som han langede ud efter hendes Skulder.

»Ja sla' Du kun, Jorgen, men Sandheden skal frem. — Sikken en Formand,« blev hun ved, »der sidder Vognmanden ovre — —«

»Hold Kæft med den Vognmand.»

»Nej, jeg holder aldrig i Evighed Kæft gor

jeg ikke. — Det siger Sofie, at hendes Mand kører Nat og Dag og aldrigen kommer en Draabe i hans Mund. Men Du er jo Formand, er Du — Gu'-bevares, saadan En maa vel drikke for dem allezusammen — —«

Jørgen havde taget en Stol og smaddret den i Gulvet, idet han gjorde et Skridt over imod hende, men hun tog Lampen og satte den op paa Chiffonieren.

»Vil Du sla'? — — ja sla' Du kun, Din — Din — Din Drukkenboldt. — Jeg er Din Kone er jeg!!« og hun saa udfordrende paa ham.

Aldrig før havde hun brugt Skældsord til ham, og fortumlet af Drik som han var, blev han helt rasende, Ansigtet blev ganske hvidt, og hans stive Blik fik et stikkende Udtryk.

»Ja! Jeg er Din Kone, er jeg, og jeg skal nok holde Tampene ud, til Du ligesom Dingle-Jens ikke mere kan staa paa Benene for at — — —«

Mere fik hun ikke sagt, før hun ravede om for et rasende Skub af hans Jærnnæve. Hun faldt over imod en Stol, som hun væltede, og med et dumpt Fald styrtede hun ned paa Gulvet, som blev farvet af Blod. —

Der blev et Ojebliks Stilhed, en forfærdelig Stilhed. Jorgen saa pludselig ganske slov ud, hans tynde Læber, som havde været tæt sammenknebne, slap hinanden, hans magre Ansigt fik lige som et maabende Udtryk, men da saa hans Blik traf Blodet paa Gulvet, blev han som forvandlet. Han styrtede sig ned over Konen, løftede hendes Hoved op, og da hun i det samme kom til sig selv og ligesom angest tog for sig med Armen for at dække sig, rorte denne hjælpelose Bevægelse ham, saa han blev helt fortvivlet.

Han var pludselig, med et Ryk bleven ædru.

Med et Spring var han inde efter Vand, tog Haandklædet og lagde det pjaskvaadt over hendes Ansigt, saa løftede han hende i sine Kæmpearme og bar hende ind paa Sengen.

»Lad bare være, Jorgen, lad bare være,« bad Konen ham i en stilfærdig Tone.

Det var nogle skrækkelige Lyde, der kom fra den stærke Mand, en Slags Graad, som skar hende inde i Sjælen, og som synlig voldte ham selv en fysisk Smerte.

Hun satte sig paa Sengekanten og vaskede sit Ansigt, idet hun dyppede Klædet i Vandkanden,

som han stod foran hende og holdt i sine rystende Hænder.

»Er det slemt?« spurgte han.

»Nej,« sagde hun, »det er ikke slemt.«

»Gør det ondt, Marie?«

»Nej, det er kuns Næseblod.«

Der blev næsten ikke vexlet et Ord imellem dem, til hun fik Blodet standset. Han havde slængt Frakken fra sig og gik hende stille tilhaande. —

Saa pludselig tog han sig op til Panden, hævede Haanden, slog den med et vældigt Slag ned i Sengestolpen og med en Stemme, der var halvkvalt af Bevægelse, raabte han:

»Jesus Christus! — den Onde lyne mig om Brændevin mer' skal komme over denne min Mund!«

Et Øjeblik efter sov han, træt som et udslidt Dyr, men han kastede sig dog uroligt paa Lejet, som om der gik tunge Drømme igennem hans Sind.

Fra den Dag han havde slaaet sin Kone tilblods, drak Jorgen Teglbrænder ikke mere.

»Du er nok bleven total?« spurgte Synke-Niels nogle Dage efter.

»Jeg drikker, naar jeg har Lyst,« svarede Jørgen tørt, og idet han vendte sig om i Kredsen, føjede han til: »Jeg vil ikke være noget Svin, forstaar I?«

De fleste forstod i k k e.

Hans Kone fik ikke mere saa megen Tid til at sladre med Naboer og Genboer, for Jørgen blev hjemme efter Aftensmaden. Han var lige saa taus som før og sad i Almindelighed i Vinduet, røg af sin lille Snadde og læste Byens Avis.

Uagtet han ikke lagde sine Følelser for Dagen i sit Væsen eller ved Ord, var der dog kommen en stor Forandring i Forholdet til Konen. Han viste hende vel ikke mere Omhed end før, men han søgte at udtrykke sine Stemninger ved taus at vise hende Opmærksomheder og give hende Gaver. Han fik en Mani for at købe alle mulige Ting til hende, især Skilderier. Hver Gang Jørgen kom til at tænke paa hin blødige Aften, gik han hen til Marskandiseren og købte et Billede efter sin Smag; det skulde forestille milde, bløde og blide Ting, for at de kunde udtrykke de Følelser, som han selv ikke havde Ord for. De to Værelsers Vægge var tilsidst tæt behængt med Olietryk af idylliske Landskaber, af elskende Par, af voxgule Faar, strikkende Bedstemødre, Hunde med

blaa Baand om Halsen, guldlokkede Børn med tykke Ben, osv.

Ofte stod han længe fortabt i Beskuelse af et af disse Billeder.

Det var lykkeligere Aar for Konen end for Jørgen selv. De gamle Kammerater saa skævt til ham: han havde gjort Brud paa det, der fra ældgamle Tider havde været Brug i den gamle By; han hørte hver Dag Stikpiller og Skoser, tilslørede og forsigtige; thi med Hensyn til Arbejdet var de jo afhængige af ham. Hans Autoritet blev ikke rokket, men det gode, gamle Forhold i Lauget var forbi.

Det var ham kun en tarvelig Erstatning, at Byens finere Folk viste ham mere ydre Respekt, — Toldinspektøren havde flere Gange rakt ham Haanden og sagt Godmorgen, Borgmesteren havde endogsaa engang ude paa Brohovedet trukket ham ind i en Samtale om den nye Havn med et: »Hvad mener De, Jørgen?« Sligt smigrede ham, det kunde han ikke nægte, — men de gamle Drikkebrødres spottende Blikke saarede og pinte ham desto mere. Saa gik han hjem. Der var blevet finere og ret velhavende derhjemme, ja Marie selv lagde sig ud, blev før og matrone-

agtig; om Søndagen havde hun et stort Fløjls Slag paa, naar hun gik ud; men hun snakkede løs som før, næsten mere. Jørgen Teglbrænder sad ved det lille Vindue med sit ubevægelige Træansigt og svarede hende ikke.

Et Par Aar efter fik hun Tyfus. Jørgen vilde ikke have hende paa Hospitalet og hun døde hjemme i sin Seng. Da hun laa syg og stille, var den stærke Mand ængstelig, forknyt og hjælpeløs som et Barn, men da hun saa tav for altid, blev han endnu mere rolig, taus og træet end før, og hans smalle Læber kneb sig endnu tættere sammen.

Der var dem, der troede, at Jørgen Teglbrænder rimeligvis nu igen vilde begynde at drikke, men saa skete der Noget, som vakte megen Opmærksomhed i Byen og en hel Revolution i Lauget. Formanden — Jørgen Teglbrænder selv — fik sat igennem, at Kuldragernes Dagløn herefter skulde udbetales paa de Købmænds Kontorer, der havde leveret Kullene, og ikke som før paa Værtshuset af Formanden.

Var det mon et Offer til hans afdøde Kones manes? Man véd det ikke, men der gik megen Tale mellem Havnens Befolkning i den Anledning,

og Forbitrelsen voxede mod Formanden, som ved dette Skridt var kommen Kammeraterne endnu fjernere. Men Jørgen Teglbrænder var urokkelig — høj og rank og mager som før, vendte han dem Ryggen, spyttede ud over Bolværket og drev hjem — til sit tomme, ensomme Hjem.

Ja dér var altfor tomt og altfor ensomt. Han mærkede en Uro over sig derhjemme. Længslen efter Drik og efter Svirebrødrene listede sig ind i Ensomheden — og efter et Aars Forløb giftede han sig saa igen med en Søster til Vognmandens Kone. Han var for ung til at være ugift, mente han, der maatte være En til at at holde Orden i Hjemmet, lave Mad osv., og hun var en pæn lille Kone, rap til sit Arbejde, men ellers noget sky af sig.

Det var et meget roligt, meget stille og tyst Ægteskab — »ligesom enhver pæn Forretning i en pæn Boutik,« sagde Vognmandens Kone.

Ved en offentlig kommunal Fest et Par Maaneder efter nød Jørgen Teglbrænder den Ære, at den engelske Konsul og et Par af Byens Købmænd kaldte ham ind i et Telt og drak Glas med ham, og den Aften blev han første Gang

drukken siden hin Aften. Da han kom hjem, rasede han som en Vandal, sparkede til Møblerne, græd foran Skilderierne og tumlede saa ind i Sengen. Konen havde skjult sig. Mange Dage efter var han endnu mere taus og indesluttet end ellers.

Saa var der i Løbet af Vinteren et stort Gilde i Byen i Anledning af, at Oldermanden for Færgelauget holdt Jubilæum, og ved den Lejlighed blev Jørgen Teglbrænder atter meget fuld. Saa kom der Dage, hvor man kunde se Græmmelsen præget i den stærke Mands blege Ansigt, de dybe Furer fra Næsen ned til Mundvigerne var som skaarne ind til Benet, og han stod Time efter Time yderst ude paa Brohovedet i den skarpe Vind og spejdede ud over Søen. Thi jo mindre der var at bestille, jo stærkere følte han sin Lidelse, men kom der Arbejde i de Dage, da tog han selv — han, Formanden, — Haand i med og udførte Kæmpeværker.

Saaledes var han. Undertiden, med lange Mellemrum, blev han pludselig urolig derhjemme, flyttede sig fra Sted til Sted, fik travlt, vilde gaa ud, men satte sig atter, — slængte saa tilsidst Avisen fra sig og foer afsted. Saa blev der Sejrs-

jubel henne paa den lille Knejpe, og Jorgen Teglbrænder drak sig en mægtig Rus. Men naar han kom hjem hørte Konen i sit Skjul, hvorledes han tumlede om i Stuerne i stor Uro, rev op i Sengklæderne, medens han raabte paa »Marie!« og højt og dyrt svor paa aldrig at smage Spiritus mere.

Men Jørgen Teglbrænder var og blev fra nu af det man kalder Kvartalsdranker.

KVÆGPEST.

Det var i Skumringen en kølig Oktoberaften midt i det forrige Aarhundrede. Ud over det flade, ensomme Landskab drev tykke Lag af vandtunge Skyer lavt hen over Jorden. Langt ude i Kimmingen lyste en tynd, gulgrøn Stribe af den klare Himmel over Fjorden, dér, hvor Solen var i Færd med at gaa ned. Øjet søgte derhen, det var som et aabent Vindue i en beklumret Stue; thi den regnmættede Jord laa som kvalt under det trykkende, røgsorte Skytæppe, som rugede over den. Risgærderne rundt om Byens Mark var mange Steder revet bort til Brændsel, enkelte Stager ragede ensomme op, og Bunker af grønraaden Sæd laa spredte paa den vanrøgtede Jord. Foraaret havde givet langvarig Hede og bindende Tørke, om Somren vansmægtede Kreaturerne, Straaet stoppedes i sin Væxt, Kærnen brændtes af Solen, men saa fulgte Efteraaret med

saa megen Regn og overdreven Væde, at Kvæget var taget ind, og nu kom Sygdom og Pest igen listende ind over disse Rester af Bondens Eje.

Mod Øst dækkede Skovens blaalige Mur; den havde ikke givet Olden i Aar, Vinden blæste igennem den, og de faldende Blade flagrede ud over de magre Skovjorder og lagde sig som brune Kobberpenge i et Par plojede Furer. Thi her gik en Mand og plojede. De eneste levende Væsener i den store Odemark var han og hans udtærede Heste, men Vandet fulgte Plovmanden i Hælene, Træskoene sank i den blode Jord, den klodsede Hjulplov var for tung for de udslidte Dyr, de stod stille af sig selv, og han spændte fra. Det var en lav og krogrygget lille Mand, pjaltet, ussel og snavset som den magre Jord, han dyrkede. Da han slog Skaglerne op over Dyrets Ryg, blev Solen ringet ned, Manden tovede et Ojeblik, medens han tog Huen i den ene Haand, den venstre blev liggende ligesom kærtegnende paa det ene lille Øgs Nakke, og han saa op efter en Krage, som langsomt floj hen under den lave Himmel. Saa travede han afsted med sine Øg, glidende i den side Jord, til han kom til Landevejen, der ugroftet, knudret og op-

kørt, fra Skoven førte ned mod Byen. I Skumringen var Byen ikke til at se, men den laa ogsaa nede i den flade Lavning, og Kirken var kun lille og kullet.

Da saa Bonden foran sig et brunrødt Skær som af en flakkende Ild; en tynd sort Røg løftede sig og sneg sig lavt hen over Markerne, og alt som Mørket og Skyerne lagde sig tættere og fastere om Jorden, blev Ilden rødere og Røgen mere sodet og sort, og Dagens lette, klare Stribe langt ude imod Fjorden blev tyndere og smallere og forsvandt.

Nede i Hulvejen, hvor Naadigherren havde ladet Bønderne skære Vejen igennem Bakken, var der et sælsomt Røre. Af Gærdsel og Kviste, af Blade og Tørv var der tvers over Vejen tændt et smalt Baal, der knitrende og flammende lyste i Natten. Paa den ene Side stod Bønder og Kreaturer i en forvirret Hob, Køerne brølte og vendte angst det hvide ud af Øjnene, men de smaa spinkle Heste lod Hovederne hænge. Karlene raabte højt og rykkede i Rebene, et Par Piger kom trækkende med et Par højbenede Lam, pjaltede Smaadrenge havde travlt med at kaste alt, hvad brændbart var, ind i Luerne. Skyg-

gerne drev et underligt Spil op ad Hulvejens Vægge, snart halve, snart hele, snart lange, snart korte, en Krop uden Hoved, en Arm uden Krop slugtes af den lysende Ild, faldt skarpe eller uformelige hen over den røde Jord eller dansede gennemsigtige i den tynde Røg. Luerne gnistrede op, og Farver sprang frem i Koernes brogede Lød, spillede i Ansigter, der ikke var dækkede eller tabtes i Skyggers Mørke, men naar Baalet sank sammen, kom Mørket rugende, tomt og uhyggeligt. Der var ingen Lystighed og Latter; — trods Kvægets Brølen og Karlenes Raab var der en mystisk Alvor over det Hele, saa hemmelighedsfuld som selve den sælsomme Ild i den sorte Nat. Paa den anden Side af Baalet stod et Par Karle med en lille firskaaren Mand, der havde et spidst Instrument i Haanden. Det var Rasmus Gasse. Skæret af Ilden farvede ham rød som en Djævel, spejlede sig i hans blanke, laadne Hue, skinnede blændende over hans brede, skidne Ansigt, over det lange Haar, som fløj ham løst om Halsen, og over den gamle Sæk, som han havde bundet om sig som et Forklæde, og som skjulte hans Krop. De smaa, klare Øjne blændedes ikke af Ilden, han skrævede

ud med Benene og raabte paa Soldatermaner: »Gebt Acht! — Mars!« Saa fik de travlt paa den anden Side af Baalet, en Karl forsøgte at tvinge en rødbroget Ko frem mod Ilden, de kyste og jagede den; slagen med Rædsel strittede den med Forbenene imod den lerede Jord, Dampen stod ud af dens Næsebor, og den udstødte hæse Brøl, de slog den med Kæppe og snoede og vred dens Hale rundt ved Haleroden. Rasmus blev utaalmodig, Raabene blev højere og vildere, Slagene haardere — saa satte det plagede Dyr endelig med et vildt Spring ind gennem Flammerne. Karlene greb det, og med et sikkert Stød slog Rasmus Gasse sin Snæppert an mod en af de svulne Aarer paa det skælvende Dyrs Hals — Blodet sprang som en Kilde, og det blev ført bort.

»Gebt Acht!« raabte Rasmus Gasse igen; — det næste Dyr blev ført frem, samme Angst, samme Brøl og Slag og Raab, indtil det, vanvittigt af Rædsel, fløj igennem Ilden til Aareladningen.

»Ja,« sagde Rasmus og tørrede sine blodige Hænder, »det er probat, ka I trou. Det giftige Blod skal yd, men det ska stivne af Frygt, det

skal samle sig med al sin Edder og Voer, saa sprøjter Syge og Pest ud af Dyret med det samme, og saa ska' jæj Drollen splide me' nok faa Bugt mæ'et. — Gebt Acht!« raabte han, og Bønderne lod deres Dyr udføre hans Ordrer. »Ak, ak, hva' ska' vi arme Mennesker dov stille op,« sukkede de og trak afsted med de stakkels Dyr, der led lige saa meget under Menneskenes Dumhed som af Sygdommens Pine.

Søndag Morgen kørte en lav, klodset Færredsvogn ramlende og knagende igennem Landet. Det var den samme skyfulde Luft, og det havde atter regnet om Natten. De smaa, stærke, velnærede Heste, som havde et stridt, krøllet Haarlag og lange Kodehaar, løb rask afsted over Vejens Huller, saa Vand og Dynd sprøjtede til Siderne. De faa Bønderfolk, som færdedes til Kirke, veg ind paa Marken og blev staaende og saa efter Vognen. Det var mærkeligt i denne Kvægpestens Tid at se sunde Dyr, og det var et Særsyn at se ukendte Folk paa Egnen. Hvem var det, Hans Rasmussen kørte for? Kusken var en af Hans Rasmussens Karle, men den anden paa Vog-

nen var en Mand i en sort Faareskinds Kavaj. Han var bred og svær, fyldte det meste af Agestolen og ragede op over den lille Karl. Under den bredskyggede Kasket, hvis Ørelapper var bundne sammen i en Sløjfe paa Pullen, saas et svært, rødt Ansigt med stærke, storskaarne Træk, Øjnene saa skarpe frem under de buskede Bryn, og, naar han talte, kom store, hvide Tænder frem mellem de smalle Læber, hvis lange og velragede Stykke mellem Næse og Mund fik et overlegent sarkastisk Udtryk, der indgød Respekt. Det var den højlærde Doktor medicinæ og Professor Buch fra Universitetet i Kjøbenhavn, som i Følge Ordre foretog en Inspektionsrejse i den pestsmittede Egn.

Han sad taus og alvorlig og saa ud over Landskabet, der var graat overalt, som Himlen var graa: mørkegraat, lysegraat, graasort som Støv, graabrunt som vissent Løv, graaviolet, graagult — denne ensformige, fine og bløde graalige Luft, som er kedelig og melankolsk for Øjet, men kvægende og beroligende for Sjælen. Doktorens skarpe Øje betragter de enkelte, haveløse Huse, Stenbunkerne og de forfaldne Hegn inde paa Markerne, en Kæmpehøj hist og et vejrslaget Træ her, som staar ensomt og breder sig. Alt

var saa øde og sørgeligt. Og han tænker paa Sommerens blide Tid, paa Kvæget, naar det gaar frisk og muntert til Vands i det saftige Græs, paa Vandet, naar det saa driver og drypper fra dets Mule, naar det rækker Hovedet i Vejret og dets tilfredse Brøl lyder hen over Engene.

Den lille, krumryggede Karl, som kneb sig sammen ved Siden af ham, gjorde sig Umage for at underholde den fremmede Herre. Haaret hang ham ned paa Halsen, og Enderne af det var puttede ind under Vadmelstrøjen, Skægget stod i stive Stubbe i hans runde Ansigt, der var halvt dækket af en rød Hue, som sad helt ned i Panden; han saa temmelig ren og net ud, kun Skindbukserne var sorte og fedtede af Slid og af Brug, men de hvide, strikkede Knæstromper var hele og ny.

Nej, det kan vi ikke Deres Velærværdighed [1]), Nej, nej, nej, — hypsa! tse! tse! Bonden er hel usselig og hungerarm. Alt, hvad som Hjælp er, fattes ham, han kan ikke lægge Kvæg til, og han har ikke Penge at købe for, han har ikke Græsgang, han har ikke Skov, og han har ikke

[1]) Dialekten er, for Læserens Skyld, kun antydet.

Tørv. Præsten og hanses Kone har faaet Forlov at nyde noget Sankebrænde for at koge deres Mad og bage deres Brød, men Gud hjælpe os for Brød, — tse,! tse! — ellers maatte han bruge sin Halm, men Gud hjælpe os for Halm! — Tækkehalmen har de taget af Tagene og skærer den i Hakkelse til Kvæget. Kan vi svare Skatter og Landgilde? Kan vi købe Kvæg og Bæster, kan vi betale vores Laanekorn? — tse! tse!«

»Min gode Mand, I kan dog allenfals putte Sæden i Jorden, men Bonden, den Krybere, gaar frem ad Ageren med sine usle Kræ og skaffer ej anden Fure end Svinerod — og saa æder I Saakornet!«

»Kvægets Ødelæggelse, Kvægets Ødelæggelse! — tse! tse! Hvor skal En ta' Mælk og Ost og Kød og Gødning og Plovarbejde og Lys og Huder, som gør den halve Del af Menneskens Føde og Klæder paa én Gang — nej nej!«

»Ja Du er en forslagen Karl, Farlil, men I æder dog nok Kød fra Skoven, hva'? I stjæler Vildtet fra Skoven, siger Greven. Og hvad gør I saa for Sygen? Er det wahrhaftig, at I salter det syge Kød og æder det, hva'? Og at

I flaar Huderne af de anstukne Dyr og bruger dem?«

Herpaa svarede Karlen ikke, men tørrede Næsen med Bagen af Haanden. Tse! tse! smækkede han med Tungen mod Ganen. Lidt efter begyndte han igen: »Derovre ved Bakken er Hovælte, ja det er saamænd. Kvæget i Bloustrød blev først anstukket og er i en Hast krepereт. I Hovælte har jeg min Farbror; der er kuns 3 af 20 Hoveder tilbages: en Ko og tvende Kviekalve. Den Ko har fra den første Anfang opholdt Livet med, hvad der er stoppet i hender af Brød og Velling, for selv kan hun intet fortære, nej, hun staar og hænger over Foderet og vil ikke æde. Hun er bleven aareladt, og de har givet hender Dyvelsdræk paa en Mile i Munden, men nej, nej, nej — Vorherre sparer inte! Tse! tse!«

»Tager I Blodet fra Dyrene, I Umennesker?« raabte Professoren.

»Nej, nej, nej — det er kun saa som saa! Hver har jo sin Tro for sig. Det er Rasmus Gasse, der — —«

»Hvem er han?«

»Ja—a, han er Fæstere her paa Godset. Hanses Far var for han Hestegælder og Sosnider

hos Naadigherren — tse! tse! Det er en grumme klog Mand. Det var ligegodt han, som fik Bæsterne hjulpen for Snive og Stenkrop forgangen Vinter.«

»Gjorde han det?« spurgte Professoren og kneb sin store Mund fast sammen.

»Ja vel gjorde han det. Han grov de levendes Kretur ned i Kulen, — krepere sku' de alligevel — og saa drog han de Bæster, som nys var anstukne hen over Graven; — for det er bestemt — det levendes i Jorden renser allenfals for giftige Dunster og Troldtoj —.«

»O I Forhærdelsens Taaber! Og hvad saa?«

»Ja hvad saa — — tse! tse! tse! Kreturerne stod sig Deres Vælærværdighed — Gu' stod de sig.«

»Haa, haa«, lo Professoren med et Par korte Stød, »hvad mente Din Husbond om det? Hvad sagde Hans Rasmussen? Drog han ligervis sine Kreaturer over de levendes Grav?«

»Nej, nej, nej, Kors i Jøsse Navn! — Der staar Folk paa Vejen«, sagde han lidt efter og pegede frem efter med sin kortskaftede Pisk hen imod Landsbyen, som laa lige foran dem. »Det er saamænd Rasmus,« tilføjede han.

»Hold lidt an,« sagde Professoren.

En Grusgrav var gravet Vejen saa nær, at en Del af denne var styrtet ned, Resten havde givet sig og slaaet store Spalter og Revner, saa at den truede med at falde. Der var allerede af andre Vogne dannet et nyt Sving ind over Marken til venstre, men det saa farligt ud. Til højre saa man langt ud over Egnen, hvor Enge og Tørvemoser var oversvømmede. Nede i Grusgraven stod et lerklinet Hus med Skodder i Stedet for Vinduer, Taget var halvt afrevet, og en svag, blaalig Røg trængte op mellem de nøgne Lægter.

Oppe paa Vejen stod et Par Mænd. Da Vognen holdt, sprang en Kvinde fra dem og haltede skyndsomst ned i Graven og hen imod Huset, idet hun raabte til et Barn, som laa og legede dernede.

Mændene tog Huerne af, da de saa Professoren og blev staaende tause, men Rasmus Gasses smaa Øjne spillede ivrigt i hans Hoved. Den anden Mand, en gammel, udmagret Skikkelse, holdt sig forsigtig bag ved Rasmus. Enkelte hvide Tjavser fra hans flenskallede Isse fejede ham ned over det udtærede, tandløse Ansigt, som var fuldt af Udslet, der samlede sig om den røde, skarpe

Næse; han holdt en stor Stendunk i den ene Arm, og med den anden Haand tørrede han idelig den hængende Draabe fra Næsetippen, medens hans sløve Øjne skottede fra den Ene til den Anden.

»Skal I ikke til Kirke i Dag?« spurgte Professoren.

»Jou, vi skal saa,« svarede Rasmus Gasse, og da Professoren blev ved at se paa ham med sine gennemborende Øjne, sagde han indsmigrende: »Herren ager med Hans Rasmussens Heste, kan jeg skønne. Det er Pinedød Tøj!« tilføjede han og rakte Haanden ud for at klappe dem, men Kusken gjorde et Ryk i Tøjlerne, saa han lod det fare. »Ja, ja Hans Rasmussen det er Manden, det er Manden — —«

»Ja han er jo Fæstebonde saavel som Du,« sagde Professoren. »Har I Brændevin der?« spurgte han og pegede paa Dunken.

»Aa Gu' nej. — Det er bedder at være i Kastellet end som Hoveribonde i disse faldne Tider, naadige Herre,« sagde Rasmus. »Brændevin? Gu' hjælpe os fattige Lus. Byggen gik af Markerne, og vi maa drikke Vand for Øl. Det er knapt med Velstand. Aa Gu' ja! Vi har næppeligen Klæ'er paa Krop eller i Seng. Vi

maa æde Ærtebrød og Vand! — Sul? Aa nej, aa nej!«

»Er Dine Kreaturer døde?« spurgte Professoren.

»Gud Fader har holdt sin Haand over min Ko, men Faarene fik Kopper og Vandskab ved den haarde Bagvinter, og dem har jeg forleret.«

»Havde Du brugt de rette Præservativer, og havde Du givet Dine Faar rigeligt Foder og god Røgt med de rette Medicamenta, saasom Salt, Malurt og Calmus, havde Du kanske ikke havt Aarsag til at kære og klage.«

»Gud signe Jer, naadige Herre, vi har ydmygelig bedet om at gaa i Skoven og afhugge lidt Kvas og Vandgrene, ligesom for Vildtet sker, men nej, i Skoven tør vi inte komme, og Naadigherren har skrabet Mosset af Træerne til egen Behov.«

»Ja trang er Tiden, — — men dovne er I, halstarrige og desperate er I Rakkerhunde! — Plovstude fik I til Laans af Greven, men I sultede og forbyttede dem, og al Remede holder I for Kvakleri. Se til Hans Rasmussen, hos ham er der ingen Smitte.«

»Ja Hans Rasmussen — han er Manden! — Han har sin Hjælp,« sagde Rasmus og gentog

sagte: »han har sin Hjælp, han har sin Hjælp — —«

»Naa herut med Sproget,« raabte Professoren, »hvad er det for Hjælp?«

»Herren lede os ej udi Fristelse — og bevare os for Troldtoj og Djævelens Kunster!«

»Hvad mener du med den Snak?«

»Hr. Anders lærer vos, at det, som Herren vil tage bort, faar vi at miste, det, han vil spare, beholder vi foruden al Menneskehjælp og besynderlig uden Djævletøj, Nissetøj og — —«

»Aa Dit Belials Bæst! — Det siger I om den gode Mand Hans Rasmussen. — Hvem er han?« spurgte han pludselig og pegede paa den anden Bonde, som stod aldeles ligegyldig bagved.

»Det er Fogeden.«

»Naa! — Hør Du Bondefoged, nu kommer Du ind til Hr. Anders, naar Tjenesten er forbi, — og jeg vil have Dig med Rasmus Gasse. — Hvem er hun?« og han pegede paa sin barske Maade ned imod Huset, hvor Konen var forsvunden og Barnet stod og lyttede.

»Det er Maren Smeds,« sagde Kusken. Den lille Pige saa ængstelig op, da Konens Navn blev nævnt; hendes lille Ansigt var meget blegt, graa-

blegt, og løb spidst sammen ved den fine Hage; hun havde mørke Ringe om Øjnene, der havde et forskræmt og forsultent Udtryk.

»Var det Konens Unge?« spurgte Professoren, da de korte videre.

»Nej,« sagde Kusken, »det er kuns en Hittetøs.«

— Rasmus Gasse og Bondefogeden stod og saa efter Vognen; saa bøjede Rasmus sig hen til den Gamle, raabte ham noget ind i Øret, og den gamle lo med de tomme Gummer, medens Maren Smeds gule Ansigt kom frem i Halvdøren som en Snog af sit Hul.

Gudstjenesten var forbi; der blev ringet af, da Vognen langsomt slæbte sig op igennem Landsbygadens dybe Mudder og forbi den stensatte Kirkemur. Inde paa Kirkegaarden stod endnu nogle Bønderkoner med Skørtet over Hovedet. Bag ved Kirken skraanede Eksercermarken ned imod Aaen; henne under de gamle Pile stod Træhesten ved Vippebrønden. Folkene, som samlede sig her, var mest ældre, duknakkede Bønder, og der var kun et Par unge Karle, da der ikke

var Eksercits den Søndag. De var alle tarveligt klædte; dels havde de vedvarende daarlige Aar ranet alle de gode Klæder, og dels gad de, der endnu havde nogle hjemme i Kisterne, ikke tage dem paa i disse usle Tider, ikke engang til Kirke. En af Karlene havde samlet det lange Haar i en Pisk i Nakken, og hans pjaltede Trøje med Garderknapperne var ren og hvid; det var Hjulmanden, der var Soldat, men nu var hjemme som Frimand.

Præsten kom netop med forsigtige Skridt gaaende over Kirkegaarden, idet han løftede Kjolen saa højt op, at man saa hans sorte, uldne Strømper. Da han kom op til sit Hjem igennem Haven, holdt Professorens Vogn inde i Præstegaarden.

»Guds Fred og Velsignelse med Eders Indgang!« sagde Præsten, da de omtrent samtidig traadte ind i hans Stue. Saa stod de lidt og hørte paa den lille, alt for nære Kirkeklokkes iltre, haarde og øredøvende Klang. Da den tav, fortalte Professoren sit Ærinde. Præsten var lille og klejn, han stod i fuldt Ornat, hvortil han kun bar en lille Bladkrave, — den pibede brugte den fattige Mand kun til større Højtideligheder — og vendte sit blege Ansigt op imod den høje, anse-

lige Mand. Kinderne var glatte og pludsede, og han havde en usund Farve som af Stueluft og megen daarlig Føde. Panden strakte sig smal og sygelig op under den lille og høje, brune Paryk, der havde et Par Bukler ved Ørene; Øjnene var matte og lyse som blaasur Mælk.

»Er I syg, Hr. Anders?«

»Nej — Gud ske Tak,« svarede Præsten, »vil Hr. Doktor ikke lægge fra sig?« og han bad ham, efter forskellige Komplimenter, at sætte sig og gøre sig bekvem. Saa forlod han Stuen.

Professoren drog sin svære Kavaj af, slængte Kasketten i Vinduet og satte sig paa en af Træstolene. Han trommede med begge Hændernes Fingre paa Bordpladen, idet han saa sig om i Stuen. Det var et lille, lavt Rum med skummelt Bjælkeloft; i det mørke Vejr trængte Lyset kun trevent ind gennem de smaa, grønne og blærede Ruder og op over de kalkede Vægge, hvorpaa der var trykt et graaligt Mønster. Foruden Bordet og Træstolene fandtes der kun en Reol med faa Bøger, en gammel Bænk henne ved Døren, en Armstol med et løs, laset Hynde og en høj Skrivepult. Professoren saa sig om. Der maatte være Rum nok i den store Præstegaard, tænkte

han — mon de alle saa slige ud? Der var et skælmsk Udtryk i hans store Ansigt; han bar ingen Paryk, og Haaret faldt i lange naturlige Krøller ned om Pande og Kinder, men i Nakken var det bundet sammen med en stor Sløjfe. Ikke gad jeg være Herrens Tjener i et saadant Hul, tænkte han, og ej heller Hyrde i en Hjord, hvor Kvæget dør, og Hyrden lever værre end Kvæget.

Lidt efter kom Præsten tilbage, men stadig i Ornat, da han ikke havde en passende Klædning at vise sig i for sin højlærde Gæst, og straks efter traadte Præstekonen ind ad Døren. Hun blev staaende indenfor og gjorde flere Gange en dyb Nejning. Hun var fulgt med Kaldet som Enke efter den forrige Præst, og, saaledes som det almindeligt var Brug, havde Efterfølgeren giftet sig med hende. Den gamle Kone med det oppustede, fede Ansigt, kunde gerne have været Bedstemoder til den lille Præst. Hun havde i en Fart faaet et stort, hvidt Sæt paa Hovedet, men hendes Hvergarns Skørt og gamle, posede Kjoletrøje tydede ikke paa, at hun havde været i Kirke.

Professoren rejste sig, traadte frem og gjorde en dyb Reverens, og Konen nejede endnu dybere for den statelige Skikkelse i den fine, brune

Frakke med de brede Krave- og Brystopslag og det hvide Kalvekros. Efter alskens almindelig Tale og Suk over de drøvelige Tider, gik Madammen for at hente Maden, men i Døren vendte hun sig atter og nejede. Bordet blev duget og dækket, og da Maden kom ind, rejste Præsten sig med foldede Hænder og nedbad Himlens Velsignelse over Maaltidet. Hans Røst lød ved Bønnen pludselig saa høj og fast, at Professoren skottede hen til ham. Madammen vartede op og satte sig ikke. Hun bød paa tørret Fisk, men den var salt og ilde opblødt, Øllet var plumret og tyndt. »Gud hjælpe os,« sagde Konen, »det er den sidste Sjat i Tønden; naar bliver den vel fuld igen?« Og hun bad om Permission og Forlov at bringe en Hønsesuppe for at stille Torsten. Suppen var tynd som Vand og brændende varm, Kødet sejgt, Brødet fuldt af Avner, og der var blandet Ærter og Hejre deri.

Den lærde Herre spiste ikke meget, men Præsten tog derimod godt til sig; thi for ham var det aabenbart et godt Maaltid.

»Smøger I Tobak?« spurgte Professoren utaalmodig, før Præsten var færdig, og tog en Pibe, som var til at skrue sammen, frem af Lommen.

»Nej,« sagde Præsten, »hvad som overflødigt er til Livets Opholdelse og Bevarelse —«

»Vel,« afbrod den Anden ham med sit skælmske Smil, »med hendes Permission, min hæderbaarne Matrone, vil jeg da fornøje mit Legeme med det, som overflødigt er.«

Præsten rejste sig: »Herre vor Gud, himmelske Fader!« — begyndte han med høj Røst en lang Takkebøn, som Professoren hørte siddende, idet han foldede Hænderne over Piben; men da Bønnen var forbi, og Præsten havde sat sig og med synlig Mistro holdt Øje med Gæsten, begyndte denne, efter at være bleven færdig med Fyrstaal og Svamp, en lang Tale om den ulyksalige Sygdom hos Kvæget og om Overtroen og Ligegyldigheden hos Bønderne, som ikke vilde følge gode og lærde Mænds Raad, men kun deres egne forvildede Tanker.

»I nogen Tid,« sagde han, »mener jeg, saavel som og mange af mine Collegæ, burde forbydes paa Landet al Samling af Folk, der bringer Contagion og Smitte fra den ene til den anden, ja — I vredes ikke — men al Gudstjeneste og Vaabenbrug burde at indstilles. Jeg har formanet aarle og sildig, at hver holder sig selv inden egne

Grænser og ikke har Samkvem med hinanden, men det er ganske ikke at faa efterlevet; thi disse mange Helligdage, som nu er, samles Bønderne, om ikke i Kirkerne, da skjult i Kroerne og bringer Sygen omkring.«

Præsten tav og slog et Kors for sig nede i sit Skød, hvor hans Hænder hvilede, men Madammen, som, da Professoren begyndte at tale, havde afbrudt sin Færd med at tage af Bordet og sat sig henne ved Døren, spyttede tre Gange til Siden.

»Se,« sagde Professoren, »jeg har ladet et Medikament præparere, men saa vidt jeg fornemmer, vil det ikke anslaa hos alle. Jeg har brugt de tyske Pulvere og Neanders Pulvere, men de haver intet vist af Effekt. Den almindelige Kvægdød bliver Bondens, ja det ganske Lands store Ruin. Derfor er mit Anslag, at I med mig tager i Beraad, hvad som er at gøre i denne Nødens Stund. I selv har jo næppe Mad i Gryden, Øl i Tønden, eller Ild paa Skorstenen.«

Præstekonen nikkede, men Præsten sagde pludselig med sin stærke Stemme, som kun passede slet til hans lille Legeme: »Har jeg ej anden

Næring, da føder jeg min Hjord med Ordet og bespiser den med det himmelske Brød — —«

»Hum hum!« rømmede Professoren sig.

— — »Jeg er en arm, væmodig Lazarus. Jammer og Elende er i enhver Kant, jeg vender mig, men mod den store Guds Vilje og Magt kan Ingen stride; han se naadelig til mig arme Præst, til mine Børn og Tyendefolk, for hvem Brød og Sul er borte.«

»Ja, ja, ja« — sagde Professoren utaalmodig, »lad os da se Tingen an og drøfte Sagerne,« og han bredte sig i Armstolen med et vist Velbehag. »Denne Mortalitet haver moxen gjort rent Bord, hvor den er kommen, ja den haver, som Professor Holberg siger i sin Disertation, ligesom en Støver, der leder efter Harer og Hjorte, stovet efter Hornkvæg udi alle Landets Vraaer og Vinkler. Men, hvad værre er, denne Pestilentz haver forrokket de Naturkyndiges Concepter, og hvad Medici have ordineret i deres Recepter, har hyppigen desto hurtigere befordret Kvægets Død — —«

»Nej,« afbrød Præsten ham mildt og nikkede langsomt og betydningsfuldt, »denne Syge kan ej læges af Menneskenes Haand, og jeg erkender og kysser med allerstørste Ærbødighed og Veneration

dette store Guds Ris, hvormed han hjemsøger os alle som en naadelig Fader, den vi alle i Aand og Sandhed bør paakalde og tilbede, men jeg tror og bekender, at den samme — ja den samme store Gud, som er Naturens og Universi Stiftere haver sin Villie med os, som det ej bør sig, at vi Menneskekryb stamper, stritter og strider imod, allerhelst som Herren idelig hører vores Bøn og Paakaldelse.

Hver Gang Præsten talte, lagde Madammen Hovedet paa Siden med sløve Øjne, ligesom en And, der blunder, men naar Professoren tog Ordet, spillede Øjnene nysgerrigt og spændt i det fede Ansigt.

»Ej« sagde Professoren, »I Præster betjener Jer nu fast alene af argumenta theologica, — men hør nu, min gode Hr. Anders. Det er ingenlunde en ordinaire Contagion, der grasserer, hvilket man ser af adskillige Symptomata. — Gud giver Evner og Forstand dem at bruge, og jeg holder nu føre, at en Hypothesis om usynlige Insekter som causa morbi er saare sandsynlig; thi man haver jo Menneske-Pest, Kvæg-Pest, Heste-Pest, Hønse-Pest, Træers og Planters Pest — — —»

Der var hørt Skridt udenfor, og nu bankede det pludselig haardt paa Døren.

»Det er Bønderne, som vil tale med vor Far,« sagde Konen.

»Ja Bønderne,« sagde Professoren ærgerlig over de idelige Afbrydelser, »de bestyrkes ved denne Calamitæt udi deres formaledidede Overtro og Vankundighed. Jeg siger, Almuen er som skøre Æg, hvoraf Blomme og Hvide let udflyder, og Skallerne er blot et ubrugeligt Vehiculum, og der bliver deraf intet uden Vind, intet uden Sult og Elendighed for dem selver og deres Herrer. — Dog haver jeg stævnet dem hid, og vil I som jeg, Hr. Anders, da lader vi dem trine ind, at faa dem i Tale.«

Præsten rejste sig med samme stilfærdige Mistillid i sit Væsen og lukkede op for Bondefogden, Rasmus Gasse og en tredie Mand. De havde sat Træskoene udenfor, og da de kom ind, kyssede de paa Haanden og rakte den til Præsten, idet de sagde: »Guds Fred i Stuen«; men Professoren blev siddende i Armstolen. Han nikkede koldt til dem og sendte en Sky af sin gode Virginia-Tobak ud i det indelukkede Rum, hvor Lugten af Klipfisken nu blandedes med en ram

Stank af Kogødning. Bondefogden, der var ret velklædt, havde en hvid Vadmels-Kofte paa med lange Skøder, bredstribet Vest, Knæbukser med Messingspænder og blaagraa Strømper; han holdt sin gamle, bredskyggede Hat mellem de famlende Hænder, men Rasmus Gasse traadte frem foran ham i en pjaltet, ganske kort Karletrøje, med de skidne Strømper i tykke Folder om de korte Ben og den laadne Hue paa Hovedet. Den tredie Bonde var en mager, svindsottig Fyr med en rød, strikket Hue, som han heller ikke tog af; han saa lige saa ussel ud som Rasmus, men han holdt sig stille bagved med et fromladent Ansigt, der havde et smalt Underbid, og foldede sine sorte Fingre om en meget lang Stok med en Benknap paa Enden. Det var Bondefogdens Søn.

»Hvor er Degnen?« spurgte Hr. Anders.

Bønderne saa paa hverandre, men svarede ikke.

»Skolemesteren gad jeg dog og have i dette højlærde Concilium,« sagde Professoren, hos hvem Lune og Skæmt hurtig vexlede med opblussende Harme og Grovhed.

»Han skøtter ikke sit Embede, som det sig bør,« svarede Hr. Anders mørkt, »han ved ej at

opdrage Ungdommen til at kende og elske Herren og — om det saa maa behage Gud — formedelst en bedre oplært og optugtet Ungdom, at unde os en Slægt paa Godset, som adspørger Herren og forplanter hans Frygt paa Efterkommerne. — Adspørger I Herren, mine Venner;« spurgte han med Mildhed Bønderne, som stod og tænkte paa. at de nylig havde mødt Degnen, den Gavtyv, nede ved Skoven med en Bøsse under Frakken. »Den lærde Hr. Professor og jeg haver nys talt om den haarde Tilskikkelse, hvormed den naadige Gud —«

»Med Permission Hr. Anders,« afbrød Professoren ham med sagte Stemme, »naar man skal tale med Bonden, saa han kan opfange vor Mening, maa man tale slet og ret, — han er en lige saa stor Hader af Høfligheds Tant som Tacitus af Hykleri,« og med et Smil vendte han sig om imod de tre: »Jeg er af Consistorio beskikket at ransage og granske de Aarsager, som ligger til Grund for den plagsomme Syge, som kvæler og udsuger Landet. Tal derfor nu og sig Du Foged, hvilke er de synlige Symptomata, som Du haver taget i Agt paa de syge Kreaturer?«

Sønnen og Rasmus puffede til den Gamle med

Albuerne, men Fogeden saa sig kun spørgende og hjælpeløs om.

»Ole er nouet tykhørendes, Hr. Dokter«, sagde Rasmus.

»Naa i Himlens Navn, — saa sig Du mig Rasmus, som jo er Sønnen af en velbestaltet Hestegilder og Sosnider her paa Godset — hvilke er de synlige Symptomata?«

Rasmus lagde Hovedet paa Siden og tav.

»Naa — Diagnosis mener jeg — — ak, ak, Du vankundige Søn af en Collega udi Lægekonsten, sig til: hvorledes gebærder Dyret sig, naar Du mener det anstukket af den vermaledidede Pestilents?«

»Ak Herre«, sagde Rasmus rapt og indsmigrende, »naar noget Høved vorder sygt, fornemmer vi strax, at Hovedet hænger ned mod Jorden, Gummerne og Tungen bliver mere hvidagtig, Hornene gemenlig kolde, Kreaturet trækker efter Været og li'som hiver, det kan intet mere tygge, det kan intet mere rejse og række sig, det rører sig intet mere, og Tungen er fuld af Vabler og Blegner.«

Professoren nikkede. »Og hvilke Medicamenta bruger Du da?«

Rasmus Gasse følte sig helt smigret og sagde fortroligt: »Ja saa snart der er Redning til, gi'r vi hende Salt og Englerod og —«

»Ja«, sagde Professoren, »Angelica er en Urt, som er god til at forebygge, saa og carduus benedictus og ros solis, men hvad som bedre er, er Renlighed og Rogt! Jeres Kreaturer ligger slet, ofte i Drek og Gødning, I agter ikke paa om Foderet er muggent eller vaadt eller slet skaaret, hvorudover de dog til sidst af Sult maa æde op — og hvad bekommer I derfore? Slette og mavre Bæster, forsvækkede Køer, skrøbelige Faar, som ikke kan staa Sygen igennem, naar den kommer over dem. Nej, se til Hans Rasmussen, han vasker og strigler sine Køer —«

Professoren afbrød sig selv, da han saa, at den sygelige Bondesøn trak paa Smilebaandet.

»Ja, Du griner, Din Dosmere, men Du skal vide, at Utøj kan strigles af Køer som af Bæster! Du slutter dig hellere til Svinesnideren, den Rakker, og hører Raad af fremmede Empirici og Bisselæger, som udgiver dem for almægtige Hjælpere for Menneskets og Dyrets legemlige Brøst! Heller tror Du, at den ærlige Mand Hans Rasmussen, opretholder sin Velstand ved Nisser, ved

Manen og Forsværgelser end ved Flittighed og god Rogt! Det er Dine Principia, Din Hund!«

Professoren raabte højt og blev meget rød i sit svære Ansigt. Han havde rejst sig og var traadt hen til Bønderne, men da han fornam den ilde Lugt, ligesom af Sildelage, der udgik fra dem, traadte han hurtig tilbage. »Tvi!« sagde han og spyttede, idet han atter satte sig i Stolen.

»Saasom I ej vil lade Eder persuadere at bruge Medicamenta, kan det og ej heller blive godt«, fortsatte han roligere, »somme vil slet intet bruge, besynderlig i denne Egn, og hvad ordineret paa Apoteket er at continuere, haver I ej afhentet. Hører nu vel efter, hvad som godt er«, vedblev han og vendte sig halvt om mod Hr. Anders, som sad ganske stille mellem Bordet og Vinduet: »en Salve med Terpentin, Campher og asa foetida, hvormed jeg har smurt Kvæget mellem Hornene saavel præservative som curative hver 3dje eller 4de Dag, er godt. Jeg tror og, at Mercurius med Svovl, blandet til et Pulver, og Enebær dertil, kunde være en kraftig Præservativ-Røgelse i de uhumske Stalde, hvor Kvæget staar; — videre: Mercurium, Antimonium og Svovl blandet med nogle Alexipharmaca og Balsa-

mica som Lovstilke og Baldrian, samt noget Campher indgivet præservative hver 3dje eller 4de Morgen og curative 5 Morgener i Rad udi varmt Ollebrød med 4 Gange saa meget Vand blandet, er befundet af god Virkning; thi de Alexipharmaca jager Mercurium hastigt omkring til peripheriam corporis tillige med det acidum vitriolicum som er in antimonio et sulphure — og jeg skal give min Hals, om det ikke hæver den lede Syge i sin første Anfang, men — — — Drollen splide Dig, Rasmus! Har Du noget at tale, saa sig frem! Hvortil har Du Tunge og Mæle?« raabte Doktoren pludselig, da han mærkede, at hans Lærdom var løben af med ham, og derfor benyttede Lejligheden til at bryde af, da han saa, at Rasmus havde noget at sige.

Og denne sagde med en mork, uhyggelig Ro: »Det, som den gode Herre taler, fatter vi arme Bønder intet af. Vi er saa fattig og nøgen, at man kan sigte Mel igennem vos; det er snarere Tid at spille Bankerut for vos end som at rende til Apoteket i Roskild — vi har gaaet længe og traadt, og vi faar skikke vos udi vores forfaldne Ting, der er yderste Fattigdom og

Elende, — det kan den prisværdige Mand, vor Far her i Stuen, med dyre Ord bevidne.« —

Professoren afbrød ham og vendte sig til Præsten: »Hr. Anders! Hr. Anders! Der hører I selver! Hvad skal en armer Mand at gøre? Saa vidt det er vore skrøbelige Sanser tilladt at se udi materielle og naturlige Ting, kan jeg her bringe Hjælp og Lægedom og nu hører I? Hvad siger I?«

Præsten rejste sig fra sit Sæde, og som en opdæmmet Strøm, der pludselig tager Kraft og bryder alle Hindringer, sprang hans Tale frem med hans stærke Stemme, der fik end mere Malm ved den dybe Overbevisning, der klang i dens Lyd:

»Jeg siger: om Herren ikke vil tillægge og helbrede den Skade og det Saar, som er tilføjet min Sjæl eller mit Legeme eller min timelige Velfærd, da kan ingen jordisk Haand eller Medikament frafore os det! Thi det tilkommer os at lide, ja at lide som den Herre Jesus Christ maatte lide den pinefulde og plagsomme Korsets Død! Thi om Nogen vil spørge hver den, som i Dag er født: hvortil er Du født? Da kan han kun allerrettest svare, at han er kommen til Verden for at dø! Thi saasom der er intet Herre-Slot,

intet Borger- eller Bondehus, ingen Hyrdehytte, der jo ikke haver denne beske Skaal at tømme, da skønner vi og, at dette er Vilkaaret, med hvilket Enhver fødes, at han skal visseligen dø, ja det som mere er: at han strax skal begynde paa at dø eller drage; thi det, som vi daarligen kalder Livet, er Døden, som kalder sig Livet, at den under dette Navn des lettere kan snige sig paa os og forraske os! Og ligervis som Døden lader sig ikke bevæge af Nogens Klage eller Suk eller Taare, ej heller af nogen Skænden eller Ulad og ej af Nogens høje Stand eller Dyder eller Lærdom eller Kvaliteter, tager Døden i Flæng, hvilken ham lyster, lige til det umælende Kræ!«

Der var en dyb Taushed i Stuen, Bønderne bøjede Hovederne, som om de saa selve Døden fare hen over dem. Konen sad rank og ret, som om hun sad i Kirken, men Professoren, som havde fulgt Ordene med fremstrakt Hals, strakte sig over mod Præsten og sagde: »Haver I da for Sanden aldrig et Barmhjærtighedens Ord for Jeres arme Folk?«

Men Præsten svarede hojt og myndigt: »Ja, I tænker: kunde Gud føre det over sit faderlige

Hjærte saa jammerligen at pine og plage sin eneste, allerkæreste Søn for Menneskenes Skyld, at Sønnen fast fortvivlede og klagede, at han var elendigere end en Orm, hvi skulde da den samme Herre Jesus ikke forbarme sig over dem, for hvis Skyld han haver lidt saa megen Elendighed og ond Time, naar de begærer hans Naade? Saaledes tænker I, I Daarer! Men den store David skaaede sig, da han led ilde, hartad »som en skraalende Rørdrum i Ørken, som en tudende Ugle i forstyrrede Stæder«, saa som hans Psalme lærer os, men han fornam nok, sligt nyttede til Intet; thi med al saadan Tuden, Skraalen og Skrigen kunde han ej borttage Ulykken — —«

Professoren vilde afbryde ham, men den lille Mand, i hvis Ansigt de blege Øjne nu brændte som Ild, vendte sig mod ham og sagde: »Se alt det, os møder under Solen, er dødeligt og minder os om vor Død: Vinteren er Sommerens Helsot, Dagen dør hen i Natten og Natten i Dagen, den Dag igaar er død og saa død, at for den er ingen Opstandelse at vente. Den Dag i Dag skal drage sit sidste Suk, naar den silde Aften og fæle Nat kommer at dræbe den.«

Da rejste Professoren sig i oprigtig Harme og

raabte med drønende Stemme: »Nej, hør nu Præst, saa sandt I er en Guds Mand og ikke vil brede Vankundighed og Vildfarelse eller friste Gud! — Ja, siger jeg, Døden er en sikker Ting, men Livet er os givet det at opholde ved alle Midler! Aandens Lys er os givet at tænke og granske; og sammen med Dyr og Mennesker er tillige skabt Urter og Stene med Kraft og Lægedom! Videnskab og Lærdom lyser just som Troens Lys, mildner alle Piner, glæder alle Sind, gør Mennesket kløgtig og vis og mere som skabt i Guds Billede og uligt Dyr og Kryb!«

Præsten saa paa ham med et vredt Blik, men betvang sig. »Jeg tilstaar«, sagde han mere sagtmælet, »ved den Luft, vi drager, ved den Spise, vi nyder, ved de Lægedomme, vi bruger, kan der nu og da flikkes paa et levende Legeme, men«, sagde han, idet han hævede Røsten, »verdslig Visdom bereder os til Frimodighed og gør os uskikket til at dø! Se! Salomon havde saa tilforladelig Kundskab om alle Ting, at han vidste, hvorledes Verden er lavet og Elementernes Virkelse, Tiders Begyndelse og Ende og Middel, Dyrs Art og Bæsters Vrede, Planters adskillige Art og Rødders Kraft, men han erfor i Livets vindige Løb,

at det var idel Tant og Forfængelighed og Aandens Fortærelse, at hans Visdom var ingen mod Guds, og imod hans Villie var Menneskenes famlende Visdom en Forhaanelse og Bespottelse. Thi skulle vi gøre som Job og finde os uden mindste Klynken, uden ringeste Knur og Surseende i de Kors, vor Herre lægger over vore Axler, det være sig« — vedblev han med Kirkebønnens Ord: »Krig og Blodstyrtning, Hunger og Dyrtid, Pestilentze og smitsomme Syger, Digers Brud og Vandets Flod, graadig Ild og Fjenders Anfald —«

»Og vi skal sidde med Hænderne i Skødet! Vi skal ej kæmpe og stride, naar Fjenden plyndrer vort Land?« raabte Professoren haanligt.

»Vi skulle svøbe os i Sække og sidde udi Aske, paakalde Gud Herren i vore Synders Erkendelse, desformedelst hvilke han lader alle Plager udgyde sig over os!«

»Og jeg siger: en Pestilentz kommer over en gudfrygtig Enke som over en ubarmhjertig Kornpuger! Jeg raader Jer, Hr. Anders, ej at gøre Misbrug af den Snak om Guds Straf, som ikkun kan foraarsage Vantro og Forargelse!«

»Herren alene ser Retten og Uretten, han vil

ikke lade Ulykken komme, hvis vi ej haver forskyldt den, thi vi ser hans Finger og fornemmer dens Spidse, og den Vædermod, som møder den Ugudelige, vil ikkun ramme den, der ikke vandrer i Herrens Spor og følger hans Raad. Vi gaar paa en Jord, forbandet for vor Skyld, og tager Herren vore Husdyr, vore Hjem, vore Lader og Velfærd — hvad bør vi da andet end prise hans Navn evindeligen; thi vi mærker og fornemmer da, at han ikke haver forladt os, og vi usle og skrøbelige Mennesker kysser hans Tugtens Ris med grædendes Øjne og blødendes Læber!«

Den gamle Bondefoged var falden sammen i Søvn paa Bænken, Sønnens grønblege Ansigt lyste henne i den skumle Krog, men Rasmus Gasse, som med skadefro Glæde havde hørt de lærde Herrers Uenighed, benyttede sig af den korte Pause, og sagde fromt til Præsten i samme Øjeblik, som Professoren vendte sig og tog sin Kavaj:

»Vor Far mener da heller itte, a' dæ ka' baade vos a' ta' etter ded, som Dokteren skriver ner for vos?«

»O, Du Daare!« raabte Præsten, »De, som

ville vise Dig Verdens Vej, fører dig moxen alle paa den vrange og ufare Vej, ja — somme raaber, at du skal tage paa den højre Haand, andre kalder Dig til den venstre, en Del viser Dig i Øster, andre i Vester, jo længere Du spørger, jo videre Du løber, jo længere kommer Du ind paa den vilde Vej, hvilken Du siden ikke kan forlade. — Ja! Ja! Saadan er den menneskelige Kundskab og Lærdom, som raaber fra alle Sider, hver med sin Røst, hver med sin Mening, men Gud Herren raaber med en stor Røst, der døver alle andre!«

Professoren, som havde tøvet et Øjeblik, brød nu ud i flammende Vrede: »Det er ham, som er paa vrange Veje, Mosjø!« raabte han, »vide skal I Pjalt af en Præst, at dette Sted vil vorde Pestens og Sygens sorteste Arnested: thi I Sultenlus driver Jeres Hjord ud i Uføre og Moser til Vantroens og Overtroens Lygtemænd!«

»Se!« skreg Præsten rasende og pegede paa den høje anselige Mand, som trak Kavajen paa, »se hvad herligt er et Menneskes Gestalt, som staar i Dag og er død i Morgen, og da er den et stinkende Aadsel, en ussel Orme-Sæk og Maddike-Bo! O I Forblindede, som tror at kunne

helbrede og kurere den Syge og de Piner, som Gud Herren haver skabt! Vil I finde Sygdommens Symptomata, da kaster Eders Øjne paa Eders egen verdslige Hovmod og de fast utrolige Synder og Laster, som nu er gængse; thi vi haver nu Bærmen af alle Tider over os, ja en Tid som Noæ Tid, da alt Kød havde fordærvet sin Idræt paa Jorden, og Anger og Ruelse bør nu at være de ene rette Medicamenta!«

Professoren gjorde en Bevægelse frem som for at slaa Præsten i det blege Ansigt, der lyste af Begejstring, men greb sin Hue og gik rasende hen imod Døren.

»Lad mig komme ud!« raabte han, »kan I retirere Jer, I Fæhunde!« skreg han til Bønderne og løftede sin Stok, »I skal faa en Ulykke, I forbandede Kanailler! Herut I Hunde!« — Rasmus Gasse rev Døren op og sprang ud med de andre, men den Gamle greb i Farten den store Stendunk, som han havde stillet udenfor.

Bønderne stod helt betagne og saa efter Doktoren, som foer forbi dem ned ad Landsbygaden.

»Vor Far og Manden kom rigtig til Munds,«

sagde endelig Rasmus, da de gik. »Han var svær skrap, og han har vel immer mer Forstand paa Sygen end som Hr. Anders.«

»Ej«, sagde den unge Bonde, »hvad vil vi Stympere, som hverken kan læse eller skrive, ransage udi de hellige Sager, — nej, naar jeg tror, hvad vor Far tror, synes mig vel at have en god Samvittighed, — vi bør at svøbe os i Sæk og sidde udi Aske,« tilføjede han.

»Det er Midaften«, — sagde den Gamle med Dunken, men blev afbrudt af en Dreng, som kom løbende op ad Gaden.

»Fatter! Fatter!« raabte han allerede paa lang Afstand til Rasmus, »Koen er syg! Koen er syg!«

»Nej, nej«, svarede Rasmus og satte i et hastigt Løb ned efter og forsvandt.

»Hva'er'et? Hva'er'et?« spurgte den Døve.

»Det er Rasmus, hanses Ko!« raabte Sonnen.

»Ak ja, ak ja, ja, ja, ja! Det er noget forbandet Tøj?« mimrede den gamle. »Ja, ja, ja!« —

Men hjemme i den lille, lumre Stald, hvor man ikke kunde staa oprejst under de lange Enebærstænger, som dannede Loftet, og som hang fulde af tykke, støvede Spindelvæv, — inde i den

ene af de tre Baase, under en lille Træluge, som nu var lukket op for Lyset, knælede Rasmus Gasse ned ved Siden af sin rødsnubbede Ko, der dorsk strakte sig ud paa det stinkende Lergulv. Han laa i inderlig Fortvivlelse og klappede og kløede det syge Dyr eller stak Haanden ind i dets Mund for at gnide den stive Tunge blød og bevægelig.

»Ak jeg elendige Menneske, aa, aa, mit arme Kvæg! Den Ko elsker jeg mere end mine egne Øjne, — aa Gud. aa Gud! Jeg er værre brudt end nogen anden, Dig faar jeg aldrig Magen etter! Nej, nej min bitte Dyr, det maa itte ske, Du maa itte dø! Jeg har jo itte mer tilbages; — Nej, nej!« sagde han og rejste sig pludselig med Bestemthed, »det ska' itte være!«

Henne i Døren stod en Kone og nogle smaa Born og græd.

»Hvad vil Du gøre, Rasmus?« spurgte hun sagte med en Stemme, der var kvalt af Graaden.

»Hvad jeg vil gøre,« sagde han, idet han strammede sin Bukserem, »jeg véd nok, hvad jeg vil gøre, — væk med Jer!« og uden Hue, bleg og med Ansigtet vaadt af Taarer løb han afsted ud af Døren, ned ad Gaden.

»Hvor er Ole Foged!« raabte han til en Dreng, som han mødte.

»Nore ve' Gadekærnet!« svarede Drengen forskrækket. og løb ind i et Hus.

Ved Gadekæret stod Bondefogeden med et Par Bønder, til hvem han solgte smaa Snapse Brændevin af sin Dunk. Rasmus kom springende ind imellem dem.

»Hvor er Doktoren?« raabte han. — »Han er aget sin Kaas,« svarede et Par Stemmer.

Rasmus stod et Ojeblik raadvild, saa rev han pludselig Dunken fra den Gamle: »Gi' mig den!« raabte han idet han lagde Armen om Halsen paa den betuttede Foged og skreg ham ind i Øret: »Nu ska' det være Ole! — Min Ko er ved at dø! — Gi' mig Brændevinen, saa ska' jeg hjælpe vos allesammen.«

»Mare om jeg gør — hva' æ'ed mæ dæ? Tal itte saa forblummet Rasmus, — Du maa skikke Dig derudi som vi anner —«

Saa trak Rasmus ham til Side: han maatte ud med Koen til Maren Smeds, sagde han, hun vidste Raad for den ganske By, det havde hun sagt samme Morgen, men hun vilde ikke ud med Sproget. Men for Brændevin maatte hun neje

sig, og hvad hun sagde, vilde han gøre, hvad i lede Helvede det saa var.

Og den Gamle sukkede langsomt: »Ja, ja! — Jæ ka' itte staa dine hjerterørendes Ord imod, lille Rasmus, men var dig for Kogleri — og for al hæsselig Dævelskab og — —«

Inden han fik talt ud, var Rasmus borte. Bønderne tørrede sig om Munden og rystede ængsteligt og forskræmt paa Hovedet, idet de saa efter ham.

Professoren var kørt. Han havde i stor Harme rystet Støvet af sine Fødder og havde strax ladet Vognen lave til; men han var ikke ude af Byen, før han lo. Han gjorde Nar af sig selv: Du est en habil og højlærd Mand — pyh! Mine Herrer Collegæ vil have en skønne Lejlighed til at raillere, haa! haa! — »Ak min lille Ven,« sagde han blidt til Kusken, da de kom til Vejstedet, som med sine store Revner truede med at styrte ned, »lad os age ind over Marken, paa det at vores ganske Visdom ikke skal bryde sin højlærde Hals.« De stod begge af Vognen, og

medens Kusken korte den uden om Vejen, gik Professoren og saa ned paa det usle Hus, hvor det pjaltede Barn legede i Snavset. Saa satte han sig atter op og korte videre i den morke Eftermiddag. —

Noget senere kom Rasmus Gasse trækkende med sin syge Ko ud til det lille Hus; i et Reb om Halsen bar han en Madæske og Brændevinsdunken. Han bandt Dyret i nogen Afstand fra Huset og gik ind.

Maren Smeds laa og sov oven paa en Seng, der var stillet saa tæt hen til Skorstenen, at hun kunde naa denne fra Sengen, som var stoppende fuld af mange smudsige, men gode Dyner. Den lille, kvalme Stue var lav og fattig, skidden og uordentlig. Hist og her fandtes der dog gode Sager, der ligesom tydede paa en vis Velstand, men Kobberkedlen paa Væggen, Dynerne og et Par Tinfade over Doren var vel snarere Bevis paa, at Maren Smeds af og til forstod at tilvende sig Bondernes Kostbarheder, enten som Panter eller som Betaling for gode Raad, for Hjælp med Signen, Manen og Maalen og alskens underlige Gerninger.

Hun rejste sig op af Sengen, da Rasmus kom ind.

»Næ æ'et dæj, Rasmus?« spurgte hun langsomt med sin rystende Stemme.

»Ja det er saa. Bliv bare paa Sengen, Maren.«

»Næj, næj,« sagde hun, da hun stod paa Gulvet.

Det var en lille, spinkel Kone, ikke saa gammel endda. Hendes Ansigt var farveløst gult og glat, Øjnene var lyse, næsten hvide, et mægtigt Hareskaar flækkede hendes Overlæbe og gav hende et stygt Udseende, især naar hun lo; thi Tænderne var smaa og hvide som en Kats. Dette Hareskaar havde hun havt megen Nytte af i Livet. Hun havde et Øjenklæde paa, som knapt dækkede det lyse, tilbagestrøgne Haar; igennem den ærmeløse, grønstribede Bul stak frem en rødbunden Trøje med korte Ærmer, der gik halvt ned over de knoklede Arme, hvis tynde Hud var rød og blank.

»Naa—aa, hva' æ'et saa, Rasmus Gasse har paa Sinde?« spurgte hun, idet hun bøjede sig lidt til Siden med Overkroppen og saa paa ham med missende Øjne.

— — Lidt efter sad de sammen henne ved

Bordet. Maren drak af en Lerskaal og Rasmus af en lille Tintumling. Han trængte ind paa hende med bedende Bønner om Hjælp for sin stakkels Ko og Hjælp for alle de arme Bønder; han lovede hende Guld og grønne Skove: en Gris og en Gaas til Juletid, ja et halvt Lam til Foraaret.

Men Maren sad taus og kradsede sig bag paa Hænderne; hun vilde have mere, og Rasmus lovede.

»Ja, men saa var der ogsaa det, at Rasmus var bange af sig,« sagde hun og lo med sit stygge Smil.

Men han svor en dyr og drøj Ed paa, at han skulde gøre, hvad hun vilde, bare hun vilde hjælpe hans Ko.

»Har vi ikke gjort alt, hvad Mennesker kan gøre?« spurgte han. »Har vi ikke aareladt det edrede Blod af det syge Kvæg, har vi ikke draget det over de levendes Dyr, som vi grov ned i Jorden paa deres Bug, har vi ikke, har vi ikke — —« og han blev ved at ramse op, hvad de havde gjort lige fra Bønner til Vorherre og Doktorens Recepter til Marens egen Signen og Maalen. — »Men Du kan nok heller ikke mere«,

sagde han til sidst og rakte Haanden koldsindig ud efter Dunken, — »saa er det nok ikke her, jeg skal sidde.«

Saa tog Maren og skænkede Koppen fuld og tømte den, og lidt efter begyndte hun at snakke. Hendes hvide Øjne blev store og stikkende, alt som hun hviskede og drak og mumlede; Rasmus laa over Bordet og slugte graadigt alt det, han kunde opfange om alle de onde Ting og Trolde og Nisser og Varulve og Natteravne og Marer og Djævle, som boede i Jordens Skød — ja i Jordens lumre, byrdige Skød opklækkedes alt det Kram som Snogeæg, al den Lucifers fedtede Yngel, der kom op som Pest og Syge; men naar Vorherre sendte sin velsignede Sol, kom det op som Taager og svulmende Dampe ved Sommerens Tide over Moser og Enge og løste op og vejrede hen — det havde Rasmus Gasse vel nok set?

Ja det havde han.

Men efter Høstens Tid, naar Vorherres velsignede Sol gik væk, saa blev al Raaddenskab bunden i Jordens Skød og laa og gærede, forfulnet og sur, og saa rugedes ud alt Troldtøj og alle onde Ting og Sot og Gigt og Kolden og

rasendes Feber og Pest. Det forstod Rasmus Gasse vel nok?

Ja, det forstod han godt.

»Men hvad er det, som binder al det levendes Liv i den gruelige Nød, alt det Djævelskram? Aa ja, aa ja! Det er Liv for Liv, Rasmus Gasse, ha, ha, ha, det er Liv for Liv! Derfor grov vi dem ner — Kreaturerne! Liv for Liv!« Og hun tømte Skaalen. Hendes Øjne blev slove, og hendes skaarede Mund bevægede sig af sig selv uden Lyd, medens hun stønnede af Drukkenskab.

»Nu har hun Komplexen«, tænkte Rasmus, »nu kommer det!«

»Vi maa grave det nor — Liv for Liv — vi maa binde og føde dem, — nej, nej, — itte Dyr, itte Dyr! —« hun havde rejst sig og støttede sig nu til Bordet ligesom stivnet og med fremstrakt Hals, idet hun langsomt og med bredt sjællandsk Mæle remsede op: »— det, som ikke ejer Mand eller Kvinde, det, som ikke ejer Hus, Hjemstand, Fæmon eller Tyendes, det som ikke ejer Guld, Sølv eller Glimmersten, eller hvad med Navn nævnes kan, det, som kuns har Liv og Blod, hvis levendes Liv ikke frister Mennesker,

Dyr eller andet Kryb, hvis døendes Død ikke ska'er Mennesker eller andet Kryb, som kuns ejer Hvile og Lise i Villie og Sind, i Lemmer og Ledemod, ren og pur, indvortes og udvortes, sovendes eller vaagendes, hvemses Aande er som Paradisets Aande, der renser, der toer, der helliger, der drager, der binder al Lucifers onde Stank og gruelige Smitte, der lurer og lumrer i Jordens Skød — — —«

Saa faldt hun pludselig sammen paa Bænken med Hovedet paa Bordet.

I samme Øjeblik bankede eller pikkede det sagte paa Døren. Det begyndte at blive mørkt, og i Dørsprækken, der aabnedes, saa Rasmus Gasse først intet, men saa styrlede Haaret pludselig isnende paa hans Hoved, som om et forfærdeligt Syn viste sig for ham: det var den lille Piges blege Ansigt.

»Vil Du ha' et Stykke Mad?« spurgte han hæst, og hans Hænder rystede, da han lukkede Æsken op og tog et stort Stykke Ostemad frem. Barnets forsultne Øjne fulgte begærligt hans skælvende Hænder, og hun fulgte ham i Hælene som en lille Hund, da han skyndte sig ud af Døren med Maden. Saa satte hun sig hen i

Grusgraven under Vejen og gav sig til at spise. Men Rasmus Gasse vandrede rastløs, urolig og meningsløst om foran Huset, der var ikke blivende Ro paa ham, han stod, han gik, han søgte, han lyttede, saa forsvandt han bag Huset og kom atter frem, Sveden drev ham ned ad Ansigtet, og til sidst stod han oppe paa den skridende, spaltede Vej med en Spade i Haanden. Med et vildt Tag slog han et Stik ned i Jorden — da lød en spæd og tynd lille Barnestemme op til ham: »I kaster jo Sand paa min Mad!« Med en Vanvittigs Styrke satte Manden sin Spade ned i Vejens Spalte, vred den om, og en vældig Lavine af Grus og Sten og Jord styrtede ned og tog mere med sig, Klump efter Klump, Manden sprang rasende om, stødte til Skredet, slog, trampede og sled: hele Vejen styrtede drønende ned i Graven, mange, mange Læs — saa blev der ganske stille.

Rasmus løb med liggraat Ansigt ned til sin Ko: »Op med Dig!« raabte han og sled i Tøjret, »Op med Dig! hej, herop, Dit Utøske!« skreg han skummende af Iver og Vildskab — men Koen laa stiv og død.

Rasmus stod et Øjeblik som forstenet og saa med et tomt Blik frem for sig, — da hørte han

en Lyd af nogle Smaasten som trillede ned i Graven, og med et Rædselsraab styrtede han afsted ind i Byen — — —

Hvad er det for et sælsomt Liv, der leves i Nattens Mørke i den usle Landsby? Stemmer, der hvisker, — — ud af sorte Skygger kryber frem endnu sortere Skygger, der atter forsvinder, — — smaa Lyd som af Træsko mod Sten, og saa: Taushed og Stilhed, — der er Ingen! Jo, — atter Hvisken og Skygger, som af Dyr og Mennesker, og saa: Taushed og Tysthed — og den tomme, sorte Nat.

Mon Bønderne har hørt det: at Vejen er skreden ned over Maren Smeds den lille Hittetøs?

Trækker de mon nu i den mørke Nat deres syge Dyr hen over Barnets friske Grav? —

Langt ud paa Morgenstunden kørte en magelig Vogn ind til Kjøbenhavn fra Roskilde. Professoren stikker sit store, kloge Ansigt ud af Chaisen og

ser ud over det flade Land. Skyerne hænger lave og graa, langt ude i Øst skærer Solen en gul, pjaltet Flænge i det tunge Tæppe og begynder at lyse over det livløse, øde Landskab, saa rammer en underlig Støj hans Øre: skræppende knækkende, rappende Lyd, og han ser i Solens første Skær en stor Flok Gæs, som drives hen ad en Sidevej ind imod Staden; Gæssenes lange Halse staar strakte og stive i Vejret, Hoved ved Hoved, Hals ved Hals, og Drengen, der driver dem, gaar bagved og synger:

»Enhver som tror og bliver døbt,
han skal vist salig blive,
thi han ved Jesu Blod er købt,
som vil sig ham indlive
og blandt Guds Børn det hellige Tal
til Himmeriges Æres Val
med Rosenblod indskrive«.

MUNKEN GAAR I ENGE.

Der var intet Hegn om Skoven, den havde ingen Begyndelse og ingen Grænse, den steg lidt efter lidt op af den brune Hede. Vantrevne Buske og vindslaaet Smaakrat krøb op ad Bakken, højere oppe kom ganske lavt Egepur listende paa Maven hen imellem de brune Tuer, rejste sig saa ligesom paa Knæ for at se, rettede sig helt op, og allerforrest oppe paa Bakken stod rag og rank en ranglet Eg, som rakte sine Grene ud, vinkende efter alt det krybende Kravl: Bare fremad! Her er Skoven! — — Der stod den da Træ ved Træ; først en Flok, tre fire i Hob: gamle krogede Ege; som gamle Mænd ludede de forover, støttede Hænderne mod Lænderne og kigede ud under de buskede Bryn, — saa i Masse: unge kraftige Ege, og bag ved dem til de tabte sig dybt inde i den sorteste Barskov, Fyr ved Fyr, ranke og rette, en Hær af mørke Drabanter. —

Landet omkring laa hen. Det var Klosterjord og lidet dyrket endnu, den var først nylig kommen Munkene i Eje, og Klostret laa langt paa den anden Side Skoven. Saa vidt, man kunde se, var intet Hus at finde, kun Lyng, der var brun, og derimellem grønne Klatter af stubbet Pur og Gyvel. Nede bag Højene skar Bækken afsted som et Smil i et skummelt Aasyn. Rør og Siv stod som velkæmmet Skæg om dens sumpede, lysegrønne Sider, men Engen omkring den var smal.

Oppe paa Bakken i Skyggen af Skoven laa en Mand og sov, Solen kom listende og stjal sig ind under den side Hat, som skjulte hans Hoved, brændte blank paa hans glatte, brune Hage og sneg sig ind i den aabne Mund, saa Tænder og Gummer lyste. Han havde bare Ben og hvide Knæbuxer af Skind, som ikke var knappede ved Knæene; Benene var stærke og brune, Tæerne saa ud, som de aldrig havde stukket i Støvler, kraftige og lige, fulde af Muld og visne Blade, som var han gaaet gennem Skoven og lige kommen ud derfra. Ved Siden af ham laa et Par Sandaler af leverbrunt Læder og en Bylt, men hen over Bryst og Mave var slængt en Kappe eller Kutte af skiddenblaa Uld.

Lærken ringede liveligt oppe i den tykke Luft, Bier og Biller brummede en tonende Bas i den dirrende Urteduft. Myrerne krøb op ad hans Ben, Fluerne virrede om hans Hat, hans kraftige Aande pustede frem under den, jog dem væk, men de kom stadig igen. Saa vaagnede han, saa sig slummerdrukken om, vendte sig paa Maven, strakte sig, gned sig mageligt og søvnigt i Lyngen og rejste sig saa paa Knæ med den brede Hat paa Hovedet. Han kigede imod Solen, rejste sig saa helt op og slængte Kutten over Skuldrene, tog Bylten og gik trøg og trevent op paa Højen.

Deroppe fik han pludselig Øje paa Engen og Bækken, og saa fik han Hast. Huj! ned over Bakkerne i flyvende Løb, Lyngen slog ham om Benene, han sprang over Kratbuske og Tuer, faldt saa, tabte Bylten, op igen og lo, saa afsted over den sjappende Eng, til han stod helt nede imellem Sivene.

Saa smed han Kappe og Bylt, Skindtrøjen af, Buxerne af: den store magre Knøs sprang nøgen ud imellem Rørene, saa Vandet i Sprøjt slog om ham; — hans Ryg var menslaaet med røde Smaasaar og blaalige Strimer, saa rev han Hatten af Haaret — kronraget var han.

Han tumlede drengeagtig i Bækkens brede

Vand, pjaskede som et Vilddyr, stalkede som en Stork, men undertiden standsede han, saa omkring sig til alle Sider og lyttede, og som han stod dér og Solens hvide Lys straalede i hans vandblanke Lemmer, rakte han Armene ud i den lumre Sommerluft, og hans Legeme var som vor Frelsers Jesu Christi Sølvbillede i Klostrets Sakristi at se.

Saa var Badet endt. Han rystede den hvide Kollert, bandt dens Baand over Brystet og nu knappede han Hægterne paa de hvide Bukser under Knæet, men Sandalerne skyllede han i Vandet. Saa slog han Kutten om sig, knyttede Rebet, og Munken fulgte Bækkens Bred.

Det var stiløst Land, men han kendte Vej. Bækken løb med som en Hund; men den kunde ikke vinde med, da han gik op fra Engen og kom op paa dyrket Jord, hvor Byggen stod spredt og forbrændt paa den graalige, skarpsandede Jord. Paa den anden Side Marken laa en Høj, halvt dækket af strittende Buske, Slaaen og Brombær, Burrer og Tjørn, Hyben og Tidsler vrildet og vringlet og vevlet ind og ud i hinanden, men øverst stod tre lavstammede Bøge med brede Kroner af sortgrønt Løv. Han gik igennem Byggen og trængte ind i det tætte Buskads. Grenene

knasede, bragede og brækkede, Torne og Burrer stak sig fast i den uldne Kutte, men han brød igennem, medens hans store, hvide Tænder med et glædefuldt Smil lyste i det magre, brune Ansigt.

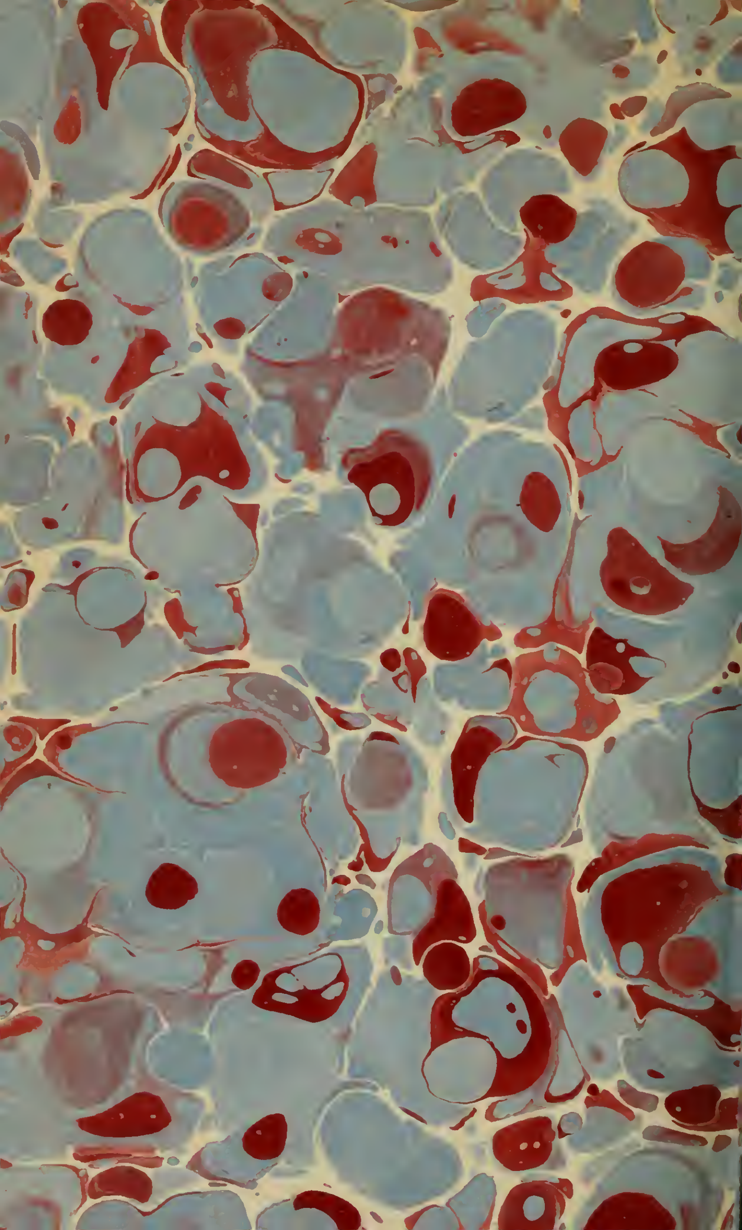
Men der var Ingen oppe paa Højen.

Han kigede ned mod Vest, hvor Bækken løb og hvor Engen var bred; der laa et Hus dernede, og man skimtede et Tag mellem Træerne. — Da skiltes Buskene — hun kom springende frem, Haaret i Fletning, buttet og blond, svulmende Læber, svulmende Bryst, en yndelig moden Frugt — saa kastede han sin Kutte —

Og Munken gaar i Enge
den lange Sommerdag —
hvad gør han der saa længe?
O ja, O ja, O ja! —
Han plukker af de Roser
og af de røde Bær
og af de Krusemynter,
alt med sin Hjærtenskær. —
Munken breder ud sin Kappe saa blaa
og beder skøn Jomfru at hvile derpaa:
Kom falderalle rida — — —!
Og se, hvor lystigt de danser, de to,
som om de havde stjaalet baade Strømper og Sko —
Kom falderalle rida, kom falderalle rida — — —!

INDHOLD.

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 13 05 05 10 019 8